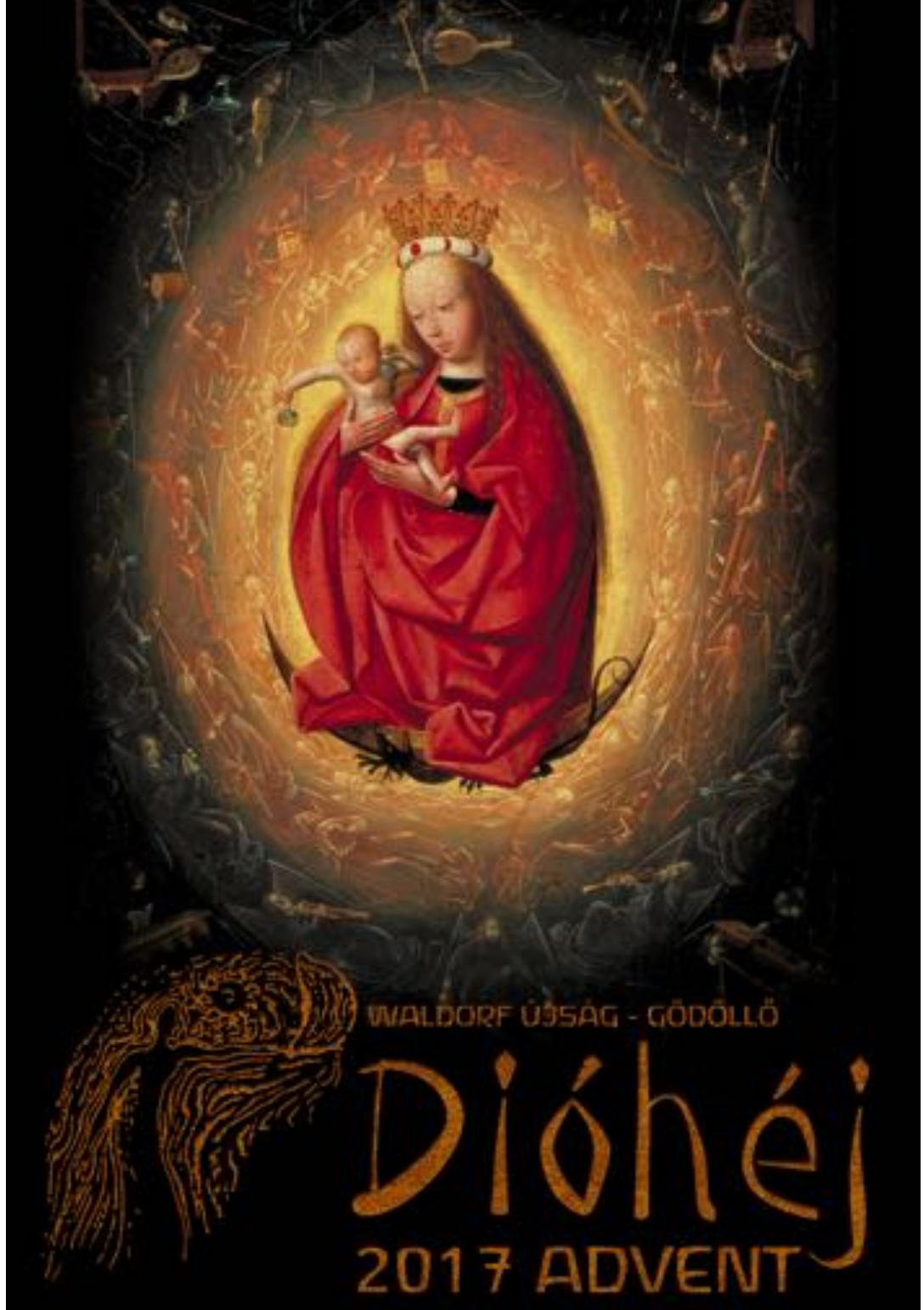

WALDORF ÚJSÁG - GÖDÖLLŐ

Dióhéj
2017 ADVENT

TARTALOM

Forgács Erzsébet

Beköszöntő

Pedagógia és művészet

Mindannyian a zenéből jöttünk
Forgács Erzsébet írása

Hogyan válik egy régi álom valósággá,
avagy a „kecske-projekt
Kissné Pitz Ágnes, Richter Bea,
Steiner Melinda, Zsiday Judit
és Vízzy Péter írásai

A szántó-vető osztály
Skoda Mercédész fordítása

Kovács Klaudia
A formarajz titkos nyelve

Arcok

Éljen a zene!
Rábel Nagy Ágnes beszélgetése
iskolánk régi-új énektanárával,
Farkas-Molnár Judittal

Kecskés Judit interjúja
Mincsik Krisztinával

Új családok bemutatkozása
Azari Ábel, Benyó Zorka
és Gazda Dorka családjai

Dióbél

Fábián Zsuzsa, Fülöp Hajnalka,
Garamszegi-Hollósy Zsuzsa,
Sárfy Melinda és Vízzy Miklós
gondolatai a szülői estekről

Iskolai élet

„Kezdetben volt az ige”
Györgypál Ildikó írása

Nyolcadikos versek és fogalmazások

Hintalóvilág

Nagy Boróka, Ökrös Leona
és Standovár Nóra írásai

Római mitológia a hatodik osztályban
Tóth Piroska összeállítása

Varga Máté: Párbaj

Óvodai élet

Hrabéczy Eszter beszámolója
Karkus Ottó szadai előadásáról

Gimnáziumi élet

Buth Viktória összeállítása
a projektepocháról

Közösségi élet

A Waldorf-iskola jelene és jövője
Tobias Richter előadása a Regionális
Gimnáziumban

A gazdasági és jogi munkacsoport
bemutatása - Szentmarjay Tibor

Életmód

Tari Henriette
könyvajánló

Dallmann Júlia
receptválogatás

Hársfa
Pesei Rozália írása

Karácsonyi koszorú
Rábel Nagy Ágnestől

Kitekintő

A Sashalmi Waldorf Iskola bemutatása
Skarka Cecília interjúja

A gröbenzellai Waldorf-iskoláról
Kiss Bernadett

BEKÖSZÖNTŐ

„Te is az angyalok körtáncába tartozol.
Így kedvvel olvasd a dalocskát, akkor
a Szent Szellem felébred majd benned.”

(Jakob Böhme: Aurora)

Karácsony közeledtével az ádventi várakozás csendjében, ha jól figyelünk, ha „van fülünk a hallásra”, akkor szívünkbe költözhetnek az égi dallamok, melyeket a Zene Angyalai, Isten Teremtő Igéjének megtestesítői zengenek. Mert a Zene Angyalainak fontos küldetésük van: a kozmikus harmónia drámlásába akarnak minket, földi lényeket kapcsolni, hogy a növények az utolsó fűszálig, az állatok még a föld alatt megbúvó gilisztáig is meghallják Isten hangját! Ezért fogadjuk el a hívást, melyet Ferruccio Busoni (olasz zongorista, zeneszerző) oly csodálatosan megfogalmazott: „Gyertek!

Kövessetek a zene birodalmába! Bilincseiteket, melyek földi léteteket elválasztják az öröktől, leráztátok-e már? Akkor gyertek!

Az álmélkodásnak itt nincs még vége! Még semmit sem hallotok, mert minden zengésben van!

Majd elkezdtetek megkülönböztetni a dolgokat: Minden csillagnak saját ritmusa van, és minden világnak saját üteme. És minden csillagon, és a világok mindegyikében minden lénynek másképpen dobban a szíve. Mégis minden szívdobbanás megegyezik, és egyetlen egységet képez. Halljátok már a mélységeket és a magasságokat? Mérhetetlenek és végtelenek. Nem is sejtett skálák húzódnak egyik világtól a másikig. Szilárdan állnak, és mégis örök mozgásban vannak. Minden hang mérhetetlen körök centrumát képezi.

Ekkor a hangzás megnyilvánul számotokra: hangjai megszámlálhatatlanok. Ehhez képest a hárfa dörömbölés, ezer harsona zengése pedig suttogás csupán. Minden idők minden melódiája – ismert és, soha nem hallott – egyszerre és közös erővel csendül fel. Hordoznak, fűrésztzenek, átjárnak benneteket. Ragadjatok meg egyet közülük és vizsgáljátok meg közelebbről. Akkor majd észreveszitek, hogy az összes többivel kapcsolatban van; minden alapok alapjáig, és minden magasság magasságáig.

Ekkor megértitek, hogy miként alkotnak egységet a bolygók és a szívek, és hogy nem létezik sem vég, sem ellenállás. Hogy mindegyik végtelenül nagy és ugyanakkor végtelenül kicsi, s a legeslegnagyobb akkora, mint egy pont csupán. Látjátok, hogy fény, hangzás, mozgás és erő abszolút egyek. És egységükben valamennyi az élet maga.”

Forgács Erzsébet

PEDAGÓGIA ÉS MŰVÉSZET

MINDANNYIAN A ZENÉBŐL JÖTTÜNK

„Nézd, aranyköröcskék sűrűn borítják a menny boltozatját: S nem látsz ott oly kicsi csillagot, mely míg mozog, ne zengne, mint egy angyal, a csillag-szemű kerubok karában. A nem - múltó lelkek összhangja ez! De míg ez a veszendő sárgúnya takarja durván, addig meg se halljuk.”

W. Shakespeare: A velencei kalmár

„Karácsonykor a Föld minden évben újra csendesen háttérbe húzódik, és más hangok kezdenek el szólni. A hallani hajlandó füleknek a téli éji béke üzenetek forrásává válhat.

Szellemi valóságok szférái szólalhatnak meg újra, és mesélhetik el az emberi lény eredetének a terhességen és a születésen át megtett útjának történetét. Szólni fognak a „másik oldalról” mindannak, ami ma olcsó tudássá lett és – megszenstelenítése ellenére – mégis misztérium és csoda marad” – olvashatóak Dr. Karl König karácsonyi gondolatai a fogantatás–várandóság–születés misztériumáról. De hogyan is kapunk hírt a „másik oldalról”? A címlapon lévő festmény angyali seregei a hangszerek sokaságával a kozmikus történések misztikus valóságát tárják eléink. Számos más, középkori festmény ábrázol hangszereken, általában hárfán játszó angyalokat.

Vajon miért kötődnek a zenéhez, és milyen szimbólumokat hordoznak a megjelenített hangszerek?

A zene különleges volta abban rejlik, hogy az egyetlen művészet, melyben a térbeliségnek nincs szerepe, és az időbeliségnek is sajátos törvényszerűségei vannak.

Ez adja kozmikus jellegét, ez a tér-időn kívüliség, ami a tudat szokásos ellenőrző és mindent uraló mechanizmusait ki tudja kerülni. Grandpierre Attila a zene varázsejéről ír, amitől megmozdul a bennünk élő ismeretlen, kozmikus erő, és életet, új életet adva érezzük, hogy megtáltosodunk, előbb életre, teljesebb világba jutunk. Szabolcsi Bence szerint a zenével mindig az ismeretlent vagy alig tudottat írjuk körül, mindig messzeségbe akarunk kilépni önmagunkból.

Már a Bibliában is találkozhatunk az emberi fül számára nem hallható, a szférák zenéjét játszó, zenélő angyalokkal, akik gyakran jelennek meg Krisztus születése, a Mária-témák és az Utolsó ítélet ábrázolásain. A szférák zenéje a mennyország misztikus zenéje.

A keresztény szimbolikában leggyakrabban az angyalok kórusa hirdeti Isten dicsőségét. Az angyalok hierarchikus rendjét jelzik az általuk használt hangszerek. A tubafélék (kürt- és trombita-változatok) jelző hangszerek: a harsona hangjára leomlanak Jerikó falai, és kürtszóval vezet be a hét angyal az apokalipszist és a hét csapást. Innen erednek az utolsó ítélet harsonás angyalai. Ugyanakkor a hírvívő hangszere

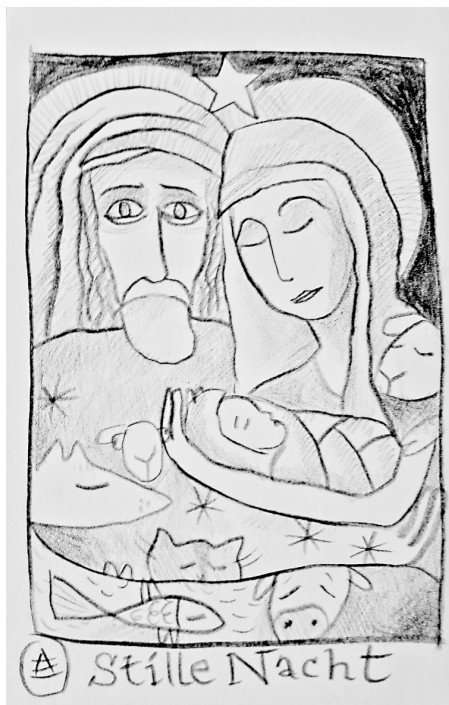
is lehet: Jézus születését is harsonás angyalok jelzik.

Az angyaloknál lévő hangszereknek mindig szimbolikus értéke van, ezért a képi ábrázolásokon előfordul, hogy tudatosan más-képp jelenítik meg, mint a valóságban. A realisztikusan ábrázolt hangszerek erőteljes jelképiségére példa a pszaltérium, ami az ókori görög pengetős hangszereket, a hárfaféléket jelöli. Ez a formájánál fogva utalhat Jézus ember voltára; háromszög vagy rombusz alakú, így a keresztre feszített testre, vagy a Szentháromságra is utalhat, tíz húrja pedig a tíz parancsolatra. Ezzel a hangszerral dicséri az Urat az angyalok kara, de olykor a gyermek Jézus kezében is látható. A khitara (egy másik fajtája a hárfának) egy alacsonyabb szintű zenét képvisel: a halandó ember Isten után kiáltó fájdalomnak kifejezője.

A görögök számára a zene isteni eredeténél fogva rendkívüli hatalommal rendelkezett, ezért ez volt a legtökéletesebb művészet. Ahogy a középkori ikonográfiában az angyalok énekeltek, zenéltek Isten dicsőségére, úgy a műzsáknak is az volt a feladata, hogy Apollón vezetésével isteneik fensőbbiségét hirdessék.

A reneszánsz gondolkodókra is hatottak, nemcsak a teológiai, mitológiai, de a kozmológiai tanítások is. Elsősorban Pythagorasz alapján úgy értelmezték a görög zeneelméletet, mint az univerzum törvényeinek megfogalmazásait. A középkori gnosztikusok is kutatták a szférák zenéjét: a műzsákat hét angyal váltotta fel náluk, és a szférák zenéjének szimbóluma a héthúrú líra lett.

A világegyetem összhangjának jelképe az ókeresztény művészetbe Orpheusz alakján keresztül vonult be. Mítosza beépült, és kezdetben Dávid király, majd Krisztus előképeként jelent meg. A héthúrú lanton (lírán, khitarán vagy hárfán) játszó Orpheusz az isteni harmónia megtestesítője, a világegyetem mozgatójának képe.

Kóhalmi Ákos műve

Máig érvényes, hogy a zenét minden vallás kitüntetett minőségként használja. Szabados György zenész egy előadásában Hamvas Béla zenéről alkotott nézeteit elemzi. Eszerint Hamvas azt mondja, hogy a hang „az anyag tüze”. Ez egy rendkívül fontos kijelentése, ami azt jelenti, hogy a hangot nem anyagi természetűnek tartja, hanem szellemi természetűnek, vagy „energetikainak”. A hang voltaképp minden anyagi létezésének egy önmagát megfogalmazó és önmagának értelmet adó megjelenése. Ha igaz az, hogy a zene minden lénynek – nemcsak minden lénynek, hanem minden tárgynak, a teremtett világnak, amely hangot képes kiadni – az önmagáról való jelentése, és ilyen értelemben minden hangzás egzisztenciális értelemben zene, akkor tudomásul kell vennünk azt is, hogy egy „zeneóceánban” élünk. Ahogy Hamvas mondja, egy élő hangtengerben éljük az életünket, és ez egy csodálatos kozmikus

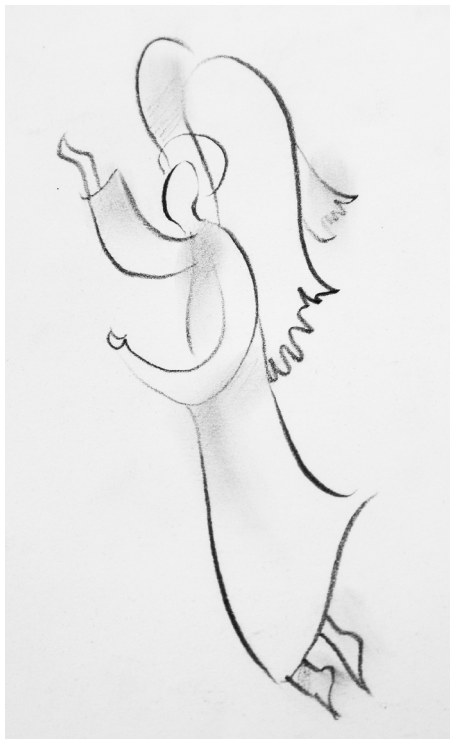
zene, melyet az ember képes felfogni és megérteni.

Rudolf Steiner, amikor a zeneiség lényegéről beszél, akkor azt mondja: „Ősi otthonából, a szellemi világból hangzanak felénk a zene hangjai, hullámzó melódiáikkal és harmóniáikkal, vigasztalóan és felemelően szólnak hozzánk. Az ember, ahogy itt áll előttünk a Földön, két kozmikus művészet eredménye: egy alakító, formáló kozmikus művészeté az egyik, és egyfajta énekszerű, zenei kozmikus művészeté a másik oldalról. Kétféle szellemi lény fűzi össze tevékenységét. Az egyik adja a hangszert, a másik játszik rajta.

Nem csoda, hogy a régi időkben, amikor az ember még érezte ezeket a dolgokat, Orpheuszt tartották a legnagyobb művésznek, aki ténylegesen uralkodott a lelken, hogy nemcsak a már megformált emberi testet tudta hangszerként használni, hanem hangjaival még a megformálatlan anyagot is olyan formákba tudta önteni, amelyek megfeleltek a hangoknak.”

Steiner megfogalmazása szerint a zene az ember lényének egy része, egészen az emberi alak felépítéséig, és ugyanakkor a kozmoszt átható és megújító hatalom. Hazája a szellemvilágban van, az ősképek, őshangok és összavak birodalmában. A megfigyelő, akinek „szellemi füle” van, aki a szellemi világ alsó régióiból felemelkedik ebbe a felsőbb régióba, észreveszi, hogyan alakul át a csengés és hangzás egyfajta „szellemi beszéddé”. Érzékelní kezdí a „szellemi szót”, amely számára nemcsak a dolgok és lények természetét adja hírül zene útján, hanem ezek „szavakban” is kifejeződnek. Azt mondják neki, amit a szellemtudományban az ő „örök nevüknek” hívhatunk.

Karácsonykor a Szó, az Ige nyilatkozik meg nekünk, de csak akkor, ha megtanulunk jól hallgatni, hogy ezáltal Isten üzenetét a sok más hangtól a világban meg tudjuk különböztetni.

Kőhalmi Ákos műve

„Ha csendben lennél... Lenne rá okod, tán felfigyelnél, mint a pásztorok. Ők hallották és látták, mert lehet az éjszakában angyaléneket hallani, csak a lélek csendje kell hozzá, mikor nem ember énekel, mikor felülről jön az üzenet, mikor VALAKI nyitja füledet, s az Ég, a Föld, a LÉLEK, az anyag beszélni kezd mind, vagy visszhangot ad. Ha csendben lennél, szinte hallanád a molekulák termikus zaját, sőt hallanád – a földi zaj helyett - égi Igét, és angyaléneket, szívíg érot és csodálatost, s véget nem érő ünnep jönne most!”

Füle Lajos: Ha csendben lennél

Forgács Erzsébet

HOGYAN VÁLIK EGY RÉGI ÁLOM VALÓSÁGGÁ

Pont egy esztendővel ezelőtt (2016 Advent) olvashattatok azokról a terveinkről, melyek egy olyan „integrált falusi iskolába” vezetnek, ami megsegítené fejlődő tevékenységünk csakúgy, mint pedagógiai munkánkat. (A 2015 János-napi Dióhéjban pedig olvashattok arról az álomiskoláról, amelynek szintén alappillére volt már az akkori elképzelések szerint is a „falusi iskolamodell”).

A tavaszi „fészekrakást” követően, ősszel megérkeztek hozzánk új lakóink, a bárány, és a kicsi kecskék. Kezdetben félénkek voltak. Az első napokban még bezaladtak, ha a közelben jártunk, de ennek már nyoma sincs. Amint meghallják, hogy a közelben vagyunk, szaladnak hozzánk a kerítéshez. Kedves hangjuk természetesen részévé vált mindennapjainknak éppúgy, mint a gyerekek „csivitelése”, nevetése.

Elmondhatjuk, hogy a mi iskolánkban a „Thobias Klassétól”, az „integrált falusi iskolához” kecskével vezet az út, és hogy milyen tapasztalatokkal, azt olvashatjátok itt.

Az ezen az úton tett első lépéseink közé tartozott egy tavaszi kezdeményezés is, először ennek tapasztalatait mutatjuk be osztálytanítói és szülői szemmel.

Találkozásunk az állatokkal

Előző tanévben néhány gyermeknek az osztályunkban külön segítségre volt szüksége, hogy az órákon részt tudjanak venni. Nehezebben irányították a figyelmüket, ill. tartották meg egy dologra fókuszálva, ezért könnyebben, gyorsabban elfáradtak, mint társaik. Szüleikkel, szaktanáraikkal, fejlesztő tanárainkkal közösen dolgoztunk az ő segítségükön. Ennek a programnak volt az egyik része, hogy minden héten egy órát töltöttünk a Csontos család tanyáján. Most is hálás szívvel gondolunk rájuk, hogy rögtön nyitottak voltak a kérésünkre, örömmel fogadtak minket.

A tanyán eltöltött idő egy részében az állatokkal találkoztunk, majd kitartást igénylő munkát végeztünk. Eleinte megérkezve a tanyára a négy gyerek négyfelé futott volna, ám amikor bementünk az állatokhoz, a lovak mérete rögtön tekintélyt, figyelmet követelt és kapott. Ott nem volt helye a futkosásnak, a szertelenségnek, a lovak rögtön jeleztek, reagáltak mindenre.

Nagyon jó tükröt tartottak a gyerekeknek: a legszertelenebb gyermek lova volt a

legszertelenebb, arra ment, amerre akart, vagyis a következő ízetes fűcsomó felé, véletlenül sem a karám irányába, ahová vezetni kellett volna őt. A nehezen mozgó gyerek lova indult legnehezebben, nógatni kellett, hogy kiérjenek a nappali legelőjükre. Semmit nem kellett mondanunk, és egy idő után a gyerekek – bár a lovakról beszéltek – pontos képet adtak magukról.

Az idő második felében trágyáztunk, majd talicskát tolvá elvittük a trágyadombra. Itt azt tanulhatták, gyakorolhatták, hogy ha teszem a dolgom, hamar végzek, és marad időm a kecskével is játszani. Ha viszont nem csinálom, bizony, hosszúra és unalmasra nyúlik a munka. A talicska mindig megmutatta, hogy valaki tisztában van-e a képességeivel. Az utolsó alkalmakra már mindenki tudta, hogy mennyit bír el.

Itt, a tanyán az állatok és a munka révén sokat tanulhattak, tapasztalhattak magukról a gyerekek szavak nélkül.

Hol tartunk most?

A tanya a programunk egy értékes része volt. Ám a gyerekek más fejlesztést is kaptak az iskolában is. Valamint a szülőkkel is megkerestük, hogy mit tudnak vállalni otthon.

Nekem egy folyó képe jelenik meg mindig, ha az elmúlt időre gondolok. A folyó, amelynek az egyik partját az iskola erősítette meg, a másikat a szülői ház, és a folyó megerősödve, vidáman folyik a partok között. Ám azt is látom, ha az egyik part gyenge, beszakad, nem épül meg, akkor csak fél sikert érünk el, a folyó ereje szétfolyik.

Idén ősszel azt tapasztaltuk, hogy sokat változtak a gyerekek, könnyebb velük a szakórákon is együtt dolgozni. Örülök a lehetőségnek, hogy ettől a tanévtől már az iskolában is jelen vannak az állatok, és többen megtapasztalhatják a velük való munkát, találkozást.

Steiner Melinda

Élet a tanyán - szülői szemmel

Tavaly ősszel volt egy tájékoztató jellegű fórum, amelyen iskolánk terapeutái, fejlesztő szakemberei arról beszéltek, miképpen tervezik segíteni a külön bánásmódot igénylő gyerekeket: az állatokkal való foglalkozást középpontba állítva, kvázi egyéni tanrenddel stb.

Ezt nekünk (Samunak) találták ki, gondoltam. Az akkor, ott körvonalazódó tervek azonban arra utaltak, hogy talán majd valamikor, a távoli jövőben érhet el hozzánk ez a segítség. Végül a harmadik osztály problémáira mégis éppen egy ilyen megoldás született. Amit nekünk találtak ki. De tényleg!

Samu és három osztálytársa az osztállyal közös órák helyett a nyelveket és az éneket heti egyszer, külön tanulhatták, úgy hogy tanáraik csak velük foglalkoztak. A fennmaradó időben extra lesson fejlesztésen vettek részt, fával dolgoztak és Csontosék tanyáján kaptak rendszeres feladatot.

Samu azért került be a programba, mert viselkedéskontroll- és figyelemzavara van (diagnosztizált ADHD-s). E szerteágazó tünetegyüttesnek köszönhetően – többek között – nehezen teljesít olyan helyzetekben, ahol sokan vannak körülötte, ahol sok és sokféle inger éri. Sajátosan próbál úrrá lenni a helyzetet adta frusztráción: nemcsak nehezen teljesít, de nehezen is kezelhető.

Szerencsére az osztálytanítója és maga az iskola hozzáállása olyan, hogy felismerik, ha valakinek nehézségei vannak, és adekvát módon tudják segíteni őt. Pont őt. Samut éppen úgy, hogy a számára megfelelő körülmények között teljesítve megtapasztalhatta: ő is el tud végezni kevésbé vonzó feladatokat is, adott sorrendben, elejétől a végéig. Jól. Hogy még élvezi is, amit csinál, és azt, hogy megcsinálta. Ez a tapasztalat később, indirekt módon megjelenik, és segít a „nehézített pályán” végzett feladatoknál.

A „megfelelő körülményeket” egyfelől a tanyán dolgozás közvetlen pozitívumai adták: szabad levegő, nagyobb mozgástér, állatokkal foglalatосkodás, természetes határok (határok, amik vannak, nincs apelláta). Samunak a terep is ismerős volt, többször megfordult már azelőtt is a Csontos-tanyán: lovagolni, játszani, az osztállyal dolgozni.

Másfelől ugyanilyen fontos az a kapcsolat, ami Samu és a vele foglalkozók között épült a különórák alatt. Ő nagyon hálás, ha külön figyelmet kap – a sajátját táplálja –; szívesen működik együtt, tud a feladatokra koncentrálni (így azok el is érnek hozzá). Tanárai pedig megláthatták, hogy mire képes Samu valójában.

Zsidai Judit Boglárka

Kapcsolat az élő természettel

Iskolánknak szeptember óta négy kecske és egy bárány is a lakója. Minden hónapban más-más osztály gyermekei és szülei gondoskodnak róluk.

A mai világban - ahol gyermekeinket sok technikai, gépi élmény éri - nagyon fontosnak tartom, hogy az élőlényekkel, állatokkal való közvetlen kapcsolat mindennapi legyen.

Az ember szép és nemes feladata, hogy a környezetében élő növények és állatok felé törődő, gondoskodó, megértő kapcsolatot alakítson ki. Ezért Extra Lesson-tanárként nagy öröm látni, hogy a gyermekeinknek lehetősége van ezt a minőséget itt is megélni.

Ebben az időszakban, amikor minden nap egyre sötétebb és hidegebb lesz, a körülötünk levő táj is kopár, ködös és szürke, még fontosabb, hogy az ember belső melege és érzései áthassák a világot. Szép történetet mesélünk a gyerekeknek, gyertyát gyújtunk, énekelünk, hogy a reménység megmaradjon szívünkben a karácsonyi örömgig.

Nagyon jó lehetőség, hogy ezt nemcsak le-
kileg élhetjük át, hanem az állatokkal való
mindennapi törődéssel, élő tapasztalat-
ként is velünk van. Hiszen a késő őszi-téli
időszakban, amikor hideg szél fúj, esik az
eső, köd ül a tájon belső, akarati erőfeszí-
tés reggel vagy délután kimenni az álla-
tokhoz, tisztán tartani az óljukat, etetni,
simogatni őket. Ebben az időszakban mé-
lyebben is éljük meg, hogy mennyire ránk
vannak utalva.

Ez a tevékenység így nemcsak belső akara-
tunkat erősíti, hanem az ember önbizalmát
és érzelmeit is segíti, hogy szükség van
ránk a világban.

Az, hogy a minket szolgáló-segítő háziál-
latokkal milyen a kapcsolatunk, rólunk is
szól. Az a lehetőség, hogy gyermekeink ezt
a mindennapi életben átélhetik, útravalóul
szolgál felnőtt életükhöz is.

Egy szép adventi történet, mely mutatja,
hogy a megváltás az egész élő természet-
nek is szól.

*Kissné Pitz Ágnes
Extra Lesson és szabadvallás tanár*

Kecskék és gyerekecskék

Elteltek az első hónapok, az ősz közben
télre váltott, mióta iskolánk fiatal, új lakói, a
négy kecskénk és egy birkánk az iskolaud-
varra költöztek. Velük már gyakran talál-
kozhattatok, így most inkább azoknak a kis
gyerekcsapatoknak a munkájába nyújtán-
ék bepillantást, akik reggelente rendszer-
esen gondozzák eme négy lábú barátainkat.

A jószágok körüli tennivalókat minden hó-
napban más és más osztály látja el, me-
lyekből az osztálytanítójuk kiválaszt erre
egy 5 fős gyerekcsapatot. Ők azok, akik a
főoktatás elején lemennek velem, időnként
Miklós bácsival a karámba, hogy ellássák
az állatokat. A kecskék nemegyszer már
mekegéssel, bégetéssel várják ezeket az
alkalmakat.

Tetszik nekik, hogy ilyenkor megélnék az
istálló élete, mindig kapnak simogatást,
meg jó szót, és nem utolsó sorban takar-
mányt, meg egy kis csemegét is. A gyere-
kek gyakran alig bírják betolni a karámba
a szénával megrakott talicskát a bejáratnál
sorba álló kecskéktől. Amikor meg a ked-
venc csemegéjüket, a zabot visszük be,
már egymás hegyén-hátán várnak minket
a kapuban, így a bejutásunk gyakran mó-
kás küzdelemmé válik.

Eddig az alsós osztályokra került sor. Fiúk
és lányok együtt végzik ugyanazokat a fel-
adatokat, így mindenki megélheti ennek a
tevékenységnek a szívderítő és dolgosabb
oldalát is.

Legelőször seprűkkel megtisztítjuk az istál-
ló előtti bejáratot, kipucoljuk az etetőt,
friss vizet hozunk az itatóödrökbe.

Ezt követően a kezdeti időszakban leveles
ágakkal csalogattuk magunkhoz az állato-
kat, hogy megszokják az ember közelsé-
gét. Mostanra, hogy a levelek lehullottak,
már zabot adtunk a markunkból, de olyan
mohón vetik magukat az ilyen csemegére,
hogy az utóbbi időben inkább kis tálkából
próbálunk nekik egyenlő porciókat osztani.

Ezután hozzuk talicskában a friss takar-
mányt. A gyerekek már magabiztosan
megkülönböztetik a hasonló kinézetű szé-
nát, szalmát, lucernát, jól tudják, melyik
megy az etetőbe, és melyikből lesz alom.
Ezt néha még a kecskéknél is jobban tud-
ják, akik képesek bármit megrágcsálni. Mu-
lattató pillanatok, amikor valamelyik kecs-
ke a kabátunk sarkát, a nadrágunk szárát,
vagy épp a cipőfűzőnket kezdi kóstolgatni.

Mihelyt a takarmány az etetőbe kerül, az
állatok nyomban nekilátnak habzsolni.
Ilyenkor még a fejük se látszik ki a halom
szénából, lucernából, szinte nem látnak,
nem hallanak. Ez a legjobb alkalom, hogy
nyugodtan jól megsimogassuk őket, be-
letúrjunk a szőrükbe, bundájukba, megfog-
hassuk a szarvukat is.

Az egész reggeli foglalatosság nagyjából fél órát vesz igénybe, majd a kis csapatot visszakísérem az osztályába, hogy becsatlakozzanak a főoktatásba.

Akadtak a lányok között olyanok is, akik legelőször úgy gondolták, talán be se jönnek majd az állatok közé, vagy legalábbis nem nyúlnak majd hozzájuk, de mindenestre a kecskebogyók elseprése náluk szóba jöhet. Ezek a gyerekek, látva a nyíló karámkapunál lelkesen belépő és vidám simogatásba kezdő társaikat, szinte egyik pillanatról a másikra váltak állatbaráttá és szorgos gondozóvá.

Az utóbbi időben, amikor egy csapat már beleszokott az elvégzendő munkákba, választani szoktam közülük egy „kiszgazdát”, minden alkalommal valaki mást.

A kiszgazda feladata, hogy aznap ő vezeti a csapatot, ő osztja ki a munkákat. Öröm ilyenkor látni, megbizonyosodni, milyen ügyesen átlátják a teendőket, kialakult szokásokat még azok is, akikről ez például a visszahúzódo, vagy éppen izgága természetük miatt nem mindig derül ki.

Emlékszem arra a kezdeti időszakra is, amikor a jószágok az iskolánkba kerültek. Különböző helyekről érkezvén eleinte nemegyszer bökdösték, döfködték egymást, hogy kialakuljon köztük valamiféle rangsor. Láttam, hogy a gyerekekből ez mekkora felháborodást váltott ki, a gyengébb, szelédobb állatok felé pedig milyen mély együttérzést. Azt gondoltam, ha ennek hatására kicsit majd hasonlóan látják magukat vagy társaikat egy vitás helyzetben, akkor már megértte ez a kecsketartás.

A gyerekek azt is hamar kifigyelték, melyik állatot éri több piszkálás, lökdösés. Észrevettem, hogy etetéskor ezek a jószágok mindig egy kicsit több simogatást kaptak, sőt valahogy a zabból is gyakran több jutott nekik a markokból. Mostanra egyébként sokat nőttek és megváltoztak a kezdetben kialakult erőviszonyok. Az utóbbi

időben már a jámbor birkát is többször láttuk, amint leszegett fejjel erőteljesen ellenállt, megvédte magát egy-egy lökdösődő erőpróbában. Sőt, a legkisebb kecskét sem kell félteni hasonló helyzetekben, mert egyenes szarvaival már igen kellemetlenül tud a többieknek odadöfni.

Persze, náluk az ilyesfajta összeugrások csak alkalmiak, sokkal inkább a békés, nyugodt együttlét jellemző rájuk. Bóklásznak a karámban, időnként felszökkenek a tuskókból kialakított „szirtekre”, aztán a kerítésnél álló gyerekekkel barátkoznak, esetenként meg egymás közelében pihengetve, időnként egymás mellé bújva melegítik egymást.

Nos, így telnek a kecskék között ezek a reggeli foglalatosságaink, miközben gyakran megélem, hogy a kapcsolat az állatokkal és a gondozás rendszeressége milyen jó hatással van ezekre a gyerekekre. Példának eszembe jut ilyenkor az egyik csapat legnagyobb hangú, igazán harsány fiúja, akit gyakran kellett az állatok mellett csendesebb jelenlétre kérni. Az utolsó alkalmon már érezhetően halkabban vett részt, sőt,

ekkor már ő maga emlékeztette társait, hogy itt ne hangoskodjunk, mert az állatok hallása sokkal érzékenyebb az emberénél.

Előfordult a lányoknál olyan is, hogy valakinek alig volt tapasztalata az állattartásról, így először megrökönyödve, fintorogva léptek be a számukra rossz szagú istállóba. Ezek a lányok azonban néhány nap múlva már teljes természetességgel mentek be ugyanide, mert már ismerték, milyen egy jószágokkal teli istálló szaga és hangulata.

Volt egy olyan fiú is, akit sűrűn kellett kérni, hogy ne rohanjon tőlünk messze előre, együtt menjünk, ha pl. vizet hozunk, leveles ágakért vagy szénáért megyünk. Az utolsó héten egyszer nem mentem velük leveles ágakért, a karámnál vártam őket. A gyerekek a friss ágakkal már visszafelé jöttek lendületesen, kissé szétszóródva, amikor hallottam ezt a fiút, amint helyettem már ő szólt társainak, hogy együtt menjenek, egy csoportban, ahogy szoktak.

Innen jött a gondolat, hogy időnként válaszszak a gyerekek közül egy „kisgazdát”, aki aznap kipróbálhatja az állatok gondozásának teljes levezetését és a kis csapat irányítását. És itt van Miklós bácsitól is egy szép történet, miszerint a reggeli etetés befejeztével már kifelé indult a csapat a karámból, amikor észrevette, hogy az egyik fiú mintha suttogna egy kecskének. Finoman közelebb húzódott, és hallotta, amint a fiú búcsúzóul barátságosan azt mondta halkan a kecskének: szeretlek.

Vízy Péter

Kecske nevelte gyerek?

Reggel olyan jó bemenni a kecskék mellé az iskola felé: amikor balra néz az ember, mosolyog, szinte köszön nekik és ők visszamekegnek. Úgy látom, még inkább így zajlik ez a gyerekek és a négylábúak között. Újra és újra beszélünk a gyerekekkel a köszönés mikéntjéről és jelentőségéről, ami aztán az állatokkal kézzel foghatóvá válik: ha nem közeledsz felé, ő sem vesz

észre téged. Ha kedvesen közeledsz, készségesen odanyújtja a hátát. Mekkéknél olyan egyértelműek ezek a reakciók, szinte senkinek sem jutott eszébe undorral közeledni hozzájuk.

A harmadik osztályból öt fiú járt a „kecske-terápiára”, senki sem félt, nem volt olyan, aki ne akart volna menni, sőt, inkább a többiek irigykedtek rájuk egy kicsit. Az állatokról gondoskodó fiúk aztán mindig jókedvűen tértek vissza az osztályba, és nagyon jól lehetett velük dolgozni. Minden nap kellene számukra ilyenfajta feladat, nem csak pár hétig. Jó élményekben és tapasztalatokban volt részük a valós, megélhető világról.

Nem tudom, hogy megfigyeltétek-e, milyen a kecske szeme. Nagyon érdekes a formája, a domborulata is, de különösen a nézése. Mondhatnám, hogy egy kecskétől hallottam, de nem, egy felnőtt figyelte ezt meg, aki szép pillanatban volt jó helyen (vagy fordítva?).

M. gondolom a kecskéket, majd egy óvatlan pillanatban, mikor a többiek nem látják, félhangosan, inkább halkan ennyit mond a vele szemben álló kecskének: szeretlek, és dolgozik tovább.

Richter Bea

Végezetül pedig álljon itt egy gyermeki tapasztalat:

Örültem, hogy engem is beválogattak a kecskéket gondozók közé. Szeretném, hogy mások is így gondozzák. Az volt a legjobb benne, hogy érkezett egy bárány is, és szomorú volt, hogy a fehér kecske meghalt. Jó volt, hogy mennyivel másként láthatjuk a kecskéket, miközben gondozzuk, mint amikor elmegyünk egy állatsimogatóba csak simogatni.

Takács Domonkos, 3. osztály

RÖGTÖNZŐTT KERESZTELŐ

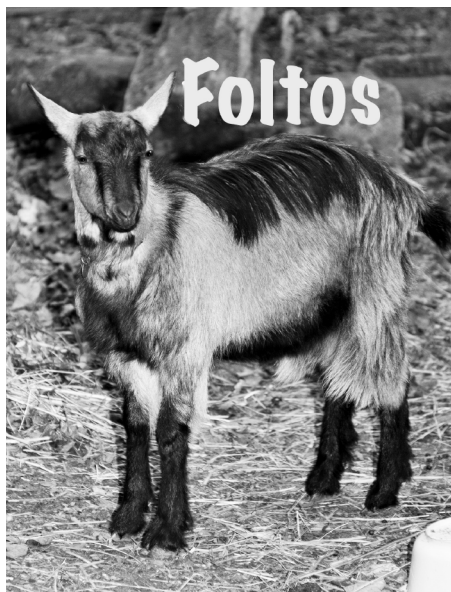
Miközben látszott már, hogy tartalmas cikk-összeállítás készül az állatokkal való tapasztalatokról, ötletként merült fel, hogy adjunk helyet kis barátaink bemutatásának is, legalább egy névvel és egy fényképpel.

Ekkor szembesültünk csak igazán azzal, hogy Gyapjas, Holdfény és Zokni találó, állatokhoz jól illő neveinek sorából kilóg Frigyes és Flórián „emberi neve”. Ők később érkeztek a Csontos tanyáról és mivel édesanyjuk neve f-betűvel kezdődik, nekik is – a tapasztalt állattartók tanácsára – f-el kezdődő nevet kellett választani, így a fenti kettő tűnt érzékésükkor a legkézenfekvőbbnek.

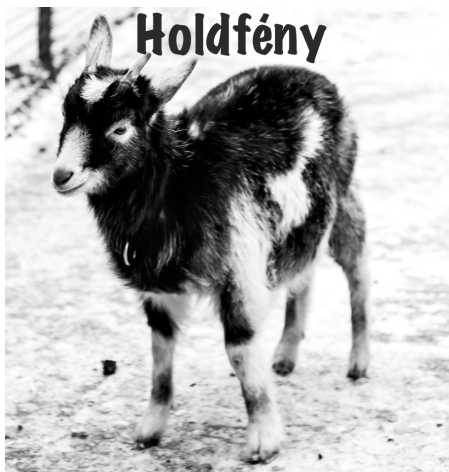
Most azonban, hogy szándékozunk megismertetni őket személyesen is olvasóinkkal, újra felmerült Péterben és Istvánban – mint ahogy korábban több felnőttben és gyermekben is –, hogy MOST lehetne a nevükön változtatni, később ez már nehezen fog menni. A szándékot, mint egy jel megerősítette, hogy a két kecske nyakában logó bilétáról mára teljesen lekopott a régi nevük, ráadásul ezeket a neveket még sokan nem ismerték, vagy keverték.

Így István és Péter elkezdtek törni a fejüket, hogy milyen találóbb, de feltétlenül f-betűs nevet is válasszanak megegyő barátainknak. Fahéj, Fodros, Fitos, Fürge, Felhő... – de melyik is legyen ezek közül? Mi lenne, ha megkérdeznénk a harmadikosokat, hiszen köztük van Csontos Regő is, aki születésük óta ismeri őket!

Az osztály boldogan fontolóra vette a kérést, lelkesen „kóstolgatták” a kedvesebbnél kedvesebb neveket, persze ilyen népes gyerekseregben nem volt könnyű egyezségre jutni...

Végül aztán a döntő szót Regőre bízták, a legilletékesebbre, így a két kis kecskénk új neve mostantól: Fahéj és Foltos:)

Mivel barátaink átérezték, hogy milyen fontos a megjelenésük a Dióhéjban, örömmel a kamera elé álltak, ezért most már jövet-menet elhaladva mellettük az iskolában, NÉV SZERINT is üdvözölhetjük őket!

A SZÁNTÓ-VETŐ OSZTÁLY

(ErziehungskUNST, 2015 október)

Az akarat a pedagógia elveszett dimenziója. Azóta, hogy Platón megvette Akadémosztól a kertjét és iskolát hozott létre rajta, az intézményesített oktatás épületekben zajlik, így leginkább ülve. El akarják velünk hitetni, hogy tudásalapú társadalomban élünk, de ezzel megfosztanak minket a világ megváltoztatásának képességétől. Az akarat eutanizálódott. Ennek meg kell változnia.

Az iskola elmulasztja a lényegét

Az akarat pedagógiai dimenziója a "gyakorlatban" mutatkozik meg. De ha gyakorolnak is valamit az iskolában manapság, az a magolás. A tanult képességek gyakorlati alkalmazására, így ezeknek a testben történő hatékony rögzítésére és az élet részévé tételére nem kerül sor.

Manapság a gyerekek alapvető és elemi fizikai tapasztalatok nélkül mennek iskolába. Mostanában minden lecke, ami "demonstrál", "megjelenít" vagy "megmutat" valamit a gyerekeknek a történetekben, a kísérletekben és a művészeti tevékenységekben, alá van rendelve annak, hogy ilyen sűrű tanterv - egy tanuló életében mintegy 15.000 óra - legyen képes megalapozni a kapcsolatot mindazzal, amit a gyermek az életben tapasztal.

Egyébként az egész vállalkozás nagyrészt hasztalan. Azok a gyerekek, akik ennek tudatára ébrednek, nyugtalanná válnak, mert az a bizonytalan, de indokolt érzésük van, hogy az iskolai életnek semmi köze a való éléhez, hogy meg vannak fosztva attól a "valamitől", ami a legfontosabb, "az igazi".

A sport nem helyettesíti a világ tapasztalását

Az élet, amiből hiányzik a mozgás és ennek eredményeképp a világ megismerése, nem kompenzálható sporttal. Végül is egy felmérés szerint a gyerekek 75%-a hetente egyszer sportol - sokan egyesületekben -, amihez hozzájönnek a tornaórák.

De a jelenlétet és az elemek közvetlen tapasztalását nem helyettesítheti a fal-mászás egy teremben, vagy az úszás egy medencében.

A sport nem jelentőségteljes munka. A tömegsport-mozgalomnak természeténél fogva nincs kapcsolata a világgal és annak lényegével, nem alakítja azt. A munka tetetésére irányuló, céltalan erőfeszítés szélsőséges formája érhető tetten az edzőtermekben. Az önfejlesztés a cél. A világnak semmi köze hozzá.

A munka jelentése: átalakítani a világot

Pontosabban, az oktatás elveszett dimenziója tehát a játék és a munka mint gyakorlás és az akarat edzése, ami összeköt bennünket a világgal és átalakítja az anyagot. Az oktatás európai története vezetett el a "munkánélküliséghez". Platón akadémiát épített, és séta közben filozofált.

529-ben két jelentős esemény következett be egyidőben. Egyrészt ez az iskola bezárt, másrészt Nursiai Szent Benedek megalapította első kolostorát. A következő 1000 évre a kolostor vált kulturális szféránkban az oktatás helyszínévé. Kezdetben volt még imádság és munka is, de ezt követően a ferences és a dominikánus rendek szabályzatai az elmélkedésre irányultak, melyeket érzéken és felfokozott lelki gyakorlatokon keresztül mélyítettek el. A kolduló rendek nem működtek többé.

1534-ben a jezsuiták, akik katonai mintára szerveződtek, keményítették ezeken

a lelkigyakorlatokon, és katonának tekintették magukat. A katonai kiképzés és az egyéniség elnyomása vált az iskolák vezérelvévé, amiről a mai napig árulkodnak a játszóterek és iskolaudvarok mászókáái, a barakkszerű iskolaépületek, a dicséret, a megalázás valamint a büntetés és a házi feladatok, a jegyek és bizonyítványok, amik inkább akadályozzák a tanulást.

Van tudományos bizonyíték arra, hogy még a tanártól kapott dicséret is képes a tanulók ön-motivált tanulását semmivé tenni. Mert gyanús, hogy valami, amit szívesen teszek, olyan nagyon dicséretre méltó a felnőttek szerint. Nyilvánvalóan az egész intézmény az elejétől a végső vizsgáig arra van kitalálva, hogy konformitást teremtsen. Nincs viszont tudományos bizonyíték arra, hogy a tanterv, a jegyek, a bizonyítványok és a házi feladat elősegíték-e a tanulást.

Az iskola mint az alkalmazott oktatás helyszíne jelenleg - legalábbis amíg ezek az "eszközök" széles körben használatban vannak - csak megtévesztő csomagolás. Alatta továbbra is uralkodik a katonás vezetés korszerűtlen szellemisége, az akarat átadása parancsokkal és a megfelelési kényszer kihasználásával. Igaz, újra meg újra kikerültek a világba olyan iskola-modellek, amelyek el akarták törölni e megmagyarázhatatlan gyámkodást az akarat-erő felett.

A Waldorf-iskola a tanterv helyett a művészeti tevékenységek tapasztalása révén kíván teret teremteni az akarat-erő független, kreatív gyakorlásához. A gyakorlati megközelítések közül sok működött, mikor először bevezetésre került, mégsem tudtak túllépni az elméleti szakaszon az igazi élet iskolájának megteremtése érdekében.

Az iskola mindössze a világ utánzata

Nem, a kézművesség nem elég. A kézműves-terem nem műhely, mert ott nem folyik munka, és a munka értelme

magában a kézművességben és a tanár instrukcióiban rejlik a világ szükségletei helyett. Megint más, ha az iskola kertje látja el az iskola konyháját zöldségekkel.

Ami valóban megragadja akaratunkat, az mindig szellemi kapcsolatban van a világgal, melynek hívását vagy meghalljuk, vagy nem, és ami a tetteink által válik a valóságunkká.

Mikor az akarat a munkát, a kézművességet vagy a művészetet szolgálja, az emberek a világ megváltoztatásával a világ törvényeinek tapasztalását hozzák be a testükbe. Mikor a kalapácsért nyúlok, több ezer év szellemiségét markolom meg, amely benne van a kalapács egész konstrukciójában, a kalapácsfej keménységében és rugalmasságában.

Ha a fiataloknak több hasonló tapasztalatuk van, akkor például a felsőbb osztályokban az euritmia a mozgás művészetének történelmi fejlődését játszhatja és táncolhatja elképzelhetővé és láthatóvá, majd kézzelfoghatóvá teheti az emberi mozgás és a világ mozgása közti éber szellemi köteléket. A játék, a munka és a művészet egyaránt átalakítja azt, aki ezeken keresztül oktat, és azt is, aki gyakorolja őket, mert az akarat és a fejlesztés folyamán individualizálják azt, ami már létezik, pontosan azért, mert átalakítják és egyedi jellemzőkkel ruházzák fel az anyagot.

Ezt legintenzívebben például az elemekkel és a természet birodalmával való együttműködés során lehet tapasztalni. Az állatok szükségletei válnak húzóerővé, felszólítássá, nem pedig a nyomás, hogy valamit kötelező megtennem.

Nem elég az iskolának egy kecske vagy a tanárképzőnek néhány birka. Ez nem felel meg az állatoknak és az állatok nyáj és el látás iránti igényének sem. Olyan ez, mint egy iskolai kert, amelyet nem tartanak fenn a szünidőben: színház az élet bemutatására. Nem, a cselekvés pedagógiájához a

környezet számára is megfelelő, hosszú távú munkafolyamatokra van szükség.

Mezőgazdasági oktatás

Hogy milyen nehéz valódi műhelyeket integrálni egy iskolába, jól mutatja a kasseli kísérlet, ahol igazi gyakorló- és termelőüzemet hoztak létre a Waldorf-iskola részeként. A mai napig számos érdekelt fél és a nagyközönség sem érti az általános oktatási, a személyiség- és akaratfejlesztési kölcsönhatásokat, valamint a kézművesség és a szakképzés hatását fiatal korban. Különben ez a kísérlet sikeres lenne. De nem az. Ellenkezőleg, csak akadály a záróvizsgákhoz vezető úton. Mégis, az anyag átalakulásának mélyebb technikai megértése minden tanulási folyamat hasznára válik. Van egy üzleti főiskola, amelynek a farmját diákok vezetik. Hatalmas siker: a végzősök nagyon keresettek - ez a főiskola az USA-ban van. A teljes, elismert szakképzés létrehozása Kasselen hatalmas erőfeszítést igényelt, és igényel a fenntartása is mind a mai napig.

De bele lehet vágni kicsiben is. Az iskola, az osztály, vagy akár csak néhány diák is összekapcsolható egy valódi munkafolyamatban és munkakörnyezetben. Nem szakmai gyakorlatra és projektekre gondolok. A kitartás és hűség megalapozásáról beszélnek, nem pedig egy egyszerű földmérési gyakorlatról, ahol egy kis életet lehelünk a trigonometriába. Ez is jobb, mint a semmi, de ezek alibi órák - csak színlelik, hogy közülük van az élethez.

Természetesnek tűnhet, hogy e két, szellemileg ihletett kulturális mozgalom: a jövő iskolája mint művészetileg gyakorlatias intézmény, és a farm mint tanulási közösség szorosabb kapcsolatot építsen ki a jövő tanulási és földművelési kultúrájával (Waldorf-iskolák és biodinamikus gazdálkodás). A tény, hogy ez szinte magától történik, látható azokon a helyeken, ahol a biogazdálkodás közösségileg támogatott és ösztönzött impulzusként működik.

Ez a közösségileg támogatott mezőgazdaság - amely minden héten több száz

munka- és tulajdonostársnak nyújt éves szinten előfinanszírozott élelmiszert - ösztönzőleg hat a gyerekekre, akik természetesen a szüleikkel akarnak tartani.

Miért ne alapíthatnának óvodát a farmon, ahol oly sokan jól láthatóan és nyilvánvalóan a gyerekek és szüleik jólétért dolgoznak? Természetesen az előfinanszírozott élelmiszertermelés olyan társadalmi teret hoz létre, ahol a gazdálkodó a piac nyomása nélkül dolgozhat. Elsősorban az élelmiszer minőségét tartják szem előtt a menyisége, a súly és az ára helyett. A piac, ami a sikeresség önző nyomása alatt működik, egyik fő oka a Föld pusztulásának, és e piac mindennap szétkürtölt alternatívánélkülisége elfojtja a Föld minden hívását. Csak akkor lesz lehetséges a jövőben mezőgazdasági szervezetek létrehozása és fenntartása, ha kivonják őket a piacról. Ellenkező esetben az egyre olcsóbb import áru lehetetlenné teszi a biotermékek regionális értékesítését.

Az aktuális központi oktatási feladat tanulmányozni és a gyakorlatban alkalmazni ezeket a kapcsolatokat az iskolában és a való életben. És akkor megmarad az óvodákban felnövő gyerekek kapcsolata a farmon ellátandó feladatokkal. Ismerik a gazdaságot, elismerik az ott létrehozott termékek és a hely értékét. Tudják, hol, mi történik. Kézenfoghatnak más gyerekeket, és segíthetnek nekik felfedezni ezeket a helyeket. Évekkel később lesznek fiatal emberek, akik taníthatják és tanulhatják ezeket a készségeket. Ezáltal egy tanulóközösség indul növekedésnek. Egy 35 fős, felkészületlen osztály sok zavar és pusztító erő forrása lehet a farmon.

A felkészületlen felnőttek szintén gyakran közelednek félelemmel vagy nem megfelelő módon az állatokhoz. Ezt nem lehet és nem is szabad így folytatni - mármint az egyalkalmas gyakorlati oktatást -, mert egyrészt nem ismeri el a munkát mint az akarat áradását, másrészt nem hozza

létre az eszmét, amely a "valóság" és a "hatékonyság" tágabb összefüggéseit nyitná meg.

Ezért nem mehetsz egy régi gazdaságba. Ha nem hatja át a föld, a növények és az állatok oktatásának ideája, akkor ott nincs helye az oktatásnak. A pedagógiai akaratnak a föld és a világ felé kell fordulnia, akkor jelent vonzerőt a tanulni vágyóknak. Az akarat jövőorientált nevelése csak akkor lehet sikeres, ha húzóereje van és nem nyomásnak enged.

A szerzőről: Dr. Manfred Schulze pedagógusként és gazdálkodóként dolgozik. Az "Arbeitsgemeinschaft Handlungspädagogik" (akciópedagógia munkacsoport) alapítója és kutatójaként azon dolgozik, hogy összehozza a tanítókat és a gazdálkodókat a gyakorlati pedagógia és a mezőgazdaság kölcsönös megtermékenyítéséhez.

Linkek:
www.makecsa.org
www.handlungspaedagogik.org

Skoda Mercedesz fordítása

A FORMARAJZ TITKOS NYELVE

A formarajz az euritmia mellett az egyik legkülönösebb, saját „fejlesztésű” tantárgya a Waldorf-iskoláknak. Bizonyára már mindenki tudja, hogy egy első kisgyermek első füzetje egy formarajz-füzet, és talán a nagyobb testvérekkel bíró szülők számára az is evidens, hogy legeslegelőször az I C, azaz az egyenes és görbe rajza került bele. És hogy azután mi történik? Az első két évben a formarajz – írás – matematika epochák váltogatják egymást, végig az egész tanévben. Vajon mi lehet ez, ami annyira fontos, mint maga az írás-olvasás és a számolás, sőt, ezekkel együtt megbonthatatlan egységet alkot?

Joggal vetődhet fel bennünk e kérdés, így most megpróbálok egy kis betekintést adni e tárgyba. Az első osztályban a különböző hosszúságú, gyakran ritmikusan ismétlődő egyenesek világa és a kör, illetve az ebből kibomló görbék, ívek, hullámok sora jelenik meg. Fontos a vonalak minősége, irányultsága, erőssége. Rá lehet érezni arra, hogy egy szögletes forma esetében a pontosság, a tudatosság, az arányok megtartása micsoda kihívás, míg egy dinamikusabb, folytonosan áramló, lendületes formába egészen másképp álmódja bele magát az ember. Ki-ki vérmérséklete avagy aktuális kedélye szerint hol az egyikben, hol a másikban érezheti magát otthonosabban. És milyen szép élmény az is, amikor egy formában finoman ötvöződik mindkét minőség, mintha az ember két fele között ébredne párbeszéd.

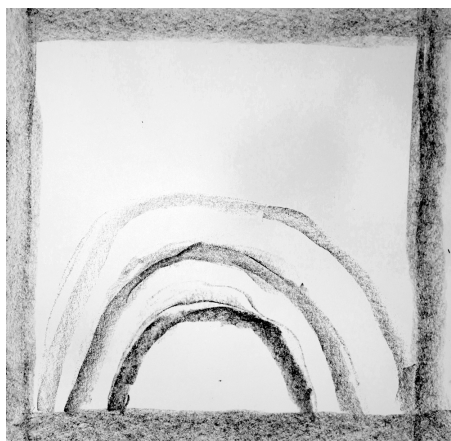

Kékesi Ambrus, 1. osztály

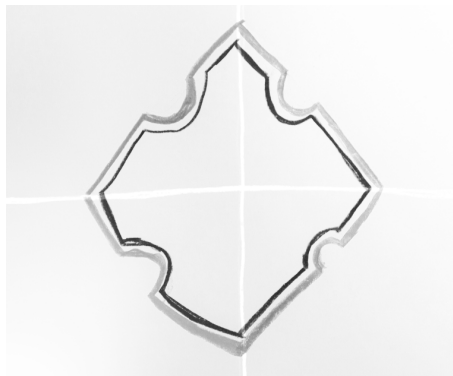
Az első év hangulatát tehát az egyenes és a görbe vonalak mint két eltérő minőség megtapasztalása uralja, és közben a háttérben végig ott van a teljesség, az egység, a kerek egész megélésének az élménye.

A második évben a tükröződéseken van a hangsúly, ami erősen kapcsolódik a szentek legendáinak és az állatmesék földi világának jól ismert ellentétpárjához, valamint a folyóírás bevezetéséhez is kiváló alapokat ad.

A harmadik évben a nagy triumvirátus mellé hirtelen új tantárgyak lépnek be; a teremtés-epochával egy egészen új korszak kezdődik. A rubikon felé haladva a gyermekek lelkében lezajló belső változások a rajzokban is kifejeződnek, így az ismerős, kerek, a teljességet hordozó formák belsejében megszülető, táguló és még nem kellően

Ősze Janka Léna, 1. osztály

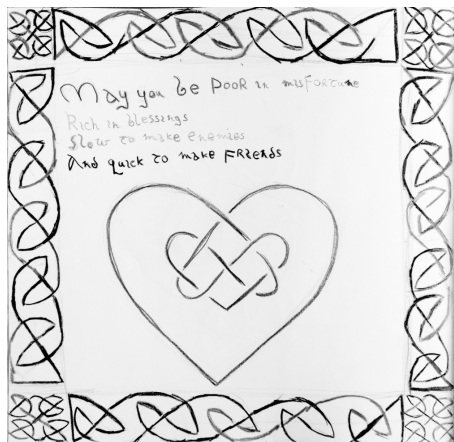

Farkas-Molnár Diána, 2. osztály

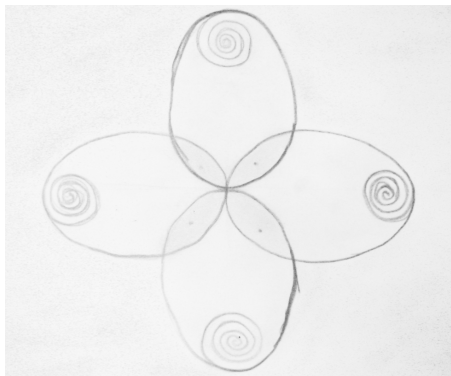
belakott belső tér kialakítása új feladatokat elé állítja őket.

Negyedikben erőteljes, viharos változásoknak lehetünk tanúi, amihez az északi mitológia és a törtek-epocha kapcsolódik, továbbá a bújtatott, kacskaringós, kelta minták sokasága.

És végül az ötödik évben eljutunk a szabadkézi geometriához, ami egyben a klaszszikus formarajz lezárását is jelenti. Illetve, csak jelentheti. Mert igazából lehetetlenség elszakadni tőle, érdemes időt és módot találni arra, hogy a további évfolyamokon is helyet kapjon e különös, gazdag, bensőséges és inspiráló Waldorf-tárgy.

Bolyós Krisztina, 5. osztály (tavaly)

Farkas-Molnár Noé, 3. osztály

Ha a gyermekeink füzetét átlapozzuk, jó, ha tudjuk, hogy az itt szereplő alkotások mindig csak pillanatnyi lenyomatok, és rengeteg munka van a háttérben. Időnkét próbára tehetjük magunkat, bizony, egy-egy minta vagy alakzat megjelenítése nem is olyan egyszerű. Ilyenkor persze nyugtatgathatjuk magunkat azzal, hogy könnyű nekik. Az iskolában ugyanis sokszor először egy jól átélehető, belső képet alakítunk ki a gyerekekben, ami a legkisebbek esetében legtöbbször egy mese, majd a padokból felállva megelevenítjük a formákat mozgásban is. A kisgyermek az egész testével végigéli, lejárja az alakzatokat, és nem is csak egyszer.

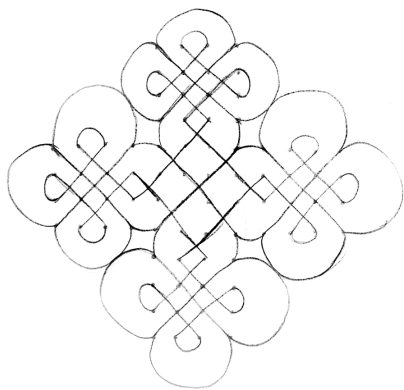

Szabó-Krajczár Soma, 5. osztály

Továbbá a formarajz sokszor visszaköszön az euritmia órákon is a különféle térformákban és gesztusokban, így e két tárgy kölcsönösen erősíti egymást. Később az agyagozás és a faművesség kínál jó lehetőséget arra, hogy még tágabb környezetbe ágyazzuk a már tanultakat. A gömb forma vagy a platóni testek, a polaritás és a tagolódás, a homorús és a domború felszínnek megtapasztalása mind újabb és újabb távlatokat nyitnak meg.

Őszintén remélem, hogy egy picit sikerült mindenkinek közelebb hozni a formarajz világát. A valós térbeli megtapasztalás, érzékelés, a formák befogadása, alakítása és végül a papírra vetett, kidolgozott alakzatok gazdag, kreatív, teremtmő úton viszik végig a gyerekeket.

A formarajz persze, hogy szerepet kap az írás-előkészítésben, segíti a téri tájékozódás fejlődését, bizonyára a számolási ritmus kialakulásához is hozzájárul, továbbá megalapozza az egyes rajzeszközökkel való bánásmód technikai hátterét, de mi mégsem „csak” ezért szeretjük. Olyan, mintha egy ősi nyelvet tanítanák a

Swaalf Evelin, 5. osztály

gyerekeinknek, amin el lehet mesélni a világ születését, a természet elemei erejét és titkait, az élet vívódásait, a sok és a kevés fogalmát, a szépséget és az árnyékot egyaránt. Ez az ősi forrás bőséges és kiapadhatatlan, csak meríteni kell belőle. A formarajz gyakorlása mindenki számára nyitott és hozzáférhető, csak el kell indulni azon az ösvényen.

Kovács Klaudia

ARCOK

„AZT SZERETNÉM, HA MINDIG ÉLNE A ZENE AZ ISKOLA FALAI KÖZÖTT!”

– Interjú iskolánk régi-új énektanárával, Farkas-Molnár Judittal –

*„A Zene rendeltetése belső világunk jobb megismerése,
felvirágozása és kiteljesedése”*

Kodály Zoltán

Olyasvalakivel beszélgethettem, aki iskolánk életének első időszakában, második évhatedének kezdetén érkezett közénk. A Zeneház életre hívása mellett nevéhez fűződik iskolánk sok szép zenei hagyományának megteremtése. Farkas-Molnár Judit ittlétének 17. évfordulóján idézte fel kérésemre a múltat, s beszélt a jelenről.

Mesélj, kérlek a kezdetekről! Hogyan találkoztál a Waldorf-pedagógiával?

Matematika–ének-zene szakon és drámajáték-vezetőként végeztem Pécsen. Tanulmányaim vége felé rövid időre szolfézs- és csellótanárként is kipróbálhattam magam egy zeneiskolában, majd énektanárként egy általános iskolában. Sajnos sehol sem az történt, s főleg nem úgy, ahogy szerettem volna, így már ekkor is kevésnek éreztem a megszokott utat.

Mindenesetre hazajöttem, és egy péceli iskolában helyezkedtem el, ahol mindkét szakomat taníthattam, de közben visszajártam Pécsre, hogy elvégezzem a pedagógia szakot is, sőt, ugyanekkor belevágtam egy alternatív tanárképző stúdiumba is, ahol sok más iskolatípus mellett a Waldorfról is szó esett.

E képzésnek köszönhetően hospitálhattam Kocziha Miklós első ötödik osztályának történelem-epocháján, ami nagyon tetszett, hiszen itt aztán együtt volt minden történelem, irodalom, zene és ének.

Jókedvű, dolgozni akaró gyerekeket és pedagógusokat láttam, akik szeretik azt, amiben benne vannak. Pont erre vágytam.

...és ezért meg is érkezted Gödöllőre, hogy kipróbálhasd mindezt.

Egy ismerősömtől tudtam meg, hogy a következő évtől drámatanárt keresnek a gödöllői Waldorf-iskolába. A felvételi beszélgetés jól sikerült, azt kérték tőlem, hogy a próbatanításon boronáljam össze a zenét a drámával. Ezt az órát – jól emlékszem – Víz Miklós első osztályában tartottam, egy csütörtöki napon, amikor is a tanári karnak is megtanítottam egy dalt. Kecskés Jutka (aki akkor igazgató volt) még aznap este felhívott, s arra kért, hogy hétfőn már menjek is, mert elsősorban énektanárként lenne nagy szükség rám. Így tehát felmondtam pénteken, s 2000. december 1-től itt vagyok az iskolában.

Pontosan milyen feladattal bíztak meg?

Eleinte félállásban, öt osztályban ének-zenét és két osztályban drámát tanítottam.

Ez a részmunkaidő igen hamar teljessé vált, amikor elvállaltam a nyolcadik osztályt. Volt izgalom bőven, hiszen egy osztályt kísérni eleve nagy feladat, de ráadás-képp abban az évben zajlottak az iskola történetének első küszöbbeszélgetései, és az volt az első olyan advent, amikor a bazar teaházi hangulatát gyönyörű zenészó teljesítette ki. Nagyon szép időszak volt, de számomra túl nagy feladatnak bizonyult, megbetegedtem, vissza kellettennem a sebeségből.

Mit jelent egy Waldorf-iskolában zenét tanítani?

Bevallom, amikor idejöttem, egyáltalán nem tudtam még. Honnan is tudhattam volna? Persze láttam, hogy nagyon sokszínű, és tudtam néhány apróságot, de nem ismertem még az antropozófiai hátteret, így nem állhatott össze a sok részlet egészé. Ugyanígy feltettem a kérdést a konferenciának, mint most te nekem, és akkor Vízy Miklós azt válaszolta – amire még most is nagyon élesen emlékszem –, hogy

ő azt szeretné, ha élővé tennék a zenét az iskolában, hogy amikor a folyosókon sétál, akkor itt egy kis énekszó csendüljön, ott valami hangszer szólaljon, amott furulyaszót halljon. Ez a gondolat nagyon megtetszett, s a továbbiakban ez motivált. Ráadásul, már akkor is nagyon segítő osztálytanítókkal dolgozhattam, akiktől megtanulhattam, mikor, hol, miért, mi történik a gyerekekkel. Mindez rengeteget segített, de az első két évben a szabadidőm nagy részét így is a zenei könyvtárban töltöttem. Akkor még nem voltak meg Gajdos András könyvei, mindent magamnak kellett kidolgozni.

Gondolom, elvégeztél jó néhány Waldorf-képzést is.

Eleinte különböző előadásokra jártam, főként zenei és alapvető módszertant érintő témákban, és nemrégiben elvégeztem az osztálytanító-képzést is. Zenetanárságom tekintetében azonban mindenképp meg kell említenem Dominik Petri nevét, hiszen nagyon sokat köszönhetek neki.

Akkoriban ő tartotta az IAO zenei képzését Hámorban, így aztán öt éven keresztül minden tavaszi szünetemet ott töltöttem én is. Itt a Waldorf-zenepedagógia háttéréről tanultunk, nem gyakorlati recepteket kaptunk, hanem alapvetéseket, antropozófiai

tudást, irányokat. Dominik hangsúlyozta a helyes légzés és éneklés fontosságát, s elmondta, hogy melyik évben körülbelül mit, és milyen mélységben tanítsunk, s elmagyarázta azt is, hogy miért nem szabad zenei elmélettel terhelni a gyerekeket az első két évben, hogy miért fontos ez a zenei burok számukra. Általa értettem meg, hogy mindent, amit tanítani szeretnék, magamnak kell felfedezni, mert csak az lehet a jó, amit én találok, amit átengedek magamon. Mondanom sem kell, eleinte – amikor leginkább szilárd kapaszkodókra vágytam volna – nem voltam hálás ezért, de ma már nagyon tudom értékelni, hiszen, ha kész recepteket kapok, biztosan nem mentem volna ilyen mélyre.

És hogyan sikerült megvalósítanod a tanultakat az iskolában?

Az egyes osztályokban elég gyorsan, de tanultunk arról is, hogy ideális esetben minden Waldorf-iskolában működik kórus, és az is jó, ha ötödik osztályban megszületik az osztályzenekar. Én is szerettem volna mindezt, de ugyanakkor éreztem, hogy valami nagyon fontos hiányzik még hozzá, valami, amittől közelebb kerülne hozzánk a zene. Akkor vállaltam, hogy egy éven keresztül vezetem a konferencia művészi

munkáját, s e vállalkozás eredményeként felállt a tanári kórus. Hétről hétre az ünnepekre készültünk, s amikor decemberben először kiálltunk a szülői közösség elé énekelni, az egyszerűen gyönyörű volt, megénekelgettük az egész tornasátrat.

Ez egy igazán tudatos lépés volt, amelynek eredményeként magasabb szintre emeltük a zenével

való kapcsolatunkat az iskolában. Innentől sikerült számos fontos eredményt elérnünk, például heti háromra emelhettük a középtagozat addigi két énekóráját, az ily módon nyert harmadik óra választhatóan kórus vagy zenekar lehetett.

S akkor már elindulhatott a Zeneház is.

Ahhoz azért még sok lépést kellett megtenni. Mindenesetre ötödik és hatodik osztályban megszületett a kórus, és ahogy nőttek a gyerekek, maradtak hetedikben is, hogy aztán nyolcadikban osztálykórusként kiváljanak. Hangszerbemutató és házimu-zsika-koncerteket szerveztünk, amelyeken a tanári karból hangszeren játszó kollégák nagyobb zeneiskolás diákokkal léptek fel. Két éven keresztül vittem a gyerekeket a Zeneakadémia Mesélő Muzsika sorozatára. És elindult a Zenekuckó is, ami igazából szülői kezdeményezés eredményeként született, hiszen felőlük érkezett az igény, miszerint a nem éppen kedvelt zeneiskolás szolfézst amolyan „waldorfosra” cserélnék.

De nem mond ez ellent a Waldorf-zenepe-dagógia alapelveinek?

A Waldorf-zenepedagógia azt mondja, hogy a gyerekek belső zenei központja kilencéves korra alakul ki, s azt minél több zenei élmény átélésével és a belső zenei hallás fejlesztésével erősíthetjük. Éppen ezért jó, ha már az első és második osztályban is megkezdjük az előkészítést, hogy a felnövekvő gyerekekkel aztán valóban elin-dulhasson egy Waldorf Zeneház.

Mindezzel azonban valóban képtelenség összhangba hozni az állami zeneiskolák szolfézssoktatását, hiszen ott a hangsze-res zenetanulás alapvető feltétele a zenei alapok megléte. Mi úgy gondoltuk, hogy e nélkül is meg lehet ismerkedni egy hang-szerrel, hiszen egyszerű dalocskák megta-nulásával is kaphatunk a hangszerről be-nyomásokat. Szóval ezen a ponton nincs átljárhatóság.

Most úgy látom, hogy amíg nem lesz a Waldorf-zenepedagógiának is egy Vekerdy Tamása, aki elfogadtatná sajátos haladási ritmusunk, addig nem lehet igazán Waldorf Zeneházat létrehozni, és ennek nagyrészt finanszírozási vetületei vannak.

Iskolánkban mégiscsak megvalósult a nagy álom, hiszen megszületett a Zene-ház, amelyről minden régi tanár és szülő csak szuperlatívuszokban beszél.

Kürti Katinkával – aki szintén iskolánk ze-netanára volt – nagyon hasonlóan gondol-koztunk a zenéről, s a Zeneházat is együtt alapítottuk. Már az indulás évben több mint százhusz gyerek jelentkezett, ami azért óriási dolog. Az első négy osztályban volt tehát a Zenekuckó, ahol – a „szolfézt” a Waldorf-tantervhez igazítva – tettük le a zene elméletének alapköveit.

Hangszeres oktatásban pedig Katinka furulyát, fife-ot és fuvolát, Legeza Judit zongorát én pedig csellót tanítottam. A ta-nári konferenciához hasonlóan volt külön zenei konferencia is, ahol tartottunk stúdi-umot, megbeszéltük a jó gyakorlatokat és a művészeti munka mellett szervezési kér-désekkel is foglalkoztunk. Ez volt a kezdet. Mindezt persze folyamatos tanári és szülői segítséggel tehattük, hiszen egy új intéz-ményt keltettünk életre, és az ezzel járó feladatok is ránk, illetve egyre inkább rám hárultak. Mirus Katrin a kezdetektől ott állt az ügy mellett, és képviselte érdekeit a kü-lönböző, iskolán belüli és kívüli fórumokon.

Kovács László jelenléte az alapítványi és jogi kérdésekben, Somogyi Tiboré pedig a kezdeményezésből valódi vállalkozásba alakulásban volt nélkülözhetetlen. Nagy Tibor emberként állt mellettem, és segített pénzt szerezni, ahogy férjem, János is a pénzügyi részben segített, és támogatott mindenben, hiszen ez rengeteg plusz mun-kát és időt jelentett ezekben az években. Sokakra gondolok nagy hálával ebben a történetben.

Minderre vigyáztál, mindezt irányítottad egy ideig, de aztán hosszú szünetet következett iskolai jelenlétedben.

A kezdeti átalakulás időszakát és a hivatalosan megnyílt Zeneház első évét vittem végig, majd tíz éven keresztül otthon voltam. Három gyönyörű gyermekünk született, a most harmadikos Noé Dániel, a másodikos Diána Izabella, Annalilla Veda pedig szeptemberben kezdte az óvodát. Egy-egy évig mindhárom gyermekemmel tartottam „baba-mama zenét”, ebben is a megszokottól kicsit eltérve, de sajnos csak nagyon kevesek csatlakoztak e kezdeményezéshez. Az ovis szülőkből azonban felébredt az igény a közös éneklésre, zenélésre, s mikor Noé óvodába került, elvállaltam a kórus vezetését, amely aztán csodálatos kis ünnepi előadásokat varázsolt előbb óvodás, majd iskolássá cseperedett gyermekeinknek. Úgy érzem, ezek az igazán nagy dolgok egy közösség életében, hiszen a zene összeköt bennünket, s egyben hatalmas szociális erőt is ad. Idén szeptemberben, amikor számomra is elérkezett a visszatérés ideje, szerettem volna, ha – e hagyomány folytatásaként – a vállalkozó kedvű szülőkből összeáll egy kórus. Ez sajnos nem sikerült, pillanatnyilag csak néhányan éneklünk együtt kedd reggelenként, mindig az előttünk álló ünnepekre hangolódva.

Sajnos nem indult el a Zenekuckó sem, pedig érintett szülőként pontosan tudom, hogy igen nagy volt rá az érdeklődés. Megkérdézhetek az okokról?

Az évnyitó konferencián tudtam meg, hogy Planicska Eszter idén nem tart Zenekuckót, s mivel nagyon fontosnak tartom a kicsik belső zenei terének nyitását, hajlottam rá, hogy elvállaljam. Tényleg meglepően sokan jelentkeztek, aminek nagyon örültem, de kiderült, hogy – mivel a Zenekuckó nem a tanterv része – az állam ezt a tevékenységet nem támogatja, így megvalósítására más, minden félnek elfogadható utat kell találnunk.

Mindenesetre megnyílt iskolai életed újabb fejezete. Melyik osztályokban, és mit tanítasz?

Jelenleg három osztályban: a harmadikban, a negyedikben és a nyolcadikban tanítok, s egy nap tanulószobát is vállaltam. Az osztálytanítókkal most is remekül együtt tudok működni, ami szerintem nagyon fontos: ez az alap, amire építkezhetek munkám során. A harmadikban most épp a teremtés-epochát éljük, ami nagyon jó alkalmat jelent arra, hogy kicsit számba vegyük a hangszereket is. A legtöbben gyönyörűen, áhítattal dolgoznak. Vittem be csengő-bongókat, amik a fény születését szimbolizálták, a lírák a vizet, a káosz idején pedig minden más hangszert is kipróbálhattak. Ádám teremtésével az emberi énekhang is megjelent, erre az alkalomra a 133., „Mily gyönyörűség, íme lásd...” kezdetű zsoltárt választottam, ezt tanuljuk éppen. Őszi szünet után kapták meg az új szopránfurulyájukat, amit mindannyian nagy becsben tartanak. A harmadik tehát a dallam éve, és mostanra ki is teljesedett, ahogy a kánon műfaja is, hiszen a ritmus- és mozgáskánonon keresztül eljutottunk az énekelt változathoz, s ma már a furulyás kánonnal tartunk.

A negyedik osztály a ritmus éve. Az Eda-epochához kapcsolódóan dolgoztunk ki többszólamú ritmusokat kézzel és lábbal, kipróbáltuk, milyen az, ha két különböző dalt összeéneklünk, s most kezdjük felfedezni a furulya-ének kétszólamúságot is. Az osztályzenekar megszületését előkészítendő kértem, hogy hozzák be órára az egyéni hangszereiket (klarinét, trombita, furulya, zongora, citera, cselló), s mutassák be a többieknek, hogy mit tudnak, hol tartanak. A törtek januári bevezetésével pedig megérkezhet majd a zenei ritmus, és év végére a kottakép is összeáll majd számukra. Nyolcadikban pedig valami olyat szeretnék adni a gyerekeknek, amit még nem ismernek.

Ezért egy kamaszokat is megszólító útra léptem, amikor két olyan nagy zeneszerzőt választottam ki, akik mindketten új világot nyitottak. Az egyik Beethoven, aki egy hihetetlen nagy újító volt, s problémája dacára is meg tudta mutatni tehetségét. Most pedig Liszt Ferencsel foglalkozunk, aki „az első popzenész-karakter” abból a szempontból, hogy ki tudta alakítani saját imázsát. Arra gondoltam, hogy a saját világukat építő kamaszok számára jó példa lehet két olyan ember, akik vállalták önmagukat, és rengeteget dolgoztak azért, hogy elérjék céljaikat. Szeretném megérinteni őket, de ez nem könnyű, folyamatosan keresem a hozzájuk vezető utat.

Azt tehát tudjuk már, hogy tanárként mit teszel, de hogy érzed magad az iskolában szülőként? Mit látsz jónak, s mik azok, amiken szívesen változtatnál?

Nagyon jó látni, érezni, hogy az osztálytanítók és sok szaktanár is mennyire szívből, mennyire igazán dolgozik a gyerekekért, a gyerekekkel. Alázattal, mély figyelemmel, szeretettel és türelemmel veszik körül őket, és személyre szabottan keresik a megoldásokat. Mindezt szülőként csak részben láthatjuk, de egy-egy téma részeseként ezt tapasztalom, ez erőt ad, és lelkesítő is egyben. Másrészről azonban nagyon meglepő, hogy nincs már olyan nyitottság egymás megismerésére, mint régen. Sokan nem is köszönnek egymásnak, ezt gyerekek és szülők között is észrevettem. Nincs idő, a legtöbbet sietünk, és mindig sok a feladat.

Ősz óta tapasztalhatom, hogy milyen nehéz háromgyerekes szülőként jelen lenni Waldorf-intézményekben. Sokan több időt szánunk rá, de még így is azt érezhetjük, hogy még ezt is, azt is meg kellene tenni, hiszen nincs gazdája a feladatoknak. Úgy gondolom, ezen csak úgy lehetne igazán változtatni, ha minden család tudatosan ezt az életélményét választaná, ha mindenki szeretne „waldorfos” lenni, hiszen ebbe az iskolába jár.

Természetesen látok sok jó példát, de azt is látom és érzem, hogy ebbe így hamar belefárad az ember. Talán ha többen hordoznánk az iskolát, könnyebb lehetne mindenkinek, hiszen kevesebb feladat jutna mindannyiunknak.

Milyennek képzeled az otthoni és iskolai életed öt év múlva?

Öt év múlva lesz két kamasz és egy rubikonba lépő gyermekem. Mindenképp szeretnék tehát egy – az élethelyzetemhez képest – nyugalmas, békés, időszakot megélni, sok jókedvű együtt töltött élménnyel a családomban és barátok között. Szeretném, ha jobban tudnék bánni az erőimmal, és sikerülne több szabadidőt is kialakítanom a teendők között. Egészséges életet szeretnék élni. Hogy az iskolában mi lesz, az nagyban függ attól, milyen utat választ a tanári kollégium.

Amit mindenképp kívánok és próbálok is érte tenni, az az, hogy a gyerekek megszeressék a zenét, szívből zenéljenek, sok énekszó, furulyaszó, jókedvű együtt muzsikáló csoportosulást hallhassak, miközben végigsétálok a folyosókon. Azt szeretném, ha mindig élne a zene az iskola falai között.

Az interjút Rábel Nagy Ágnes készítette

„SZERETEM A DOLGOK GYAKORLATI OLDALÁT MEGRAGADNI(...), SZERETEM A KIHÍVÁSOKAT ÉS A KIHÍVÁSOKNAK VALÓ MEGFELELÉST!”

– interjú gazdasági munkatársunkkal, Mincsik Krisztinával –

Ki ne ismerné Krisztát, mindennapi életünk kulcsszereplőjét iskolánkban, legyen az befizetés, árusítás, vagy akár különböző dolgok gyűjtése, szervezése. Ő a biztos pont, aki mindig készséggel rendelkezésünkre áll. Hogy mi is rejlik nyugodt, kiegyensúlyozott személyisége mögött, és mi mindennel foglalkozik a nyüzsgő iskolai napokon és azokon túl, kérdeztük meg többek között, hogy kicsit közelebbről is megismertethessük őt olvasóinkkal.

Te vagy az a személy, akinél nagyon sok szál összefut itt, az iskolában. Mi a feladatköröd pontosan, mi mindennel foglalkozol valójában?

Elsősorban gazdasági kérdésekkel, az iskola és az egyesület pénztárával, ki- és befizetésekkel, ugyanakkor még sok mással, mikor, mi a feladat. Most éppen az árusokat szervezem a bazárra, foglalkozom a pólórendeléssel és hamarosan elkezdem terjeszteni a naptárunkat. Most épp ez az aktuális teendő, de mindig azt csinálom, amit egy jó kisdobos: „ahol tud, segít”.

Térjünk vissza még a gazdasági feladatokra: ezen belül mi mindent intézel folyamatosan?

Intézem az egyesületi támogatások beszedését és nyilvántartását; a SziTár táblázatot szeptembertől én vezetem teljes mértékben; kezelem és felelek a házipénztárért mindkét intézményben: az egyesületben és az iskolában is; az ebédbefizetés és ennek nyilvántartása is szintén hozzám tartozik. Ami gazdasági kérdés az egyesületben és az iskolában – bérek, járulékok, számlák utalása –, az gyakorlatilag az én kezemen fut át.

Mi az, amit a sokféle tevékenység közül a legszívesebben csinálsz?

Szeretem a sokszínűséget, igazából mind-egyiket szívesen csinálom, akár a pénzügyi

részt, de ha egy-egy nagyobb megmozdulásra kell valamit szervezni, akkor azt is szívesen végzem.

Nagyon praktikus vagy, számomra sokszor üdítő a gyors és hatékony problémamegoldásod.

Szeretem a dolgok gyakorlati oldalát megragadni és abban részt venni. Szeretem a kihívásokat és a kihívásoknak való megfelelést, engem ez nagyon inspirál. Én nem nagyon szoktam elfáradni egy-egy bazár

után, szeretem, amikor mennek és haladnak a dolgok, ez feltölt.

Sokféle emberrel is működsz együtt – munkatársakkal, tanárokkal, szülőkkal – a tevékenységeid folytán. Hogyan tudod ezt kezelni?

Volt rá elég időm, hogy hozzászokjam és megtanuljam, kivel hogyan kell szót érteni, azt gondolom, ez megy is, úgy érzem, mindenki jó a kapcsolatomban.

Változott-e a feladatod, érzékeled-e a hatását az Új Fenntartói Formának?

Igazából nem. A SZITÁR vezetése sem új számomra, mert korábban már dolgoztam vele. Nem érzem tehernek, mert úgy csinálom, ahogy szerintem jól működik. Szeretem a tiszta, átlátható dolgokat.

Hogyan tudsz ahhoz alkalmazkodni, hogy időről-időre változik a Vezetőség?

Ezt most már nagyon jól tudom kezelni több mint húszéves gyakorlat után. Nemcsak a munkabírásom nagy, hanem a tűrőképességem is, így most már csak tényleg akkor szólok, ha nem úgy mennek a dolgok, ahogy azt jónak látom.

Nagyon rálátsz az iskola működésére. Mi az, ami véleményed szerint jó itt, nálunk, mi az, amin változtatni kellene?

Amikor egy városi Mihály-napon többhetes szervezés után végül ott vagyunk sokan, és mindenki teszi a dolgát, az nagyon jó érzés. De amikor egy döntés hosszasan húzódik, azt nehezen viselem. Tudom, hogy nem könnyű konszenzusra jutni bizonyos problémákban, de ezeket nehezen veszem, mert szeretem a gyors és hatékony dolgokat. Ilyenkor hajlamos vagyok akár egyedül dönteni, mert akkor azt érzem, halad az ügy. Tudom, hogy ez ugyanakkor a gyengém is, korábban fejemre olvasták, hogy önállóan döntöttem, de akkor is a közösség érdekeit és a hatékony működést tartottam szem előtt.

Mégis egy ilyen helyen dolgozol, ezt vonzotad be, vagy ez vonzott be téged, ahol ez a fajta működési mechanizmus a jellemző.

Ebben benne van az is, hogy annak idején – amikor a dunakeszi iskola átköltözött Fótra – gyakorlatilag az alapoktól építettünk fel egy új iskolát. 1996-ban alapították a fóti iskolát, és én 1997 januárjától már ott is dolgoztam. Akkor csöppentem bele a Waldorfba mint munkatárs (épp húsz évvel ezelőtt), és valóban az alapoktól kezdtünk felépíteni mindent. Ott szintén pénzügyekkel kezdtem el dolgozni, hasonló feladatkörrel, mint most. Nagyon érdekes, hogy Istvánon keresztül talált meg engem a Waldorf-pedagógia, de már akkor is inkább ennek a gyakorlati oldalát ragadtam meg, és mind a mai napig ebben élek és ezzel foglalkozom. Ezalatt tényleg volt időm beleszokni az effajta mechanizmusokba.

Hogyan vezetett el az út idáig?

1994-ben, amikor István rátalált a Waldorf-pedagógiára Vekerdy Tamáson keresztül, kezdett ismerekedni a család is ezzel. Réka lányom épp 4 éves volt, ő még állami óvodában kezdett, de az iskola előtt járhatott már egy évet Waldorf-óvodába, Máté fiam viszont már teljesen ott kezdett. Innentől számít a mi Waldorf-szülői életünk. Mint munkatárs persze volt pár év kihagyás, amikor legkisebb gyermekünk, Regő született, és voltak kisebb kitérők is, de 2008-ban már ismét a Waldorfban találtam magam. Akkor kerültem a gödöllői óvodába mint óvodatitkár, de mint óvodakarbantartó, óvodagondnok, kisegítő délutáni óvónéni is megálltam a helyem. Abszolút mindenben részt vettem ott is, majd lassan átkerültem ide, az iskolába és az egyesülethez, először fél lábbal, majd teljesen.

Hogy érzed magad itt, nálunk?

Jól! Szeretek itt dolgozni. Alapvetően azt gondolom, hogy ez a legjobb munkahely, és ez a nekem való munkakör, mert kreatív,

sokféle, sokszínű. Egyszerre élhetem ki az alkotásvágyamat több területen is.

Istvánnal mint házaspár vagytok jelen itt, az iskolában, nagyon sokszor látom, hogy segíted az ő munkáját is, szinte a jobb keze vagy.

Elmondhatom, hogy ez 30 éve így van. Ugyancsak egy iskolában találkoztunk Dunakeszin, én mint 19 éves kezdő napközis pedagógus, ő is szintén mint kezdő napközis tanár. Én akkor képesítés nélkül, iskolapadból iskolapadba kerültem. Párhuzamosan vittünk egy második osztályt délutánonként, két egymás melletti teremben, így indult a kapcsolatunk. Ott dolgoztam 3 évet gyakorlatilag bedobva a mélyvízbe, sokszor helyettesítve, órákat vállalva, míg Réka lányunk meg nem született. Istvánnal azóta is egy munkahelyen dolgozunk, kisebb kihagyással a gyerekek miatt. Számunkra ez abszolút természetes.

Nem nyomja rá ez a bélyegét a magánéletre?

Összekeveredik a kettő, nem lehet szétválasztani. Ez hozzánk tartozik, meg tudjuk beszélni a dolgokat otthon, útközben, jövet-menett. Szerintem ez így jó, mi már megszoktuk, inkább előnyei vannak, mint hátránya.

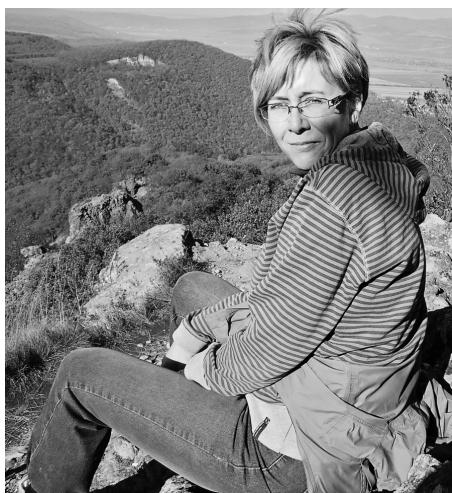
A gyerekek hogyan élték ezt meg?

Velük is mindvégig egy intézménybe járunk, gyakorlatilag mindenhol együtt voltunk. Amikor folytak a napi dolgok, nem vettünk észre semmit, visszamenőleg a nagyok jelezték inkább, hogy ez nem mindig volt jó. De így, utólag azért egyáltalán nem bánták meg. Talán később, amikor időben majd jobban eltávolodnak és nagyobb rálátásuk lesz erre, fogják ezt mélyebben értékelni. Szerintem jó volt így. Igyekeztünk nem beleavatkozni a dolgaikba, úgy érzem, nekem sikerült is. István azért – személyisége, titulusa által – talán jobban hatott vissza a gyerekekre.

Most nyáron elballagott a legkisebb gyermeketek is, véget ért a szülői létetek itt, nálunk. Hogyan éled ezt meg?

Eleinte furcsa volt, de ezáltal kicsit könnyebbek lettek a mindennapjaink. Délutánonként már szabadabbak vagyunk, és akkor megyünk haza, amikor mi szeretnénk; persze, ez sokszor azzal jár, hogy késő este mi zárjuk az iskolát. Mivel tavaly nagymama is lettem, úgy gondoltam, hogy ideje változtatni egy kicsit a munkarendemen is. Így azt a döntést hoztam – amit elfogadott a Tanári kar és a VTK is –, hogy a 40 órás munkahetét 4 napban dolgozom le, így hétvégén 3 napot otthon vagyok és mint „főállású nagymama”; tevékenykedek, amit nagyon élvezek is. Ez a három nap jól kompenzálja azt a négyet, amit tényleg majdnem italtávással töltünk. Munkám szempontjából is jobb ez így. Attól függetlenül, hogy egész nap nyüzsgök, teszek-veszek, szeretem a csöndet és a nyugalmat, különösen, ha pontos munkát szeretnék végezni, amihez nagyon kell figyelni. Erre nincs lehetőség, csak késő délután és este, amikor kiürül az iskola.

Visszakanyarodva pályafutásod kezdetéhez, a sokféle tevékenységedből itt, nálunk, az iskolában egyedül az hiányzik még, hogy a gyerekekhez nem ugrottál be.

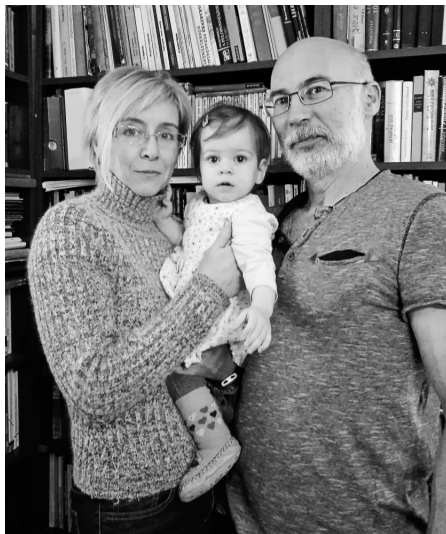
Fóton főként, amikor István osztálytanító volt, sokat kirándultam a gyerekekkel, gyakran én voltam a kísérő felnőtt. Ott sokat visszabújtam a pedagógus-szerepkörbe, és ezt nagyon élveztem is, mert szeretek gyerekek között lenni. Itt, Gödöllőn nincs rá igény, és nagyon elvisznek a feladatok is másfelé, de olykor azért előfordul: tavaly például Budapestre kísértem Leheléket egy kisebb kirándulásra.

Amióta kapcsolatban állsz a Waldorf-pedagógiával, végig munkatársként dolgozol, hogyan tudtál emellett szülőként is jelen lenni?

Ez is teljesen összemosódik bennem. A feladatok is olyanok, hogy nehezen tudok egyik szerepből a másikba bújni, ez összekeveredik. Ha éppen szülőként szerveztem valamit, az épp olyan, mintha munkatársként tettem volna ezt.

Hogyan látod szülőként a gyermekeid waldorfos pályafutását, mit adott a sok itt töltött iskolai év, miben erősítette őket, mi az, amiben kevésbé?

A legfrissebb élmény épp Regővel kapcsolatos. Számomra is meglepetés most a reggimis léte, és látom, valójában mennyi mindent adott neki az általános iskola. Úgy érzem, most kezd kiteljesedni benne az, amit az elmúlt nyolc év lassúbb tempója, sajátos megközelítési módja adott neki. Éppen ma kaptam tőle egy csodálatos grafikát, mintha beérett volna benne valami, amit itt kapott. De látom ezt a nyelveknél is, szívesen vesz részt minden órán. Sokat mesél (ez eddig egyáltalán nem volt rá jellemző), magától tanul otthon, érdeklődik és utána néz dolgoknak, például matematikának – most épp a kombinatorikának –, és nem nyugszik addig, míg meg nem ért egy-egy dolgot belőle. Nagyon élvezi most az új kihívásokat, és úgy látom, ez kellően motiválja is őt. Nagy a hajtóerő benne, ami itt a 8 év alatt nem igazán volt rá jellemző. Réka lányunknak nagyon bevált a waldorfos lét, szeretett ide járni. Ő most 27 éves,

céltudatos családanya. Bár a középiskola elvégzése után több egyetemet is kipróbált, mire eldöntötte, hogy mi is a valódi útja. Ő mindig határozottan csinálta, amit akkor éppen kitűzött maga elé. Idén végez óvoda-pedagógusként és Waldorf-óvónőnek készül. A nagycsalád és a Waldorf-óvónőség a cél, ami felé jó úton is halad. Máté fiunk már nehezebb eset, neki talán nagyobb elvárásrendszere lett volna szűksége, talán egy állami iskola határozott keretrendszere jobban megfelelt volna. Ez persze csak az én laikus véleményem, a család Waldorf-pedagógusa ezt biztosan nem mondaná. Máté 26 éves, dolgozó, felnőtt férfi, de ahogy a mai világba kitekintek, látom a sok, hasonló helyzetben lévő „gyereket”, hogy milyen nehéz az elindulás, vagy az, hogy az alapok megteremtése önerőből egyenesen lehetetlen. Természetesen mint anya azért nagyon bízik benne, hogy nemsokára ő is révbe ér.

Nagyon szép környezetet varázsszolsz mindig magad köré, ehhez is jó érzéked van, az irodád felér egy kisebb kiállítóteremmel, nagyon otthonos, jó ide belépni.

Igen, szeretem ezt is, és ha már itt töltöm napjaim nagy részét, arra törekszem, hogy olyan környezet vegyen körül, amiben jól

érzem magam. Sokat kreatívkodok otthon is, fúrok-faragok, barkácsolok, festek, mindent megcsinálok, ami adódik.

Messziről jártok be, Vácegresről nap mint nap.

17 km nem a világ vége. Kertes családi házban lakunk egy csendes kis faluban, állatokkal, akik most éppen csökkenőben vannak. Az évek során rengeteg állatunk volt a tyúkoktól a nyulakon át a birkákig, de voltak malacaink és kecskéink is, a hobbi-állatokról nem is beszélve. Most már csak tyúkjaink vannak, no meg a kedvencek: macskák, kutyák, görény, és az irodába átköltöztetett siklók és teknőc. Az állatartásban én kevesebbet veszek részt, inkább a díszkertért vagyok felelős, István pedig a haszonkertész és az állatgondozó, így osztjuk meg a munkát otthon egymás között.

De azért nem estél kétségbe, amikor egyik reggel feljött Péter és kereste Istvánt, hogy beszorult az egyik kecske feje a karámba. Magától értetődően lementél és segítettél.

Persze, azért ha kell, megpróbálok ebben is helytállni, de végül Péter szabadította ki

a nyakatekert helyzetből a kiskecskét, én csak lelkerőt nyújtottam a művelethez. Aki állatokkal foglalkozik, óhatatlanul is gyakorlatot szerez az efféle szituációkhoz.

Ha marad egy kis szabadidőd a sok teendő mellett, mi az, amivel szívesen foglalkozol még?

Szeretek nagyon kirándulni, túrázni. Ha tehetem, részt veszek teljesítménytúrákon, de bármilyen erdei út vonzó számomra. Jó időben azért többnyire az otthoni „díszkert” is megteszi, hiszen a természet csak karnyújtásnyira van, viszont ez kellően nagy, hogy élvezni lehessen. Otthon szívesen alkotok, ha kell, kisbútort vagy kutyaházat barkácsolok, vagy épp falat „pingálok”, most télen pedig szívesen varrogatok és rajzolok.

Mik a terveid, álmaid? Mit kívánnál, ha lenne három kívánságod?

Most már ott van a kisunokám, és hamarosan megszületik a második is: ennél szebb kívánságom nem is lehetne, minthogy velük foglalkozhassak!

Az interjút Kecskés Judit készítette

Nagy örömünkre (és reméljük, mindannyiunk nagy örömére) folytatjuk az iskolánkba érkező új családok bemutatását, melyet 2015 adventi számunkban indítottunk útjára. Ezúttal három olyan családot mutatunk be, akik a szadai óvodából érkeztek az első osztályba.

AZARI ÁBEL CSALÁDJA

Én, aki ezeket a sorokat írom, Káposztás Judit vagyok, az Azari család tollnoka, aki igyekszik röviden, de sokatmondóan bemutatni négyfős családjukat. Idősebb gyermekünk, Ábel idén szeptemberben kezdte el az iskolát Krisztián osztályában. Korábban a szadai Meseház Waldorf-oviba járt. Kisebbik gyermekünk, Julcsi egy évet a gödöllői református oviban töltött, de idén már ő is a szadai ovit erősíti.

Férjemmel, Petivel mindketten a gödöllői egyetemen tanultunk, itt ismerkedtünk meg, és tettünk szert sok hasznos tudományra, aminek az lett a vége, hogy ő agrármérnök végzettséget szerzett, én pedig gazdasági agrármérnök lettem. Mindketten Budapesten kezdtünk el dolgozni, így oda is költöztünk. Peti a szakmájában helyezkedett el, jelenleg egy minőségellenőrző cégnél a mezőgazdasági üzletág vezetője. Én marketingesként több multinacionális cégnél dolgoztam, de az ezen a területen eltöltött évek bebizonyították számomra, hogy rossz úton járok, így pályát váltottam, és jelenleg már grafikusként dolgozom. Elsősorban pecsétgrafikákat, arculatokat és illusztrációkat tervezek.

Bár Kőbánya azon része, ahol laktunk, ezer izgalmat rejt, 2009-ben egy építkezés minden szépségét felvállalva úgy döntöttünk, hogy visszaköltözünk Gödöllőre. Azóta itt élünk kertes házunkban, halaink, teknőseink és gekkóink társaságában.

Ábel nagyon zárkózott kisgyerek volt, és amikor óvodaválasztás előtt álltunk, csak egy dologban voltunk biztosak: hogy a hagyományos óvoda nem neki való. Egy ismerősünk ajánlotta a szadai Waldorf-óvodát, és amikor elmentünk megnézni és

láttuk a gyönyörű környezetet, épületet és találkoztunk az óvónénivel, már tudtuk, hogy jó helyen járunk.

Az ovis évek alatt Ábel kinyílt, egy kíváncsi, huncut kisfiú lett belőle, és nemcsak ő, hanem a család is sok barátot szerzett, befogadott minket a közösség. Idén már Julcsit visszükk a szadai óvodába, és ő szinte már az első perctől kezdve otthonosan érzi magát. Az iskolaválasztásnál már nem volt kérdés, hogy Ábel hova menjen. Nagyon örülünk, hogy ebbe az iskolába járhat a kisfiunk, és hogy Krisztián a tanítója.

Kissé szűkösre szabott szabadidőnkben Peti méhészkedni szokott, most már olyan ügyesen, hogy meglehetősen sok mézünk is van. Én a szabadidőmben, ha nem rajzolok, festek, akkor sokat olvasok. Régen, a gyerekek születés előtt, gyakran jártunk túrázni. Mostanában már a gyerekekkel is megyünk rövidebb túrákra, kirándulásokra,

főként a Mártába, Pásztó környékén, ahol édesanyám él, aki nagyon sokat szokott segíteni nekünk. Sokat és nagyon szívesen találkozunk és töltjük együtt az időt régi és új barátainkkal. Szeretünk jönni-menni, együtt lenni, beszélgetni. Mivel még sok-sok évig fogunk a gödöllői Waldorf-iskolába járni és a közösséghez tartozni, így remélem, Veled is összefutunk majd, kedves olvasó, és alkalmunk lesz személyesen is bemutatkozni és beszélgetni, mert mi is nagyon kíváncsiak vagyunk a Ti történeteitekre!

BENYÓ ZORKA CSALÁDJA

Az utóbbi napokban többször megálltam és elgondolkodtam: vajon honnan is indul a mi történetünk?

Vajon onnan, amikor egy fiatal lány, később édesanya (Szeles Anita, egyébiránt bölcsész) az egyetemen először hallott a Waldorf-pedagógiáról, ami egészen lenyűgözte, és ennek a csírája mélyen elrakódott?

Vagy onnan, amikor ez a fiatal lány találkozott egy fiatal fiúval, később édesapával (BenyóZoltán, egyébiránt digitális képalkotó/VFX szakember), és úgy döntöttek, együtt haladnak tovább?

Vagy onnan, amikor otthagyták a folyton pulzáló fővárost, és egy kisvárosba, Veresegyházra költöztek, ahol kiderült, hogy a szomszédban, Szadán van egy Meseház Waldorf-óvoda, és ezzel a csíra kapott egy halovány impulzust?

Vagy onnan, amikor sok-sok kettesben töltött év, vállalkozás építés, újrakezdés után megszületett első kislányuk, Zorka, és a csíra a halovány impulzussal életre kelt?

Egy biztos: utunk Zorkával kérdések, kétértelműségek nélkül a szadai Waldorf-óvódába vezetett. Új szokásokkal, ünnepekkel gazdagodtunk, ezek a mindennapjaink részévé váltak. Örömmel figyeltük, hogyan nyílik ki gyermekünk napról napra, évről évre.

Második kislányunk, Norina, már Zorka beszoktatásánál is segédkezett, egyértelmű volt számára, hogy ő is a közösség tagja. Harmadik kislányunk, Lelle szinte már oda született, és már alig várja, hogy januártól ő is óvodás legyen. Zorka útja szeptembertől Gödöllőre kanyarodott. Biztosak voltunk abban, ez Zorka iskolája - reméljük a többi gyermekünké is -, és örülünk, hogy Krisztián védőszárnyai alatt tágul ki számára a világ. Már azt is tudja, hogy "egyenesekekkel és görbékkel az egész világot meg lehet rajzolni".

És bár mi, szülők úgy döntöttünk, más-más irányba haladunk tovább, abban biztosak vagyunk, a gyermekeink útja ez.

És hová vezet ez az út? Kíváncsian várjuk. Abban viszont hiszünk, hogy ezen az úton testileg egészséges, lélekben szabad, szellemileg tiszta emberré válnak.

EGY NAP GAZDÁÉKNÁL — GAZDA DORKA CSALÁDJA

Péntek reggel, korán reggel. Szélcsengetés ébresztés, Márknak gyorsan megy, Dorkának lassan, nagyon lassan. Mások vagyunk. A reggeli és a tízórai apa dolga, ma kicsit küzdős talán a hajnali focimeccs (NFL) miatt, de még így is ő tudja a legszabályosabb, legviccesebb alakzatban kívágni és a tányérra tenni a falatokat; nagypapától leshette el. Reggelizés közben megbeszéljük, hogy aznap milyen órája lesz Dorkának, már megismerkedek

A – Anna királynővel, akiről később az is kiderül, hogy az M-hegyen is vannak különleges történetei. Egész más így ismerkedni a betűkkel történeteken, meséken, mozgáson keresztül, sokszor érezni, hogy tényleg megtapasztalják a gyerekek a betűket, nem csak leírják és gyakorolják. A betűk persze egyelőre fel sem érhetnek a számok adta örömmel; kétségtelen, hogy ez Dorka te-repe/szívügye. Már az első héten is tudta, hány-szor szólal meg a csengő az udvaron, ki hány ujjal jelentkezik, ki hányadik sorban ül a padban és sorolhatnánk.

A vezénylés szerint indulás hétkor – volt már olyan, hogy sikerült (a szerk. - apa). Az iskolába készülő családtagoknak ez elég nagy változás az óvodai élethez képest. Lehet, hogy a tájfutó-múlt az oka, hogy apának több bejáratott útvonala is van: az egyik a hegyoldalban, a másik árkon-bokron, kisebb-nagyobb kerülőkkel, vagy épp levágásokkal, de legalább kalandos a megérkezés a reggeli sétához Krisztiánnal és az osztálytársakkal, ami nem kihagyható pontja a napnak.

Mire visszaér az osztály a reggeli túráról, hogy frissen és nyugodt állapotban kezd-jék a napot, addigra Palit beszippantja a nagyváros forgalma, a multivilág és több-nyire estig nem is ereszti ez az ötfejű-sárkány (hétfő, kedd...).

Az óvodába tartó családtagoknak is ideje indulni, könnyebb a megérkezés, amikor még családi a csoporthangulat. Nagy a váltás az „évekig otthon vagyok anyával, és várom a nővéremet haza, hogy végre játszassunk” mindenapok után a nyüzsgő élet a szadai oviban, de jó, hogy van lehetőség saját ritmusban megtenni az elválást. Néha kézből kézbe, néha tétován belépve. Csütörtökön könnyebb, a cipősítés nagy kedvenc, és az is előfordult már, hogy a nagylányok „főnök”-nek neveztek (nem tudom, ez mit jelent, de majd apától megkér-dem).

Anyának is nagy váltás az idei ős, minden gyerek között közösségbe került. Iskolai közösség, óvodai közösség, arra gondoltam, én is keresek magamnak egy új közösséget. Közösségi iroda formájában találtam rá itt, Gödöllőn. Otthonos tér, remek lehetőség munkavégzésre, kapcsolatépítésre, itt töltöm a gyerekes délelőttöket.

Délután a mindig alvásnak induló, de csak ritkán annak végződő időszak után részese lehetek, ahogy újra megélik a gyerekek az óvodai és iskolai élet legemlékezetesebb eseményeit, kisebb-nagyobb nyomokat hagyó történeteit. Hol autók, hol üveggolyók, hol babák főszereplésével zajlik az élet, sokszor együtt, békésen, időnként hangosan és kevésbé békésen, ritkán külön-külön elvonulva.

Este, mikor apa megjön a gyerekek pont megéheztek a második vacsorára, anya ekkorra már biztos benne, hogy el kellett volna mennie jógázni, vagy uszodába, mert ha az esti program küzdősport lenne, neki ez lenne az övön aluli ütés. Kis játék, fürdés, két mese, plusz a ráadás elég is, hogy a gyerekek és az ügyeletes felnőtt az álmomanók uralmába kerüljenek.

Holnap szombat, egy biztos, a gyerekek szó nélkül kelnek majd 6-kor és kérdő tekintettel várják, hogy mi lesz a napi program. Nagyihoz megyünk, vagy kirándulni, kisvasutazni, esetleg a repülőtérré megnézni az alumínium-madarakat, de ez már egy másik történet.

DIÓBÉL

SZÜLŐI ESTEK

Amikor néhány évvel ezelőtt elindult az a szervezetfejlesztési folyamat, ami később többek között az új fenntartói forma és a jelenleg működő munkacsoportok kialakulásához is hozzájárult, akkor elsőként a „szülő-tanár kapcsolatokat” választottuk ki egyhangúlag arra, hogy azzal részletesebben is foglalkozzunk. Azon belül 4 témát emeltünk ki, ezek egyike a szülői est volt. Talán nem véletlenül választottuk ki ezt már akkor is elsőek között...

Sokszor érezzük, hogy egyre kevesebb időnk van a valódi találkozásokra, kapcsolódásokra. Persze mindig erős lelki ismeret-furdalással rohanunk tovább, hiszen tudjuk, hogy ez lenne a legfontosabb mindannyiunk számára, de azért általában mégis továbbrohanunk számos más teendőnk elintézésére, és nem állunk meg, nem mélyedünk el.

A szülői est egy olyan biztos pont lehet(ne) mindannyiunk életében, amikor találkozhatunk egymással (no meg persze saját magunkkal is...). A gyerekeink szellemi-lelki-fizikai környezetének mélyebb megismerése mellett ezeken az estéken jobban megismerhetjük és közelíthetjük egymáshoz értékeinket, szokásainkat, hiszen minden osztályunkban küzdünk olyan kihívásokkal, amiket önállóan, egymástól elszigetelve nem tudunk jól megoldani, csak együtt.

Ha körbekérdezzük, hogy melyik család miért van ebben az iskolában, egy-egy osztályközösségen belül is nagyon különböző válaszokat kapunk. Ez olykor riasztó, sokszor konfliktusokhoz vezetnek az egymástól elsőre nagyon különbözőnek

tűnő elképzelések a gyereknevelés különféle területein (különórák, médiahasználat, szülői példamutatás, szabadidő eltöltése, étkezés, alvás, öltözködés stb.) De ha időt szánunk arra, hogy valóban odafigyeljünk egymásra – érdeklődéssel, bizalommal, megértéssel – akkor mindig megtalálhatjuk a közös pontokat. Sok minden más mellett erre is a szülői estek adnak/adhatnak számunkra lehetőséget.

Már több, mint két éve tervezzük, hogy a Dióhéjban is kicsit részletesebben foglalkozunk ezzel, de valahogy sosem tudtuk igazán jól megfogni ezt a témakört, ezért halasztgattuk. Bár jól körülhatárolható struktúrája és témái vannak egy-egy szülői estnek, mégis mindenütt más és mindenkinek mást jelent, a teljességét és jelentőségét nehéz néhány cikkben bemutatni.

Azért nem adtuk fel, hiszen a Dióhéjról nekünk szól, szeretnénk benne minél több olyan témát körbejárni és mindannyiunkhoz közelebb hozni, ami érinti a közösségünket. Így a szülői estek sem maradhattak ki.

Az alábbiakban először Vízny Miklós írását olvashatjátok, aki pedagógus-szemmel írta le a szülői estekkel kapcsolatos tapasztalatait, majd szülői benyomásokat, véleményeket, emlékeket olvashattok. Továbbra is arra biztatunk mindenkit, hogy ha valakiben az alábbi írások újabb gondolatokat, véleményeket inspiráltak, emlékeket idéztek fel, azt bátran küldjétek el nekünk!

Fábián Zsuzsa

A szülői estekről

Visszatekintve, magam is elcsodálkozom, hogy a kétszer nyolc év alatt hányszor találkoztam hosszú estékbe nyúlóan osztályom tanulóinak szüleivel. Estét emlegettem, s nem szülői értekezletet, amint azt megszokhattuk iskolai éveinkre visszatekintve, amikor anyánk többnyire azzal tért haza, hogy „már megint hármásra állsz magyarból, baj van a magatartásoddal, nem íratad alá az ellenőrződöt, nincs fehér zoknid a tornaórán”.

A Waldorf-iskolában a szülői est nem szülői értekezlet. A mi iskolarendszerünkben megkülönböztetően használjuk az „est” szót. Legyen ez egy olyan este, ahol a szülők az információk mellett érezzék jól magukat, kapjanak valamit, ami jellemzi gyermekeink iskolai életét. Már formájában is eltérő azzal, hogy körben ülünk a tanteremben, középen gyertya ég, kis évszakhak megfelelő díszítéssel, gyümölcs, süti, tea jár körbe. Az est felépítettségét tekintve három fő részt kell megneveznünk: pedagógiát, művészetet és általános részt. Ajánlott, hogy havonta legyenek ezek a találkozók.

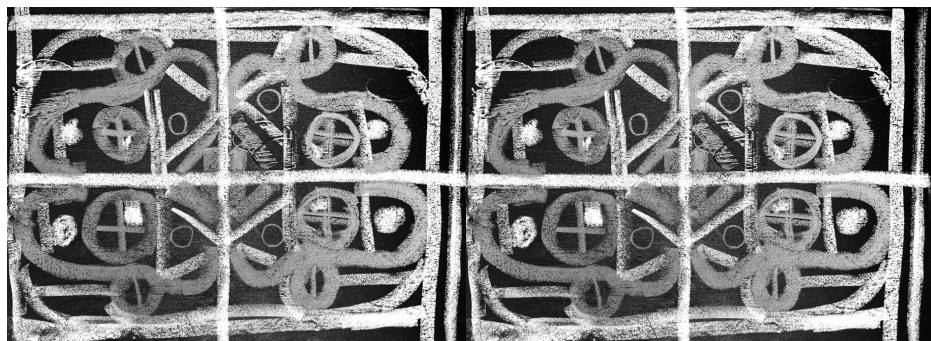
A pedagógiai rész ad helyt, hogy időről időre tudatosítsuk, hogy milyen iskolatípusba is írtattuk a gyermekünket. Itt szokott elhangzani az antropológia szó, Rudolf Steiner neve és iránymutatásai, a „mit, miért és mikor”. Itt zárójelben megemlítem a svéd

rendszer, ahol a szülőknek nemcsak be kell írni a gyermeküket a születésük után a Waldorf-iskolába, mert különben nem kerülnek be, hanem szerződésszerűen vállalják, hogy az iskolai éveik alatt rendszeresen részt vesznek a szülőknek szánt képzésen. A tanító részéről elhangozhat egy-egy, akár könyvből felolvasott pedagógiai üzenet, és ennek átbeszélése. Előfordulhat, hogy tájékozott szülőtársaink tartanak rövid beszámolót, hogy mit olvastak a Waldorf-pedagógiáról, vagy valaki egy adott témában felkészülést vállal a következő szülői estre.

A művészeti részben ki lehet próbálni, hogy éppen hol tartanak a gyermekeink a színkeverés pompás világában, vagy mit csinálnak euritmia-órákon, előfordulhatnak szociális játékok, vagy a közös festés, amelyek jól össze tudják boronálni a társaságot. De lehet valamilyen kézműves tevékenységet is folytatni, pl. lantot készíteni, vagy mozaik csempéket ragasztgatni a folyosó falára, hogy csak párat említsek.

Az általános részben ismerteti a tanár az aktuális epocha tartalmát, irányultságát, a sikereket, kudarcokat, terveiket. A szakóráról is megemlékeznek, lehetséges, hogy meghívott szaktanárok is beszámolnak a folyó munkálatokról.

A szülői kérdések és válaszok is itt kapnak helyet, a gazdasági problémák felvetése és minden más, ami belefér még a hátralevő

2. osztályosok munkája

időbe : az ünnepek, a kirándulások, közeli és távolabbi tervek és természetesen Pistike benti cipőjének hollétééről is szó eshet.

Ennek a három résznek a szervezése és levezénylése nagy felkészültséget igényel a tanár részéről, betartani a részdőket, kielégítő válaszokat adni és fenntartani a jó hangulatot, vagy csillapítani a vitás kedélyeket. Az igen személyes kérdésekre az est végén még van mód válaszokat kapni; megjegyzem, erre valók a „fogadóórák”, ahol ezekre több idő jut.

Vannak speciális szülői estek is. Ilyenkor gyors orvoslást igénylő feladatok állnak az osztályközösség előtt. A problémák kibeszélése előszóban sokkal előnyösebb, mint az internet nyújtotta végnélküli „válasz a válaszokra” levélsorozat, vagy az iskola melletti parkolói frakcióülések. Ilyenkor legjobb egy rendkívüli összejövetel, ahol szemtől-szembe azonnali válaszlehetőségekkel remélhetőleg jó megoldások születnek. Vagy az osztálytanító segítséget kér, esetleg kollégákat hív az estre, vagy volt rá példa, hogy külsősoket, pl. pszichológust vagy egyéb szakembert kért fel. Előfordult, hogy a tanári kollégium képviseltette magát a szülői esten.

Bevezetőmben írt személyes élményeim után kutatva sok tartalmas beszélgetésre emlékszem, vidámságra és könnyekre, dicséretekre és kritikákra, érkezésekre és elválásokra, kitartó, elhivatott szülőkre, akiktől nagyon sok segítséget kaptam.

Az elmenő családok nagy részével ma is jó a kapcsolatom, volt tanítványaimmal megöleljük egymást, ha összefutunk a színház előterében, több szülővel jóbaráti viszonyt ápolunk, de ezek az emlékek már túl vannak a szülői estek témakörén, bár vitathatatlanul közrejátszottak ezen jó érzések megjelenésében.

Vízy Miklós

Szülői gondolatok

Hat nulla-nulla. Ébresztő csörög. Kar félálomban lendül. Szundit lecsap. Csend. Energiaszint saccra: béka feneké alatt. Késői lefekvés hozadéka, hála az éjjeli párnahuzat-varrásnak az első osztályba. Ez a szint még éppen arra elég, hogy végiggon-doljam, mi is vár ma rám. Kattognak a fogaskerekek, szedem össze az éjjel szétkódorgott gondolataim. Mai „to do” lista?

Munka: három interjú. Kibírható. Aztán egy megbeszélés, utána, ebédszünetben ne felejtsek el egyet magánügyben telefonálni. Délután még befejezem gyorsan az Excel-táblámat, holnap prezentáció. Hozzam haza a gépem, mert máshol kezdek. Család: gyerekekért szüleim mennek. Piroska ír: Hanna vigye be a könyvét, Vincének bot kell a suliba, Lócinál most nincs semmi. Zoli délután vezetőségén. Kaja van otthon, kenyér vajon lesz elég estére?

Bolti lista: kenyér. Itthoni sütsérről már lecsúsztam, ahhoz este be kellett volna dagasztani a tésztát. Sebaj, majd ma este. Nem. Van még valami ma estére, tudom. De mi is? Katt. Katt. Katt.

Fogaskerek recseg. Megvan! Szülői lesz. Mosolygok. Energiaszint: meredeken emelkedik.

Szuper, most én vagyok a soros, én meg-ye ma!

Pedig messziről indultunk. Hanna állami ovis tévedésünk egyéves pályafutása alatt mindketten megtapasztaltuk szülőként, hogy milyen is egy szülői értekezlet. A hideg futkosott a hátunkon, ha megláttuk a csoportszoba ajtajára kifüggesztett nagy skarlát betűs üzenő cetlit, hogy szülői lesz. Próbáltuk elodázní, hogy most épp melyikünk feladata. Szerencsére egyre homályosabbak az emlékeink. Ha fel kell mégis idéznem, akkor a „Ki tud nagyobbat ígérni a pedagógusnak?”-ját szma az, ami beugrik elsőre. Nem vettünk benne részt. Irritált mindkettőnket. Döbbsenten kushadtunk a

színházat nézve. Komédia volt. Vagy inkább tragédia. Közösség sosem volt a szülők között, csak az egymásban versenytársakat látó, egymásra rálicitáló anyatigrisek képe kúszik be élém. Halványan látom még magam előtt az egyre elszántabb arcokat, hogy minél előnyösebb helyet tudjanak elérni a versenyben, hogy a gyereküket minél különlegesebb bánásmódban részesítsék az óvónők. Egyikőnk sem akart abból az élményből többet. Gyűlöltünk szülőire járn.

Waldorf-életünk kezdetén aztán fordult velünk egyet a világ. Szülői est és nem értekezlet? Na, az meg mi a szös? Gyertyát gyújtunk? Körbeülünk, és figyelünk egymásra? Meghallgatjuk egymást? Önmagunkat adjuk, és nem szerepeket játszunk? Könnyesre röhögjük magunk, ha elhangzik egy poén? És sírunk is, ha épp olyan a téma? Közösséget alkotunk és egymásban nem konkuráló ellenségeket látunk? Tudunk konfliktust közösen kezelni? Vagy legalábbis megpróbáljuk? Tudunk nehézségeken együtt gondolkodni és megoldást keresni, ha találni néha nem is sikerül? Tudjuk egymást támogatni önzetlenül?

Ébren vagyok már, vagy még álmodom? Megcsípem magam. Ébren. Akkor jó. Ki az ágyból!

Van feladat bőven mára is. Este meg szülői!

Persze nem mindig egyszerű. Háromgyerekes család lévén sok teendőnk van, és sok szülői estünk is. Fárasztó. Néha nagyon is. Mégse adnánk semmiért. Nap nap után hálát adunk, hogy létezik ilyen csoda. És viszszük ki magunkkal a világba a magvakat, amiket felcsipegettünk abban a másfél-két órában. Megpróbáljuk elvetni máshol is, hogy ez a más minőség kikelhessen ebben a rohanó világban. Megérkezés, befelé és a másik felé fordulás, öröm, csend, harmónia és béke. Töltődünk minden egyes alkalommal. Ha nem éppen a másikkal a soros...

Garamszegi-Hollósy Zsuzsi

Szülői estek

Annyi mindent megéltem már a szülői esteken. Izgalmas festést, euritmíázást, körjátékokat. Meghitt és felemelő percek, antropológiai tanításokat. Szaktanárok bemutatkozását, lenyűgöző személyiségek varázsát. Vicces, szívmengető történeteket a gyermekeinkről. Unalmas órákat, bosszantó percek. Parázs vitákat érvekkel, ellenérvekkel. Együttérzést, elutasítást, mégis a végén bölcs elfogadást. Nehézséges munkamegbeszéléseket, amikor el sem hisszük, hogy „holnapra” minden rendben lesz, meglesz, ott lesz és készen lesz.

Szeretem a szülői esteket, mert számunkra, szülők számára igazán itt rajzolódik ki az irányultság, a közös cél. Mindig melegséggel tölti el a szívem a tapasztalás, hogy a konfliktusokban az előrehaladás és a másik ember meghallgatása, elfogadása az iránymutató. Nagyon szeretem megtapasztalni, hogy mindannyian másként gondolkodunk, és mégis egy utat járunk, egy irányba haladunk.

Nagyon szeretem meglátni minden alkalommal a szülői esteken az osztálytanítóink odaadó munkáját, elfogadó szeretetüket és folytonos törekvésüket, hogy a legjobbat adják. Nagyon szeretem a szaktanárok bemutatkozását a szülői esteken, mert bepillantást nyerhetek az egyéni varázslatokba.

És végül nagyon nem szeretem a nehézkes munkamegbeszéléseket. Halálra unatkozom és türelmetlen is vagyok. Vállalok feladatot, mert a becsület, a „szerződés” úgy kívánja. De végül mindig megérint, hogy a közösen végzett munka mennyi örömet és feltöltődést ad. Sikerélményt és valós, emberi kapcsolatokat. Végeredményben igenis szeretek részt venni a feladatokban, mert ilyenkor intenzíven érzem, hogy ide tartozunk.

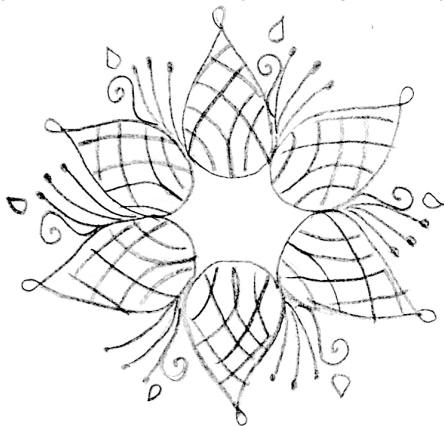
Szeretek ehhez a közösséghez tartozni.

Sárfy Melinda

Szülői estek másként

Az első szülőire úgy mentem, mint egy farsangra: nem tudtam, jó lesz-e a „jelmezem”, jól játszom-e a szerepem, meg tudok-e felelni az elvárásoknak? Óvodás anyuka voltam, 24 éves, két kisgyerekekkel. Csodaként éltem meg, hisz előtte a gyerekek mindennapi élete nem volt számomra belátható. Nagyon barátságosan, de az öltözőig kísérhettük csak a gyerekeket, és sok minden teljesen ismeretlen volt számomra. Mit csinálnak euritmian, és miért? Hogyan mondják el a fohászt, és mikor? Hogyan hallgatnak mesét? Hogyan főznek közösen? Hogy alszanak a bábárbőrökön? Milyen fények, hangok, bútorok vannak az óvodában, mit látnak, hallanak egész nap? Minden érdekelt, és mindent szerettem volna megismerni, ha már nem lehettem óvodás. Az óvónénik nagyon kedvesen fogadtak, és nyitottan elmesélték, ki, hogy van a csoportban.

Volt olyan, hogy nem minden szót hallottam, hisz ahogy beléptem a gyertyával is megvilágított csoportszobába, átkapcsolt az agyam. Megjelentek a gyerekek előttem, forgott a film: itt egy kisgyerek dajkálta a Waldorf-babáját, ott két kislány fakockázott, jó, egy kosárban kövek vannak, hogy játszhatnak ezzel, de jó! Csillogó kristály

Rúzs-Molnár Borbála 5. osztály

Dallman Máttyás, 6. osztály

A székre leülve a gyerekek magasságában láttam mindent. Az óvónéni hangja megnyugtatóan csengett, elmondtuk közösen a fohászt, már alig tudtam anyuka-jelmezben maradni. Persze, igyekeztem figyelni: meséltek a napi ritmus fontosságáról, a közelgő ünnep részleteiről. Nem volt „állami iskolás-óvodás” emlékem szülőként, ha lett volna, valami ilyesmi derengett: „Kedves Kovács Anyuka, Pistike nagyon harapós, nevelje meg! Kedves Apukák, mozog a székek lába, szereljék meg! Kedves Szülők, kéretik 200 Forintot befizetni nekem, fényképész jön, a gyerekek 9-én, 9.12 perckor ünneplőben üljenek hátratett kézzel a csoportképen, nem akarok fegyelmezetlenséget, ez nálunk mindig így van. Ki hány képet rendel? A kirándulós buszt ki kell fizetni, kérem, külön a másik óvónőnél 1000 Ft-okat fizetni szíveskedjenek.”

Szóval, itt semmi ilyen nem volt, annál inkább mese, varázslat: a pedagógus nemcsak a „hogyan vannak az óvodában”-szituációt mesélte el, hanem a „miért van ez így”, „mit ad ez a korszak”, „milyen életkori sajátosságuk van, amit erősít a Mihály-, Márton-, vagy az adventi időszak. Hogyan élnek meg a gyerekek? Ilyenekkel találkozni egy csoda volt, elsőként, de most, ötödik gyerek ötödik osztályában, közel ötven tanévnyi tapasztalattal is különleges élmény minden szülői, legközelebb elmesélem az iskolait is!

Fülöp Hajnalka

ISKOLAI ÉLET

...KEZDET BEN VOLT AZ IGE...

avagy, a szavak erejéről

„Kezdetben volt az Ige, és az Ige Istennél volt, és Isten volt az Ige.”

A János-evangélium kezdő sorainak értelmezéséről már írtak könyveket, tartottak hitvitákat és előadásokat, tanulmányozásokra éveket lehetne szánni.

Miért ilyen fontos az Ige, a Logosz, a Teremtő Szó? Mert ő volt „kezdetben”, mindeknek az elején, sőt, mindenk előtt.

Ha volt szó, azt ki mondta ki? Mások voltak ezek a szavak, mint a mi szavaink? Ilyen komoly, spirituális dolog lenne a beszédünk? Akkor miért használjuk ilyen felelőtlenül, ilyen nemtörődöm módon a szavakat? Nem minden szó szent? Vagy igen? A „csúnyák” is?

Fontos, hogy milyen érzelmeket teszünk a szavaink mögé, vagy azok önmagukban is meg tudnak állni? Mi van, ha nincs, aki kimondja őket? Akkor nem történik meg valami lényeges dolog, nem „teremtődik” valami fontos? És mi van, ha kimondja őket valaki?

A kamaszokkal való együttélés során ezeket a kérdéseket szinte lehetetlen kikerülni, mert előbb-utóbb felmerül a „csúnya beszéd” problematikája. Mi történik ilyenkor a kamaszban, miért rossz hallani, hogy így beszél, szinte fizikai fájdalmat okozva? És miért erre a korosztályra jellemző az aszt랄is túltengés, hogy szinte örömet okoz, ha megbotránkoztathat szándékosan bántó véleményével és szóhasználatával? Talán a belső változások miatti feszültségét és tehetetlenségét, értetlenségét vezeti le?

Egyszer már annyira nehezen viseltem a szavaimat, hogy kétségbeesetten azt mondtam, hogy ezek a szavak mind energiát hordoznak, teremtenek, és most itt keringenek a teremben, nem lehet őket visszaszívni, ha meggondolatlanul kimondjuk őket. Igazi kamasz stílusban reagáltak: még napokig „keringettek” dolgokat mindannyiunk derűtségére.

A kamasznak újra fel kell fedeznie a nyelvet. Meg kell értenie, hogy a beszéd több mint a személyes vélemény kifejeződése. A szavak nemcsak formák és jelek, szimbólumok, eszközök, hanem a lélek hordozói is. Ráadásul önmagukban is van titkuk, zenéjük, illatuk, magasságuk és mélységük, hangulatuk és hatásuk.

A szavakkal régen, mikor még az ember nem volt ennyire anyagba merült, gyógyítottak is. Számos nép mitológiájában olvashatunk varázsigékről, amelyek hatással vannak az illetre, a termésre, megidézik a természeti erőket stb. Gondoljunk az ima erejére.

Ugyanaz az Ige érvényesül a világ teremtésében, mint ami a nyelvben lévő törvényszerűségeket létrehozza. A teremtés sokszínűsége és változatossága megjelenik a nyelvben mint játékosság, rugalmasság, súly, erő, sodrás, varázslat, forma.

A nyelv kutatásához órán kreatív írás gyakorlatokat választottam. Az írás egyfajta kitarukozás, lelki lemeztelenedés, önma-

gunk felfedezése közbeni magamutogatás: ez vagyok én, ilyen vagyok ott benn. Ez nem mindig megy könnyen kamaszkorban, hiszen ilyenkor kezdek tudatába lenni a saját csúnyaságomnak, a hibáimnak. Védte-lenné teszi az embert. Éppen ezért csak a legnagyobb tisztelettel lehet fogadni egy kamasz verseit, őszinte alkotásait, és ha nem mutatja meg őszintén magát, akkor sem szabad rá hagyni.

A kreatív írás szabályai szerint nincs rossz vers, csak sok próbálkozás van. Keressük az utakat, hogyan lehet játszani a nyelvvel, miközben megpróbáljuk levetkőzni azokat a kereteket, azt a sok elméleti tudást, elvárás, amit eddig tanultunk.

Ha azt kéred valakitől, hogy írjon egy verset, legtöbbször azt a választ kapod tőle, hogy nem tudok. Ellenben, ha azt kéred, hogy játsszon a szavakkal, és elmondod a játékszabályokat, akkor ő is örömmel figyeli, miként alakul a nyelv a kezei alatt.

Mindig izgalmas az a folyamat, hogy mi módon születhetnek ennyire különböző versek ugyanazon szavakból, ugyanazon szabályok szerint, ha belekerül valami a lélekből is.

Ez az alkotó folyamat, ha őszintén veszünk benne részt, igazi önismerethez vezethet. Talán azért kedvelt önkifejezési forma sok kamasznál a napló és a versírás, mert ezt a belső folyamatot tudja vele elcsípni.

A közös alkotás több mint két ember 1+1-e, valami plusz születik a közös alkotásból. Az igazi rácsodálkozások mindig az egész csoport közös alkotása nyomán születik. Mi tudunk ilyen?

Rendkívül fontos tapasztalat a közösség erejének érzékelése, főleg ilyenkor, mikor legszívesebben mindenki a saját kis világába elvonulna sebeivel és meg nem értettségével.

Ha valakinek nincs ötlete, de van egy jó szava, közzéteszi, és a többiek továbbvi-

szik, ismét érdekessé teszik számára. Igazi társas alkotójáték, amely során edződik a lélek rugalmassága, a beleérző képesség, a mások elfogadása és megtapasztalja a közös alkotás örömet. Észrevétlenül megtanul figyelni a Szóra, amelyből minden evilági szavunk és mondatunk fakad.

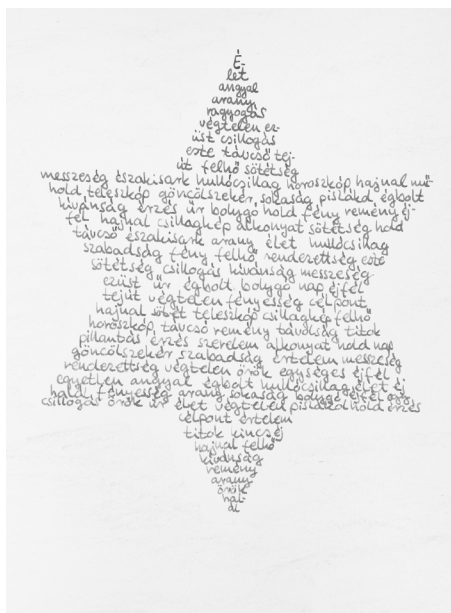
„És az Ige testté lőn, és miköztünk lakozék”.

Áldott karácsonyt!

Györgypál Ildikó

Rudolf Steiner Léleknaptárában a karácsony előtti fohász így hangzik:

„A téli világéjszakába
szellemi fényt vinni
baldogan törekszik szívem ösztöne,
hogy a lélek fénylő csírái
gyökerüket a világglét
mélyére bocsássák,
s az érzékek sötétségében
az egész létet szellemmel betöltve
mindenen át zengjen az isteni Szó!”

Várkonyi Dalma, 8. osztály

A melegtől megolvadok, és szétfolyok az asztalon. Csak addig vagyok jó neked, amíg meg tudsz gyújtani, amíg a testemet felemészítő láng lobog rajtam. Mikor elfogytam, és már nem tudok tovább fényt árasztani a szobára, megfogsz és gondolkodás nélkül kidobsz.

Horváth Zsófi

NYELVÚJÍTÁS

Sivatag

Megérkeztünk a sivatagba. Hihetetlenül rossz és poshadt körlég volt. A csúcsagok bátran és hatalmasan magasodtak fölénk. Iszonyatosan nagy hőség volt, egy kis jegőc jól jött volna.

Meghallottuk a zönglejtőt, és tudtuk, hogy megérkezett az idegenvezetőnk. Megigazította nyaktekerészeti mellfekvényt és kifújta orrát orrfuvolászati négyzetrongyába. Mindenki panaszkodott, hogy egy csepp vizünk sincs, de ő csak annyit tett, hogy kinyitotta napírmányát és ennyit mondott: életfekvés.

Dallmann Júlia

Egy nap elhatároztam, hogy egy gőzpöfőgészeti tovalöködöncel felutazok Pestre. Mikor kiléptem az ajtón, szívtam egy jó nagyot a reggeli friss körlégből, majd mikor a hosszú út után odaértem Pestre, az állomást elhagyva láttam egy életfekvést jósoló embert.

Megkérdeztem tőle, hogy mire számíthatok a jövőben, erre ő azt mondta, hogy szép, nyugodt életre számíthatok, egy kis náthát leszámítva. Mivel volt nálam elég pénz, úgy gondoltam, hogy beugrok és veszek egy ellenbillengészeti körduplányt és egy csomag orrfuv(ol)ászati négyzetrongyot. Végül haza körduplányoztam, és élttem tovább a nyugodt, békés kis életemet.

Arany Boglárka

Ahogy mindennap szoktam, ma is a kávéházban üldögéltem napírmányt olvasva. Olvastam a csúcsagokról, és hogy az állatkertbe új foltosnyakorvánt hoztak.

Kifújtam az orrom az orrfuvolászati négyzetrongyomba, majd megigazítottam a nyaktekerészeti mellfekvencemet, és kilépve a kávéházból felpattantam az egyenbillengészeti körduplányomra.

Siettem, mert ha lekésem a gőzpöfőgészeti tovalöködöncöt, nem érek be időbe, márpedig előadást kell tartanom az ómagyar lovancokról, és igen jó lenne, ha nem késnék el a saját munkahelyi előadásomról. Nehezen tudtam haladni, mert a talpaj nagyon göröngyös volt. Ráadásul még ott-hon megkönnyebülészeti körguggoldára is el kell mennem. Ó, ne! Most jut eszembe, le kell szaladnom a sarki boltba gyújtó fácskáért.

A körlég olyan hideg volt, mint a jegőc, és nekem a hidegtől mindig elkezd folyni az orrom, ezért meg kellett állnom, hogy elő tudjam venni az orrfuvolászati négyzetrongyomat. Miután végeztem, gyorsan visszaszálltam az egyenbillengészeti körduplányomra. Nagyon igyekeztem, bár legbelül tudtam, hogy a lovancos előadásomnak már mindegy. Hát, ez az én élet fekvésem.

Horváth Zsófi, Várkonyi Dalma

Megírták az újságban (napírmányban), hogy a körléget érintő csúcsagon valaki legurult az egyenbillengészeti körduplány-nyal a megkönnyebülészeti körguggoldá-ba.

Megpecsételődött az életfekvése.

Balogh Botond, Gesztelyi-Nagy Boldizsár

Egy hideg, körléges napon felpattantam az egyenbillengészeti körduplányom-ra, és elindultam a napi írmányhoz, mivel ott dolgozom. Mindenfelé jegőcök voltak. Fújt a szél, a szemembe csapódott a nyaktekerészeti mellfekvencem.

Épp egy tovalökődönc-sín mellett haladtam, mikor elővettem az orrfúvászati négyzetrongyomat, hogy kifújjam az orrom. Elvesztettem az egyensúlyomat, és bedőltem a sínre. A nagy csapódástól elájultam, így nem hallottam, hogy a gőzpöfögészeti tovalökődönc jön felém hangosan dudálva. Keresztülgázolt rajtam.

Ez volt az én életfekvésem.

Kiss Napsugár, Kiss Réka

Misike

Misike életfekvése meg volt írva.

Az volt Misike életfekvése, hogy feltárja a csucsoz titkát. Gőzpöfögészeti tovalökődöncsel utazott Egyiptomba. A csucsozokról ennyit tudott meg: mindegyikben van egy titkos kamra, ezt a napírmány meg is írta.

Laurán István

Halál

A halál egy várakozó barát.

Egy hideg tél,

Vagy egy fagyos jégcsap.

Egy sötét zivatar.

A halál olyan, mint egy lezuhanó harmatcsepp.

A halál kínzó elmúlás,

Egy ellobbanó gyertya.

A halál egy újabb reményekkel teli üveg-gömb.

A mese vége.

Várkonyi Dalma

A halál

Kínzó elmúlás, egy mese vége

Sötét zivatarban ellobban végre.

Fagyos jégcsap a hideg télen,

Egy várakozó barát a történet vége.

Balogh Botond

HINTALÓVILÁG

A gödöllői kulturális élet egyik pezsgő helyszíne a 2008 októberében nyílt **Levendula Galéria**, mely önálló kezdeményezésként mutat be és értékesít kortárs képző- és iparművészeti alkotásokat. A Galéria vezetője Sz. Jánosi Erzsébet rendszeresen izgalmasabbnál izgalmasabb kiállításokat, tárlatokat rendez, ugyanakkor helyet ad könyvbemutatóknak, művészekkel való beszélgetéseknek és különböző kulturális programoknak is. Értékhordozó tevékenységét 2015-ben Gödöllő Kultúrájáért díjjal ismerték el.

December elején „Szökken tőled, virradásra” címmel egy tahitótfalui házaspár 2500 hintalóból álló gyűjteményéből nyílt egy érdekes kiállítás, melyhez kapcsolódóan kortárs művészek alkotásait is bemutatják. Ennek keretében meghirdettek egy rajz- és meseírói pályázatot is három korcsoportban, melyre hetedikes tanulóink közül Nagy Boróka, Standovár Nóra és Ökrös Leona jelentkeztek mélyen megindító műveikkel, melyeket szeretnénk megosztani Veletek is.

A kiállítás január 6-ig tekinthető meg (további részletek és nyitvatartási időpontok facebookon olvashatók).

A HINTALÓ

Csupán egyetlen egy gyertya pislákol a hideg szobában. A meleget adó tűzhely régen parázslott utoljára. Hideg volt, rettenetes tél, pontosan emlékszem mindenre: a szomorúságra, a fájdalomra és a szeretetre. Apró szavak, de a jelentőségük mégis óriási, bár ezt csak később tudtam meg, hiszen én csak egy fából tákolts kis hintaló vagyok. Egy gyermekjáték.

Rozi csendben üldögélt a hátamon, pokróccal a vállán. Keze kedvesen simogatta sörényemet, félálomban dúdolt. Elöntött a melegség, bár odakint tombolt a decemberi tél. Így, utólag nem is tudom, hogyan tudott aludni a nagy hidegben.

- Édesanyám, én nagyon fázok - szólalt meg dideregve. Válasz nem érkezett, de Rozi nem is várt semmit. Kovácsné szürke arccal, üveges tekintettel feküdt a takaró alatt. Beteg volt. A fájdalom időről időre úgy mart bele, akár a kisfejsze a száraz fába.

A láztól felhevült teste szinte szikrát hányt a hidegben. Ekkor az ajtó halkán nyikordult egyet, s lépések zaja szűrődött be a kicsiny szobába.

- Megjöttem - mondta Kovács. Nem szólt többet, hanem odasietett felesége ágyához, s kezébe fogta szép arcát.

A fiatalasszony tekintetén futólag egy mosoly suhant át, de nem tudta elrejteni az alatta megbúvó fájdalmas szenvedést.

- Kérlek, tarts ki! - suttogta a férfi, s szeme megtelt könnyek csillogásával. Csak nézte-nézte a sápadt, törődött arcot.

- Ugye, nem sírsz? - kérdezte halkan Kovácsné.

- Nem - válaszolta Kovács, s szabad kezével beleütött az ágy kemény szélébe. Az asszony nem szólt többet, arca elernyedett, s a férfi tehetetlenségében már üvöltött volna, helyett óvatosan végigsimított érdes kezével a sovány kis arcon. Gyengéden lefektette, és álláig ráhúzta a takarót. Azzal felállt, s mint szégyenlős kisgyermek lehajtott fejjel megszólalt.

- Bocsánat, de megint alig tudtam keríteni valamicske gallyat. - Hangja oly keserű volt, akár a falu orvosának legfurcsább „gyógyszere”. Már megint az az orvos! A férfi gyomra ökölnyire zsugorodott a haragtól. Majd csendben ellépett a beteg ágyától. Szemére, szívére vastag ködfátyol borult.

- Édesapám az? - emelte fel kócos buksiját Rozi. - Ugye nem...? - fáradt arcát maszatosra mázolta a por és a könnyek elegye. Kovács nem szólt, szüntelenül bámult fel a mennyezetre, ahol a tető meg-megrogyott a vastag hótakaró súlyától, s némán nyelte könnyeit. A kislány nem mert közbeszólni csak lehajtotta a fejét, és halkan elsírta magát.

- No, nincs semmi baj, ne sírj! - mondta szelíden Kovács, letérdelt a lánya mellé, s erősen magához szorította. Rozi zokogva simult hozzá, akár a fuldokló az életet adó mentőkö-télhez.

- Minden... minden rendben lesz, csak erősnek kell maradnod. Halld? Ne sírj! - Ahogy a férfi lassan kimondta a nehéz szavakat, erőteljes hangja meg-megremegett.

- Igen, úgy lesz - felelte a kicsi. Mély levegőt véve eltolta magától édesapját, s reszkető kézzel letörölte könnyeit. Közben úgy érezte, ezernyi tör fúródik vérző kis szívébe.

- Édesapám, megyünk ma az éjféli misére? - kérdezte hirtelen a kislány.

- Nem - mondta Kovács szomorúan. - Nem lehet. Édesanyád mellett kell lennünk, amikor... - azzal elfordult. Arcáról nem lehetett leolvasni semmit. Némán szenvedett belül. Mindene fáj, de leginkább a lelke. Mindenért magát okolta. Akármiben szenvedtek hiányt, tudta, csakis az ő hibája.

Most a saját szeme láttára fognak megfagyni azok, akiket a legjobban szeret a világon. Csupán az ő tehetetlensége miatt. Ekkor az ágy felől alig hallható suttogás törte meg a néma csendet.

- Menjetek el a templomba! - kérte az asszony. A férfi szeme kitágult.

- Mondtam már, hogy nem!

- De igen. Karácsony van, szenteste. A szeretet ünnepe. Ilyenkor tiltott dolog a búsulás.

– A hosszú mondatától egészen kipirult sápadt arca.

- Ha másért nem - tette hozzá -, akkor azért, hogy imádkozzatok értem. Megteszitek nekem? - lehelte reménnyel teli hangon.

- N-nem tehetem... – dadogta a férfi lehajtott fejjel.

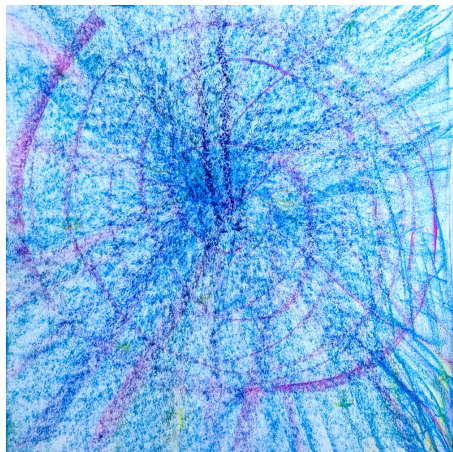
- Akkor boldogtalanul halok meg – sóhajtott fáradtan a beteg. Teste tűzben égett, a láz égette belülről. Nem szólt többet, de ekkor Kovács már az ajtóban állt. Vállára vetette toldott-foldott kabátját, s karjába kapta kislányát. Még egyszer visszaneézett az ágyon fekvő alakra, majd kilépett az ajtón.

Tudta, hogy miért küldték el. Tudtam én is. Tudta mindenki.

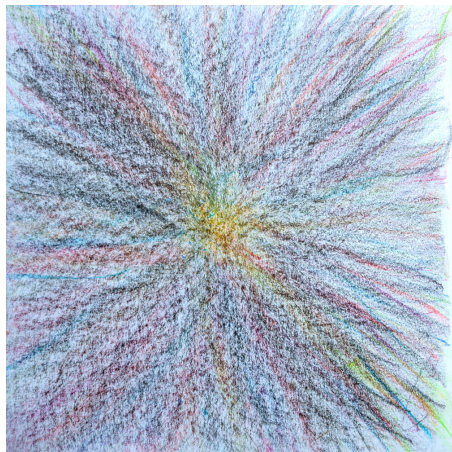
Amikor a férfi és a kislány hazaértek, az édesanya már nem élt. Az orvos komor tekintettel állt a halott ágya mellett. Ekkor Kovács nem törődött már semmivel.

TEREMTÉSTÖRTÉNET

A HARMADIK OSZTÁLYBAN

Swaalf Laura, 3. osztály

Dobránszky Petra, 3. osztály

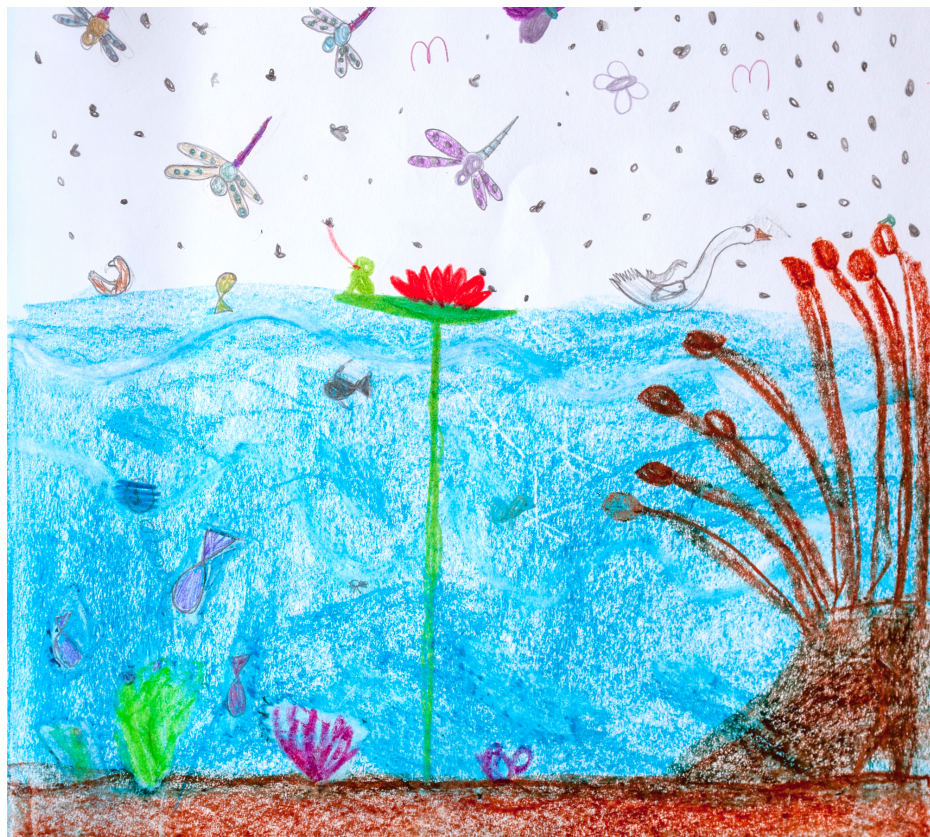
Várkonyi Emma, 3. osztály

Vízy Bálint, 3. osztály

Szabó Alex, 3. osztály

Bulyáki-Jenei Bodza, 3. osztály

Swaalf Laura, 3. osztály

Swaalf Laura, 3. osztály

Csontos Regő, 3. osztály

Várkonyi Emma, 3. osztály

A felszínre törő érzelmeit meg sem próbálta eltakarni. Tekintete az éjszakánál is sötétebb árnyalatot öltött, térdre rogyva ráborult az ágyra. A halott csendben, mosolyogva aludt. A fiatalasszonyt semmi sem tudta megzavarni. Békesség vette körül ma, szentes-te. Szíve elszorult. Az élet kegyetlen. Nem üvöltött. Nem tombolt.

Nem! Kovács több volt azoknál a gyászmisés asszonyoknál, akik egész nap csak jajgattak. Az ő fájdalma ennél sokkalta mélyebb volt. Meghalt a felesége! Nem! Kezével erősen megszorította az asszony hófehér kezét. Nem lehet! Ismételtette szüntelenül. Észre se vette, körmei mély nyomot hagytak az elhunyt csuklóján, már vöröslött.

- Tehetek valamit magukért? – kérdezte az orvos: csak úgy áradt belőle a büntudat. - Elsősorban melege és ételre lesz szüksége. De lássa, hogy zamang maguknak egy kis tejet, meg egy kis fát – enyhült meg mégis. Hangja kimérten szólt, de fátyolos szeme együttérzésről tanúskodott. - De ez sem fog örökké tartani – mutatott a konyhai tűzhely felé, ahol a lángok kezdtek alábbhagyni kecses táncukból.

- Isten fizesse – suttogetta Kovács. Tekintete a semmibe révedt. Még nem fogta fel, mi történt vele egészen pontosan.

- Sajnálom, hogy nem jöhettem korábban. Vigyázzanak magukra! – sóhajtott az orvos, s választ nem várva távozott.

- Édesanyám! – szólalt meg Rozi, aki eddig meg se mozdult. Szemei megteltek a könnyek sóstengerével. - Hallasz engem? - Kis kezeit szorosan összefűzte. - Bocsáss meg nekem! Nem imádkoztam elég jól, ahogyan kérted... - hangja elcsuklott, hidegtől piros arcát végigszántotta egy igazgyöngy méretű könnycsepp. De erőt vett magán, és folytatta: - Odaadom a hintalovam! - bukott ki belőle hangosan.

Apja hirtelen felkapta a fejét. Rozi lenyelte a lelkét marcangoló fájdalmat, felállt és oda-jött hozzám. Remegő kézzel belemarkolt a sörényembe, és odahúzott az apja elé.

- Tessék, édesapám, csináljon meleget! – Utolsó szavait alig lehetett kivenni. A férfi lassan felállt, s hosszan belenézett a kislány égő szemébe. Tekintetéből a fájdalom és a hála sugárzott.

- Egészen biztos? - kérdezte.

- Igen - bólintott Rozi, majd arcocskáját két kezébe kapva csendesesen sírt, csak sírt. Törékeny vállait rázta a néma zokogás. Ekkor végigsöpört rajtam a felismerés vad hulláma: „TŰZ”

De Kovács már a pislákoló tűzhelynél állt. Visszaút már nem volt. Vagy mégis? Ne félj! - gondoltam és örültem. Örültem, hogy jót tehettek. Pusztá kézzel szedett kétfelé. Tudtam, hogy ez a helyes cselekedet még akkor is, ha az életembe kerül.

A tűz csak jött.

Egy futó pillanatra megjelentek előttem hiányos, de mégis szép emlékeim. Ahogyan Nagyszakállú Nagyapa farag, amikor a kicsiny Kovácsné ajándékba kap, és kacagva vágta a hátamon, bár akkor még nem is így hívták. Csak egyszerűen Terkának. A levegő felforrósodott körülöttem. „Világ életemben szerettek”.

Ekkor Rozi halkan, teljes szívéből megszólalt:

- Édesapám! Az angyalok énekelnek!

A tűz recsegve-ropogva égett körülöttem. Éreztem, ahogy a lángnyelvek kacagva simogatják fából faragott testemet, és élvezettel belém harapnak.

- Vajon hogy énekelhetnek itt az angyalok?

A lángok könyörtelenül körbezártak, de a fájdalom, melyet vártam, nem érkezett. És ekkor megértettem: hiszen égtem, égtem a Szeretetben!

Nagy Boróka, 7. osztály

ÖKRŐS LEONA: HINTALÓ

Egy tollpihén szálltam
Karácsony éjjelén,
Egyszer talajt ért lábam
a Karácsonyfa tetején.

Nem is értem, hogy jutott
Ilyen eszembe:
Felmásztam a csillagra,
s táncoltam nevetve.

A csengők a fán
zenéltek nékem,
s angyalok hangját is
hallottam az éjben.

Ám egy rossz lépés,
s a lábam lehúzott,
zuhantam, zuhantam,
Boldogságom elúszott...

Kétségbe esve
kapálóztam némán,
De nem leltem fogást
a nagy Karácsonyfán...

Tompa puffanás,
s nyerítés vidáman,
majd egy hideg valamibe
becsusszant a lábam...

Szemem eddig a félelemtől
szorosan be volt hunyva.
Ám most kinyitottam,
s kiáltottam ujjongva!

A hintalovon ültem,
melyet tegnap este láttam,
mélyen meg volt bújva
a tüskék barlangjában.

- Megmentetted életem! –
suttogtam szelíden,
s nagy örömben
kacagtam szüntelen.

Kacagtam, kacagtam,
s lovamon vágtaztam,
Még az sem érdekelt,
hogyan teljesen átfáztam.

Elképzeltem a havas pusztát,
melyen vágtazik a mén,
fekete hintaló,
a hátán meg én.

Vágtáztam, nevettem,
a lovam meg nyertett
így lett vége
a csodás estének.

Hajnaltájt téli fény
úszott a szemembe,
s kimáztam az ágyamból
még mindig nevetve.

Szaladtam a konyhába
Édesanyámhoz,
hogyan elmeséljem neki
a gyönyörű álmot.

Ám mikor szólásra
nyitottam a szám,
hang nem jött ki rajta,
csak köhögés, az ám'!

Anyám elszörnyedve
nézett rám ekkor,
söprése nyomán
felszállott a por.
Odarohant hozzám,
karjaiba vett,
letett a pamlagra
a díszes fa mellett.

Odaült mellém,
s csak nézett némán,
szomorú rezgés
futott át arcán.

Ekkor már nem bírta
az én áldott anyám,
s könnyek peregtek
le gyönyörű arcán.

Ekkor – hogy, hogy nem –
kinyitottam szám,
s hang jött ki rajta,
mely így szólt: Anyám!

– Kérlek szépen téged,
A fáról a hintalovat
szedd le nekem, s abban
lelném boldogságomat!

Anyám ekkor még jobban
zokogni kezdett,
s rögtön eleget tett
az én kérésemnek.

Ahogy a finom fájáték
a kezemben landolt,
A szemem felpattant,
s egy angyal átkarolt.

Éreztem magamon
arany lehetét,
s én Édesanyámnak
megragadtam kezét.

Aztán hirtelen
melegség öntött el,
S a lovammal kezemben
nevetve ültem fel.

Kacagtam szüntelen,
s anyám is nevetett,
arany angyalok köröztek
a fejünk felett.

Ez a nap karácsonykor
mindig eszembe jut,
S ekkor előveszem
mindig a kis bábut.

Mely egy nap kétszer is
megmentette életem,
Bár az egyik eset
álomban történt csak velem.

EGY HINTALÓ SZOMORÚ SZEPTEMBERE, VIDÁM DECEMBERE

Egy kertes ház padlásán sok régi bútort lehet találni, ezek közt akad két jóbarát is. A páros egyik tagja egy valaha sárga karosszék, a másik pedig egy piros hintaló. Sörénye és farka gyékényből készült, szemeit fekete gombok helyettesítik, és két filckör az orrlyukai helyét, vagyis már csak egy, mert a másikat elvesztette. Ez a két tárgy már régóta ott fenn porosodik. Legutóbb akkor voltak használva, amikor még a házat lakó házaspárnak gyermekei kicsik voltak. A két lány megnőtt, és most olyan harmincévesek lehetnek. Az évszakokat is érzékelik. Van a forró nyár, amikor a cserepek a tetőn felforrósodnak, és nagy meleg van a padláson. Aztán jön az ősz. Reggelente, ha kinéznek az ablakon, már ködöt látnak, s a szellő be-befúj pár színes levelet. Ezután a tél érkezik puha hóval és karácsonyillattal. Így változnak az évszakok, s múlnak az évek. Minden évben egyszer, ősz elején feljönnek a ház lakói, és megnézik a tárgyakat, melyiküket tegyék ki a lomtalanításra.

- Itt van ez a hintaló! Már rég nem használjuk. Ne tegyük ki?

- Ne, ne, maradjon még!

- Hát ez a karosszék?

- Az is maradjon még!

Így hát a két barát mindig átvészelte a lomtalanítást. Most nyár vége van.

- Na, hamarosan jön a lomtalanítás - mondta akarosszék.

- Igen, igen. De örülnék, ha kitennének! - szólalt meg a hintaló.

- Miért?

- Hát azért, mert rég nem használnak minket.

- És mi változik azzal, hogy elkerülsz egy szeméttelre?

- Tudod barátom, akit kivisznek, az ott áll pár napig, és azalatt bárki elviheti őt. S ha valaki elvisz, az szeretni fog!

- Ó, igen, a szeretet, az hiányzik!

- Csak lassan a testtel! Nehogy azt higgyétek, hogy miután valaki elvisz, szeretetben fogsz élni! Nézd csak végig az én esetemet! - szólít közbe a szépítkezőasztal.

- Jól van, na! De a te eseted egészen más. Velem nem esik meg ilyesmi - mondta a hintaló.

- Nem egészen, hallgasd csak meg!

- De hát már hallottam!

- Nem baj. Szóval, évekig porosodtam egy padláson, jött a lomtalanítás, kitettek. Ekkor arra jött egy hölgy, akinek megtetszettem, és ezért magával vitt. Szépen felújított, és aztán karácsonykor ebbe a házba hozott ajándéknak. Amint kitette lábát az ajtón, feldobtak ide. Azóta is itt állok, és sosem szeretnek - mondta el történetét az asztalka.

- Jó, jó, de ha egy hintalóval egy olyan házba visznek, ahol gyerek van, ott biztos megbecsülik - vette védelmébe barátját a karosszék.

- Igen, de...

Nem fejezhette be a mondatot az asztal, hogy kifejtse véleményét, mert léptek közeledtek.

- Ma van! - suttogták a bútorok.

A padlásra belépett a ház ura egy markos legény és a felesége társaságában.

Persze ő ebből csak két barátját érezte. Azután, hogy mindkettőjüktől elválasztották, a fájdalom megfosztotta elméjét mindentől. Csak egy dolog létezett: az egyedüllét. A végzetes

esemény után csönd lett. Mindenki szomorú volt, mert valakit elvesztett. De pár nap múlva már megint beszélgettek. Csak a hintaló nem, ő nem. Magába zárta gyászát, és senkivel sem beszélt. Nem is akart, de ha akart volna sem tudott volna. Mindig, ha csak arra gondolt, hogy beszélne valakivel, már eszébe jutott barátainak hiánya. Ilyenkor felsírt. Arra gondolt, hogy amikor ide, a padlásra felkerült a barátjával, akkor ezt nagyon fájlalták. Úgy érezték, hogy ez a legsúlyosabb, legszomorúbb dolog, ami történhet. Pedig nem! - gondolta. Hiszen itt együtt beszélgettek, emlékeztek, álmodoztak. És később már hárman. De most, most itt van egyedül. Nincs senkije és semmije, vagyis csak egy: a bánat. A szomorú bánat és az egyedüllét. A szegény hintalovat ilyen gondolatok emésztették. Ami volt, az csak volt, és ami lesz, az pedig az egyedüllét ürje.

A szomorú gondolatok teljesen beárnyékolják a mindennapjait. Már elmúlt a szeptember, s vele együtt a vénasszonyok nyara. Az idő igazodott kedvéhez. Néha-néha egy feketerigó szállt a padlás ablak előtti ágra, hogy még egy víg trillát énekeljen, de látta, hogy nincskinek. Nincs, ki ettől felviduljon, mert aki itt szomorú, azt ezzel nem lehet megvigasztalni.

November végével megérkezett az első hó. Puhán belepte a tájat. Lassacskán elkezdődött a karácsonyi készülődés. Már innen-onnan mézeskalács illatát hozta a szél, és karácsonyi dalfoszlányokat. Lám, vannak, akik boldogok, gondolta a hintaló. Kissé már oldódott gyásza, de azért még ott ült a szívében. Néha felhallatszódott a gyerekek víg sikkantása és nevetése, szánkók siklása.

Egyik nap, estefelé ment el két gyerek az utcában. Mivel már csönd volt, jól lehetett hallani, mit beszélnek.

- Holnap karácsony! - újságolta boldogan az egyik a másiknak.

- Igen. Annyira kíváncsi vagyok, hogy mit kapok!

E szavak hallatán a hintaló elmosolyodott. Igen, elmosolyodott annyi idő után. Én is karácsonykor érkeztem ebbe a házba karosszék barátommal. Ebből a gondolatból persze megint a siránkozás felé vezetett az út. De erre most nem volt idő, mert léptek közeledtek.

- Ki jön fel most? - kérdezték többen. Felnyílt az ajtó, és a ház asszonya jött be. Odalépett hozzá, és felemelte.

- Na gyere! - mondta a hölgy, és elindult vele lefelé.

Hová visz? Most van a lomtalanítás? Nem, az nem lehet! De akkor hová visz? - kavarogtak a gondolatok a fejében.

Beléptek az előszobába, és onnan a dolgozószobába sietett vele. Amikor beléptek, megcsapta a kandalló melege, és a nappaliból mintha gyermekcacagás hallatszódott volna.

Az asszony leporolta, és felvarrt egy új orrlyukat is neki.

Másnap a fa alá tették, akár egy ajándékot. Amikor a kisgyerek megtalálta, (nem lehetett több háromévesnél), felült rá, és vígan hintázott rajta. A hintaló úgy érezte, mintha pampákon vágatnának, körbejárnák az egész világot. Boldog volt, nagyon boldog!

Miután a gyermek elment aludni, odaállították egy új, ismeretlen karosszék mellé.

De mintha nem is lenne ismeretlen, mintha hasonlítana barátjára. Igen, ő az, súgta egy

belső hang. Nem, az nem lehet, szegült ellen saját gondolatainak a hintaló. Ekkor megszólalt a karosszék, akinek szavait szinte teljesen elnyelték az örömkönnyeek.

- Te vagy az? - Erre az ismerős hangra a hintaló is elkezdett zokogni. De ezek a könnyek nem a bánat könnyei voltak, mint az elmúlt hónapokban, hanem az öröme. Az öröme, mert újra hallhatta barátja hangját.

- Te itt vagy? - kérdezte már ő is sírva.

- Itt, alig hittem, hogy viszontlátlak!

- Mi történt veled azután, hogy elváltunk? - kérdezte a hintaló örömmámorban úszva.

- Elvittek egy kárpitoshoz, aki szépen újrakárpitozott. De nélküled se nappalom, se éjszakám nem volt. Hát veled mi történt?

- Egyedül voltam – válaszolta, mert más nem jutott eszébe erről az időszakról.

- Fájdalmas idők lehettek. Nekem legalább volt társaságom, mert képzeld, az öreg könyvespolc még mindig itt van. De persze nélküled nem volt semmi se teljes.

- Most már együtt maradunk a világ végéig is, ha az emberek másként nem döntenek - jelentette ki a hintaló.

- Akárhogy is döntenek, mi együtt maradunk! - mondta nekihevíülve a karosszék.

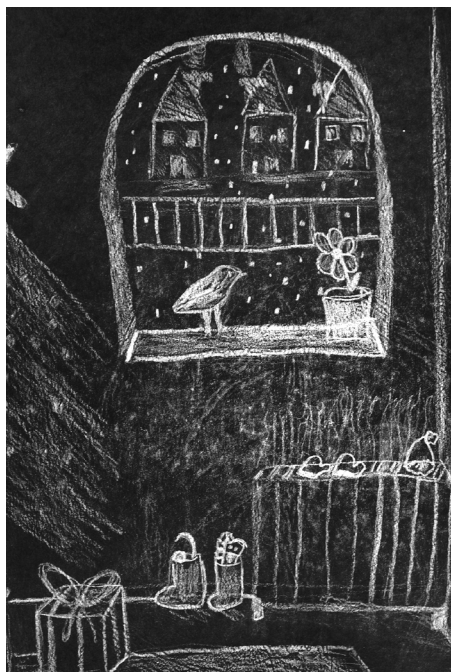
- Örökké! - kiáltotta a hintaló.

Ezalatt kinn esett a hó, és mintha a hópelyhek is örömtáncot jártak volna. Boldog ünnep, boldog nap, boldog éj, boldog egymásra találás.

Standovár Nóra, 7. osztály

Váray Réka, 7. osztály

Tari Levente, 7. osztály

RÓMAI MITOLÓGIA A HATODIK OSZTÁLYBAN

Tóth Piroska összeállítása

*.....ám a te mesterséged, római, az, hogy uralkodj,
el ne feledd, hogy békés törvényekkel igazgass,
és kíméld, aki meghódolt, de leverd, aki lázad!"*

Vergilius: Aeneis"

A hatodik osztályos történelem szervesen kapcsolódik az ötödikes tananyaghoz, ahogy a római kultúra is ráépül a görög kultúrára. Aeneis Trója pusztulása után, az istenek segítségével eljut Itáliába, hogy ott aztán utódai megalapítsák Rómát, megalkossák törvényeit és megküzdjenek az őket körülvevő népekkel a fennmaradásért. Befogadják a jövevényeket, ha érdekük úgy kívánja, küzdenek a jogaikért és folyton az erejüket próbálgatják. A hatodikos gyerekek is kezdik megérteni az ok-okozati összefüggéseket, képesek már az előzményeket és következményeket összekapcsolni. Kezd kibontakozni egyéni arculatuk, saját véleményük van, s köreikben egyfajta hatalmat próbálnak kivívni maguknak – bátrak, elszántak, akárcsak a római katonák. Éppen ezért át is tudják érezni a római polgár karakteres személyét, különösen az igazságosság és jogosság tekintetében.

Amikor az epocha elején Remus haláláról olvastunk, megkérdeztem a – kellőképpen megrendült – gyerekeket, vajon jogosan csapta-e agyon Celer ásójával a király testvérét. Volt, aki azt mondta, Celer a törvény szerint cselekedett, így nem lehet megbüntetni. Mások azt mondták, talán elég lett volna az is, ha elfogják, hiszen a király testvére más törvény vonatkozhat. Egy lány meg pedig azt a véleményét fogalmazta meg, hogy Celer az emberek törvénye szerint cselekedett, ám van egy magasabb rendű törvény, az isteni, miszerint ölni nem szabad.

Számos ilyen és ehhez hasonló szép és nehéz, felemelő és fájdalmas történettel találkoztunk az epocha során, melyeket sokféle

formában dolgoztunk fel. A gyerekek A szabin nők elrablása című történet olvasása után azt a feladatot kapták, hogy képzeljék magukat a történet valamelyik szereplőjének helyébe, és próbálják megfogalmazni az ott átélteket. Választhatták egy katona szerepét bármelyik oldalon, vagy női szereplőként is elkészíthették az írásukat. Az egyik gyerek ötlete volt, hogy a gyermek szemszögéből is be lehetne mutatni a történetet. A legizgalmasabb írásokból olvashattok néhányat.

Dezső Lili, 6. osztály

Római katonaként

Arra ébredek, hogy zajonganak, kinézek az ablakon, látom, hogy a szabinok elfoglalták a fellegvárat. Rohanok a palotához, látom, hogy a sereg készen áll.

Rohanunk a fellegvárhoz; hamar kezdtünk hátrálni, mert felülről könnyebb támadni. Ők meg jöttek utánunk, egyszer csak megjelentek a szabin nők, így szövetséget kötöttünk.

Szabin harcosként

Azt láttam, hogy a fellegvárba vezettek minket. Reggel a rómaiak rohantak meg minket, de mi előnyben voltunk, mivel mi fölülről könnyen elbírtunk velük.

Egyszer csak a mi lányaink jelentek meg köztük, mikor megrohantuk a rómaiakat, így kerültünk szövetségbe velük.

Asszonyként

Azt vettük észre, hogy a férjeink és apáink csatáznak értünk. Berohantunk közéjük, így szövetségbe léptek. Az apáinknak bemutattuk a férjünket és a gyerekeket, én is bemutattam neki a családom. Így a szülem egy kis idő múlva Rómába költöztek.

Gyermekként

Anyukám azt mondta: az Apukád a nagyapád ellen harcol. Én nem tudtam, hogy ki a nagyapám, de tudtam azt, hogy meg kell akadályozni. Hát, a többi gyerekkel és anyukával közéjük mentünk, így találkoztam nagyapámmal és nagymamámmal.

Kiss Gergely

A királynő barátnőjének gyermeke így látta a történeteket:

Este volt már. Kopogtattak, az ajtóhoz mentem, kinyitottam. Hersilia királynő volt személyesen. Rám mosolygott:

– Anyukád? – Meghajoltam:
– Üdvözlöm felség, mindjárt jön!
Csakugyan, Anya megjelent.

– Ó, Hersilia! Felség! – meghajolt ő is.

– Tudnál egy kicsit jönni? – fordult Hersilia anyához.

Kimentek, én is utánuk akartam menni, de nem mentem, mert tudtam, ha Hersilia akarta volna, kihívott volna engem is. Nem túl hosszú idő után visszajöttek. Hozzám fordult:

– Kicsim, holnap van, tudod, a nagy összecsapás. – Erre szomorú lettem, úgyhogy gyorsan folytatta: – Mikor a seregek felsorakoznak, mi beállunk a két sereg közé, és meggyőzzük őket, hogy ne csatázzanak. Kérlek szépen, ha megkérünk rá, kiáltsd Apa nevét!

– De miért? – értetlenkedtem. Erre Hersilia és Anya összenéztek. Végül Hersilia azt mondta:

– Csak! Kérlek, bízz bennünk!

Nem firtattam tovább a dolgot, én se akartam, hogy a két sereg összecsapjon. Másnap, miután a seregek felsorakoztak, bementünk közéjük. Még sokan mások, nők, gyerekek. Hersilia beszélni kezdett. Aztán kiáltottam Apa nevét, de nemcsak én, hanem a többi gyermek is. Akik az előbb csatára készültek, most a szemüket törölgették. Béke lett mindenhol. A két király is békét kötött, s a római meg a szabin nép egyesült Rómában. Ettől fogva a város polgárait nem civiseknek, hanem quiriseknek nevezték.

Baji Vica Mária

A gyermek szemszögéből kicsit másképpen:

Hajnalba valami éktelen üvöltésre ébredtem. A fellegvárat elfoglalták a szabinok! – ezt Anya mondta, amikor kérdeztem, hogy mi történt.

Arra én magam is gondoltam, hogy ez azért is rossz, mert felfelé támadni nagyon nehéz, ezért építették oda a várat. Csak arra nem gondoltak, hogy mi lesz, ha elfoglalják.

Bekő Pál, 6. osztály

Már akkor is aggódtam, de amikor megtudtam, hogy Apa is odament harcolni, akkor teljesen kétségbe estem. Anya is eléggé félt, mert ráadásul neki még az apja is ott volt, minden bizonnyal a szabinok között. Én valahogy őerte nem tudtam úgy aggódni, mint apáért, mert őt még sohasem láttam, de tudtam, hogy anyának fontos. Szörnyű volt tehetetlenül várni, hogy mi fog történni. Aztán láttuk, hogy a mieink visszavonulnak, vagy visszafordulnak. Már azt hittem elvesztünk. Itt tenni kell valamit! De hát mit lehet tenni, amikor az se jó, ha mi nyerünk, és az is rossz, ha a szabinok?

Meg kell akadályozni a harcot!

Ekkorra már Anya futott végig a házak között, és a többi szabin nőnek is mondta, hogy mit kell tennünk. Én is utána mentem, és még pont láttam, amint seregünk újult erővel támad. Akkor futásnak eredtem, és mögöttem futott Anya, és ő

mögötte a többi nő, meg a gyerekek. Akkor mind a két sereg megállt, és Anya beszélt, nagyon hangosan, úgyhogy mindenki jól hallotta, csak én nem.

Én apát kerestem. Azt tudom, hogy utána béke lett. És akkor megláttam Apát! És Apa élt! Mondjuk, el volt vágva az egyik karja, de nem volt nagy baja. Anya megölelte Apát, és én is. Aztán Anya megölelt még valakit, aki szabin volt. A Nagyapámat. És béke lett.

Dezső Lili

Az epochazáró feladatok közé is került egy kreatív feladat: fogalmazzanak egy levelet, ami a tanult időszakban íródhatott. Sem a levél témája, sem az író személye nem volt megkötve. Néhány gondolattal felvezetem, hogy mire is gondolok. Arra voltam kíváncsi, hogy mennyire tudták átérezni a korszak hangulatát, illetve melyik területhez kapcsolódtak szívesen. Érdekes, változatos témájú levelek születtek.

Egy régész régi tekericsmaradványokat talált a porban, amit még Cézár idejében írt egy férfi a családjának:

„Üdvözlöm, Apám! Képzeld, beosztottak Julius Cézár csapatába, most indulunk az első ütközetbe. Remélem, édesanyám jól van, és az én szépséges párom.

Tudom, mit akarsz kérdezni, hogy mi dolgom a seregben? Cézár mellett harcolok a nyeregből, hogy védjem!”

A mennykőbe, hogy mennyi por van a földön!

„Azért jelentkezem a légióba, mert szégyensorba jutottam, és Cézár segített rajtam. Megesküdtem a nagy Jupiterre, hogy visszaadom a tartozásom. És tudja, milyen komolyan gondolom, amit írok! Amióta elindultam a csatába, mindig nyertünk. Cézár mellett harcolni a legnagyobb megtiszteltetés, ami valaha történt velem. Majd ha nyertünk, írok és büszke leszel rám!”

A fenébe, el van szakadva a tekercs!

Kiderült, hogy ahol a régész a tekercset találta, egy gazdag család lakott és ami ennél is furább, a ház hajdan Julius Cézáré volt!

Ujcsék Blanka

Kedves Porsenna!

Tájékoztatlak arról, hogy a szabinok ismét háborút üzentek. Ekkor elmentünk béketárgyalásra. Ott arra jutottunk, hogy ha Róma kifizeti a 100 sesterciust, akkor a két nép békét köthet egymással, ezáltal Róma még hatalmasabb lehet.

Kérlek, küldj 20 sesterciust. Mert ha ezt elküldjük nekik, hű szövetségeseink lehetnének. Szó sincs arról, hogy Róma megfutamodik, csak jobbnak látja szövetségeseivé tenni őket. Ezenkívül, ha ezt kifizettük nekik, önekik is adózniuk kell majd, földet és fegyvereket vásárolni. Úgy gondolom, ezzel jobban járunk, mint életekkel fizetni a háborúért.

Kérlek, válaszolj minél hamarabb!

Hű barátod:

Numa Pompilius

Takács Anita

Ave, felséges császárom! A 20-as légióból Servicium Centurio merészkedtem levelet írni neked Pannóniából.

Levertük Pannóniát, az utak már épülnek Róma felé, a zsákmány is elindult, 10.000 sestercius. A városokat, falvakat megnagyobbítottuk, én elkezdtem velük kereskedni. Az első tonna selyem már elindult a Dunán.

Már búcsúszom, mert elindult a századom.

Ave, Augustus császár!

Servicium Centurio

Bekő Pál

Császár uram, én és a hadseregem, azaz a légióm sok-sok várost és országot foglaltunk el. Köztük egy mocsaras, sáros országot is. Erős emberekre és katonákra lesz szükségem, mert egy utat, egy nagyon hosszú utat szeretnék erre a vidékre építeni. Ennek a vidéknek a neve Pannónia. Ott folyik egy hatalmas folyó, melynek a neve Duna. Sokat segítene a hajókereskedésben. Nagy a mocsár, több katonát vagy embert kérek esedezve tőled, Augustus. Neved mindig dicsérve fogom számba venni. Esedezve kérek!

Egy római hadvezér:

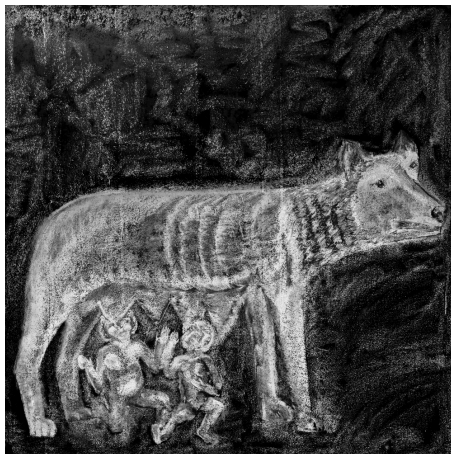
Turba Mátyás admirális

Kedves Numa Pompilius, én vagyok az, hű tábornokod. A katonáim megfogyatkoztak, jóságos királyom, kérek, küldj még vitéz katonáidból, küldd őket a Centurius kikötőbe! Ha élve visszajövök, akkor szívesen meghívlak szerény hajlékomba egy vacsorára, ja, és utána a következő harcra több katona kéne!

Üdvözléttel:

Caletius tábornok

Venicz Marcell

Tóth Piroska osztálytanító krétarajza

Kedves szállítómunkások!

A censor azt kéri, olajat hozzatok bőségesen, mert az olajkészletünk nagyon megfogyatkozott, és ha nem hoztok időben, áremelkedést fogunk elrendelni. Az eddigi negyed talentum/liter ár helyett akár 10 talentum/literre is megnöveljük.

Siessetek, már csak 20 liter van, nincs tartalék, már a vezetői tartalékot is áruljuk, így 50 liter van.

Consul

Anno domine ie. XXX. IX. V.

Fülöp Áron

Kedves Királyom!

Én a szolga vagyok az udvarból, és azért küldöm Önnek ezt a levelet, mert manapság keveset ehettek. Én nem tehetek róla, de ha csak egy kicsit több pénzt adna, én már boldog lennék! Tudja, én sokat dolgozok, mindig talpon vagyok, és ha még több pénzt kapok, duplán is dolgozom.

Legyen oly kegyes, hogy egy kicsit több pénzt kapjak, igencsak megköszöném!

Köszönöm, hogy elolvasta, Uram!

Keskeny Gabriella

Kedves régi Barátom, Maximus!

Tudom, azt hitted, három éve meghaltam a rómaiak ellen vívott csatában. De nem, mert elvittek rabszolgának.

Egy nap csak egy fél kenyeret ehettünk, és öt korty vizet ihattunk. Nagyon sok ember meghalt, mert nem bírták. Egy gyémántbányában dolgoztunk, aki pihenni akart, azt megkorbácsolták. A közelben volt egy falu, tele parasztemberekkel.

Egy éjjel arra lettem figyelmes, hogy néhány parasztember mászik át a kerítésen. Az őrk a toronyban aludtak. Lassan rájöttem, mit akarnak: meg akartak szöktetni. Felkeltettem a társaimat, és négyen leütöttük az őrköt. De egyikük riasztotta a többi rómaikat.

Tíz római jött, és már bekerítették volna, ha a parasztok nem lendülnek támadásba. Élesített kaszával támadtak elég sikeresen. Kinyíltak a kapuk, és a sok rabszolga kitódult rajta; én egy római lovával menekültem, és most feléd tartok, barátom.

Lippner Ádám

És végezetül a római mitológiához kapcsolódóan egy volt diákunk novelláját szeretnénk Veletek megosztani. Az alábbi írás a regionális gimnázium projekthetén készült, a novellaíró projekt keretében (a projektepocháról bővebben a következő oldalakon olvashattok).

VARGA MÁTÉ: A PÁRBAJ

Kr. e. 168. június 22.

A Püdnai síkság

A rómaiak bajnoka, a centúrió felemelt karddal fogadta, ahogy az emberei biztatják. Körbefordult, miközben a rómaiak pajzsukat ritmusra ütögetve bátorították a bajnokukat. Végül leeresztette a kardját, és felcsatolta a sisakját, majd pajzsát maga előtt tartva szembefordult az ellenfelével. A hoplita eddigre már felvette a sisakját, már a pajzsa is a kezén pihent. A centúrió ekkor rossz érzés öntötte el. Először maga sem tudta, miért, aztán rádöbrent. A hoplita olyan gondatlanul állt vele szemben, hogy még a kardját sem vette elő. Csak állt ott, miközben enyhén felhúzott szemöldökkel figyelte a római csapatok öntömjénezését. A római ekkor támadásba lendült.

Üvöltve rohamozott, miközben a makedón higgadtan felkészült a roham fogadására. Megvetette a lábát a homokban, és felemelte a pajzsát, viszont a kardját még mindig nem húzta elő. A centúrió gyorsított, majd teljes erőbedobással nekiugrott az ellenfelének, de az egyszerűen kilépett oldalra. Nem sokon múlt, hogy a római a teljes makedón királyi hadsereg és hat légión emberei előtt essen a porba. Sikerült megfékeznie a lendületét, majd szembefordult a hoplitával. A centúrió a makedón feje felé irányuló jobboldali vágással indított, amit a hoplita a pajzsával védett ki. Ekkor azonban a római lefejelte avédtelenül maradt makedónt. A hoplita hátratántorodott, majd felnézett.

– Hibásan ítélek meg – szólalt meg görögül –, mégis csak egy ígéretes ellenfélnek tűnsz – folytatta, majd kiköpte a szájában összegyűlt vért, és előhúzta a kardját.

– Nem sokáig kell a hibád következményeit elviselned – válaszolt szintén görögül a római –, hamarosan találkozhatsz az istenekkel –, folytatta, miközben úgy köröztek egymás körül, mint két, ketrecbe zárt vadállat: a római farkas és a makedón oroszlán. A makedón elvigyorodott.

– Kedvellek, római – mondta. – Kár, hogy meg kell öljelek.

– Ne csak a szád járjon, görög! – mordult fel a centúrió. – Az embert nem a szavai, hanem a tettei határozzák meg.

Erre a hoplita egy hirtelen mozdulattal előre szúrt, viszont a római számított erre, így sikeresen hárított a pajzsával. Válaszként az ellenfele nyaka felé vágott, amit az az épp időben felemelt pajzsával hárított, és a centúrió sisakjának szemnyílása felé szúrt. A római hátradőlt, majd kihasználva a helyzetet, hason rúgta a magát védtelenül hagyó hoplitát. A makedón hátraugrott a fájdalommal mit sem törődve, azonban nem volt ideje fellélegezni, mert máris hárítania kellett a következő szúrást. Hátratáncolt, majd kifújta magát. Kicsit megmozgatta a kezeit, felférte ellenfelét.

– Jól harcolsz – jegyezte meg –, jobban, mint amire a fajtádtól számítottam.

– A fajtámtól? – húzta fel a szemöldökét a római.

– Jobban harcolsz, mint amire egy csapat itáliai pásztortól számítottam – mondta a hoplita.

– Te aljas – viczorodott el a centúrió –, a ma estét már az alvilágban töltöd.

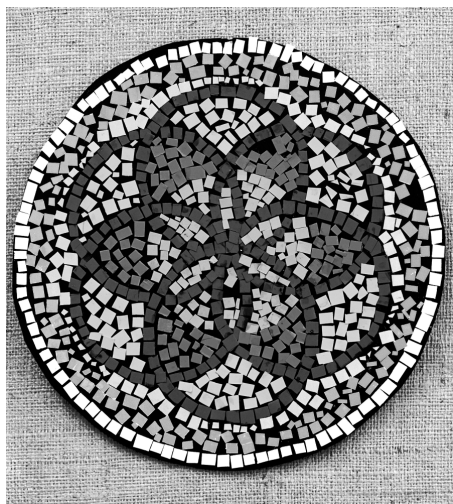
– Meglátjuk, barátom – válaszolt a makedón –, én azért ebben nem lennék annyira biztos.

A felbőszült római a pajzsával a hoplita felé csapott, azonban az elterelést nem tudta kihasználni, mert a makedón pajzsával találta szemközt magát. A hoplita meglátta a kínálkozó lehetőséget, és a pajzsával úgy állon vágta a kiszolgáltatott rómaid, hogy annak muszáj volt hátralépnie, hogy egyensúlyt találjon. Alig tudott felocsúdni a centúrió, máris a makedón felső szúrását kellett hárítania. Mire felkapta a pajzsát és rájött, hogy ez mindössze egy agyafúrt csel volt, elkésett. Érezte, ahogy a hideg fém áthatol a páncélingén, és belemélyed a hasfalába. Ekkor összeesett, és csak ezt hallotta az elsötétülő világon keresztül:

– Sajnálom, bajtársam.

A hoplita letörölte és eltette a kardját, majd lassan szembefordult a némán várakozó rómaiak arcvonalaival és biccentett. Megfordult, majd visszasétált az üdvívalgó görögök sorai között a táborig. A sátorrengetegben megkereste a sajátját, félrehajtotta az ajtót eltakaró vászondarabot és belépett. Bent mindössze a priccse és a kis utazóládája fogadták. Hirtelen rátört a magány torokszorító érzése. Letette a pajzsát és megmosta az arcát. Miközben ezzel foglalkozott, a római jutott az eszébe. Sokévnnyi háború és megannyi hadjárat annyira megedzették, hogy már szinte rutinból ölt. Tapasztalt katonaként nem volt érzékeny ember, tudta, hogyan működnek a párbajok. Választhat: ő hal meg vagy az ellenfél. Sajnálta a centúriót, de nem tehetett mást. Háborúk mindig is voltak, és ahogy ismeri az embereket, mindig is lesznek. Elgondolkozott azon, hogy milyen jögon hívják az úgynevezett „civilizált” népek barbároknak a hegyi törzseket, mikor, lám, ők sem képesek arra, hogy az ellentéteiket ne egymás meggyilkolásával tisztázzák.

Nagyon gyűlölte már a háborúzást. Már legalább négy éve nem kapott semmiféle hírt otthonról. Mire lemosta magáról az összezsapás sarát és verejtékét, elhatározásra jutott Tudta, mit kell tennie. Felpakolta a felszerelését egy lóra, kilovagolt a sátorból, majd a kibontakozó csatát a háta mögött hagyva észak felé indult. Eszébe jutott, milyen rég nem volt otthon, és elgondolkozott azon, hogy vajon él-e még az idős édesanyja. Hogy van a nővére? Emlékszik még rá a kis unokaöccse? Ahogy ezen gondolkozott, mosoly ült ki az arcára. Nagyon hiányoztak már neki, és a lehetőség, hogy hamarosan újra találkozhat velük, jókedvre derítette.

ÓVODAI ÉLET

BESZÁMOLÓ KARKUS OTTÓ SZADAI ELŐADÁSÁRÓL

Óvodánkban hagyomány, hogy minden évben szervezünk ismeretterjesztő előadás(oka)t, ahová neves Waldorf-pedagógusokat, illetve más területen dolgozó Waldorf-közelbi szakembereket hívunk. Járt már nálunk többek között Szentkúti Márta, Vekerdy Tamás, Bóna László, Jakab Tibor. Ilyenkor kapunkat megnyitjuk a régió Waldorf-intézményei felé is, hogy saját pedagógusaink és szülőink mellett más érdeklődők is részesei lehessenek ezeknek az élményteli, ugyanakkor ismereteinket gazdagító alkalmaknak.

2017. november 21-én Karkus Ottót láttuk vendégül, aki 23 éve Waldorf-osztálytanító, Bothmer-tanár a solymári Fészek Waldorf Iskolában és a Waldorf-tanárképzésen is tanít.

Bemutatkozásként elmondta, hogy hogyan lett osztálytanító, majd Bothmer-tanár. Az első osztályát a gimnáziumi éven is végigkísérhette (ugyanis eredetileg középiskolai tanár) – így lehetősége volt látni a gyerekek kibontakozását, ifjává érését héttől húszéves korukig. Ez a kivételes szerencse keveseknek adatik meg. Ottó elmondta, hogy addig folytatja a pályát, amíg élvezzi, amit csinál – mindenkinek csak addig érdemes a munkáját csinálnia, amíg élvezni tudja.

Az előadás címe: „Beszélgetés gyerekekről, felnőttekről” tág lehetőségeket adott, így Ottó kezdeményezte, hogy a jelenlévők kérdezzenek. Így arról alakulhat ki a beszélgetés, amire kíváncsiak.

A kérdések a szülők aggodalmait tükrözték:

- nem túl nagy-e a Waldorf-iskolákban preferált magas, 30 fős osztálylétszám, kaphat-e így egy-egy gyerek elegendő személyes figyelmet;
 - az egy osztálytanító csak egyetlen minta a gyerekeknek – nem kevés-e ez;
 - az osztálytanító 8 évig van velük – ez nem nagy felelősség-e;
 - nem olyan jó a Waldorf, hiszen nincs „waldorfos” munkahely.
- Ottó ezen kérdések mentén indulva beszélt a gyerekek szükségleteiről, a Waldorf-pedagógia nevelési eszközeiről; a pedagógusoknak és a szülőknek is a figyelmébe ajánlott útravalóul néhány fontos alapelvet, amelyek segíthetnek jobb, tudatosabb szülővé, nevelővé válnunk.
- Elmondta, hogy az embergyerekek nagyon fontos a nevelés, a minta, a tevékenység, amit követhet. Ha nincs körülötte emberi cselekvés, emberi példa, nem lesz belőle ember – szemben a legtöbb állatkölyökkel, amelyeknek kódolt, eleve meghatározott fejlődési útja van, amelytől eltérni nem tudnak, és „minta” nélkül is ösztönösen „működő” felnőtt egyeddé válnak.
- honnan tudhatják, hogy jó a gyerekeknek a választott iskola; nem „kevés-e” neki a Waldorf;

Hasonlata szerint a gyermek olyan, mint a kő: benne rejlik a szobor, csak a felesleget kell róla lefaragni. Ehhez ismerni kell a követ és a hozzá illő szerszámokat.

A gyerekeknek a burok is fontos – ahogy nem jut eszünkbe, hogy a méhen belül növekvő magzatot „eddzük”, hogy mire megszületik, felkészült legyen a rideg körülményekre, ugyanúgy a kisgyermeknek és az iskolásnak is fontos a védelem, a burok, különösen a mai felpörgött, folyamatosan ingerekkel bombázó világunkban. Épp ettől lesz képes 20-21 éves korára jól alkalmazkodni a világ elvárásaihoz, és lesz elég erős ahhoz, hogy ne roppanjon össze a rá háruló terhek alatt.

Nem kell tehát félni attól, hogy nincs „Waldorf-egyetem”, „Waldorf-munkahely”. (Azért van néhány: lehet Waldorf-pedagógusképzéseket választani, illetve Waldorf-intézményekben dolgozni.) Ha a Waldorf-intézmények jól tették a dolgukat, nincs szükség Waldorf-munkahelyre, védőburokra tovább. A tapasztalat is az – Ottó első tanítványai ma 30 évesek -, hogy igen jól megállják a helyüket a választott pályájukon; a váltásokban is rugalmasak és nyitottak.

A hallgatóságnak tagja volt egy Waldorf-gimnazista fiú is, aki óvónő édesanyjával jött el meghallgatni Ottót.

Ő is igyekezett megnyugtatni a szülőket, hogy a gyerekek számára a legjobb hely a Waldorf-iskola, azzal, hogy közvetlenül is beszámolt a tapasztalatairól, mint kicsi korától Waldorf-diák: az osztályukba „kívülről” jött társaik nem tudnak semmivel sem többet náluk, sőt.

Ottó elmondta, hogy míg az utóbbi időkben a gondolkodásban igen nagy és gyors a fejlődés, az érzés és az akarat egyre bonyultabb a cselekvésben. Ezt illusztrálóan egy mozgásos gyakorlatot végeztünk – volna, ha nem lett volna elsőre nagyon bonyolult, pedig Ottó világosan elmagya-

rázta, és meg is értettük, hogy mit kell csinálni: a karjaink nem engedelmeskedtek, így kínunkban zavartan nevetgélünk. (A két karnak kánonban kellett egy mozdulatsort végigcsinálnia.)

Mivel a Waldorf-pedagógia egyforma hangsúlyt fektet az érzelmi, az akarati és az intellektuális nevelésre is, és erre nincs háromszoros időkerete az állami iskolához képest. A lexikális anyag valóban kevesebb, de épp az intellektuális tudás az, ami a legkönnyebben pótolható, különösen ma, az internet korában.

Kicsi korban a négy alapérzék ápolása fontos, ezek:

- az egyensúlyérzék,
- a tapintás,
- a sajátmozgás-érzék: a külvilág érzékelése,
- az életérzék.

A korai szakaszban azért fontos, hogy minél több természetes anyaggal találkozzon a kisgyermek, mert a természetes anyagoknak egészen más a rezgése, ezektől a rezgéstől fejlődnek a fenti érzékek. Fontos, hogy ne legyen se túlingerelve, se alulingerelve a gyermek. Ha nem tud a világgal kapcsolódni, később tanulási nehézségei lesznek. Ha a sajátmozgás-érzék sérül, vagy fejletlen marad, sérül az empátiás készség.

Ha a kicsi gyerekek lesz elég tapasztalata, az érzékelés lelki dologgá tud válni.

A magas osztálylétszámok kapcsán Ottó elmondta, hogy ma már nagyon sok a külön segítségre szoruló gyerek, ezért alapvetően fontos lenne, hogy legyen a nagylétszámú osztályokban pedagógiai asszisztens, és hogy rendelkezésre álljanak segítő szakemberek: fejlesztő-, illetve gyógypedagógus, pszichológus.

Előnyként viszont hangsúlyozta, hogy ha 30 közül 5-6 gyerek leverten jön iskolába, a többi még mindig tovább tudja vinni őket

is, míg ugyanez egy tíz-tizenkét fős osztálynak a fele: ekkor a tanítónak sokkal nehezebb a dolga, hogy „felrázza” őket, tartsa az egyensúlyt és megteremtse a tanításhoz szükséges hangulatot. A gyerekek az egészséges fejlődéséhez szüksége van egyéni figyelemre - de ugyanolyan szükség van szociális térre is.

Nagyon nagy szeretettel, derűvel, érzékeltesen mutatta be Ottó a különböző temperamentumú gyerekek osztálybeli szerepeit, és a dühük, haragjuk kifejezésének, kezelésének módjait, és utalt arra, hogy persze, mi, felnőttek is ilyenek vagyunk. Szükség van az érzelmekre, azok átélésére, de meg kell tanulnunk kezelni őket. A gyerekek motiválásáról Ottó Rudolf Steinert idézte:

Három hatásos nevelési eszköz létezik, amellyel elérhetjük a gyerekeknél, amit szeretnénk:

- következetes jutalmazás-büntetés:
- a becsvágy felkeltése
- a szeretet.

Ezek közül az első kettőről a Waldorf-pedagógia önként lemond.

Szeretni a gyereket: ez annyit tesz, hogy megismerem a gyereket, tudom a szükségleteit, és abban segítem, amiben szüksége van rá. Ez a megismerési folyamat aktív dolog. Fontos felvetés volt a bizalom kérdése. Az osztálytanító a szülőkkel 8 évig dolgozik – nem szabad azt várni, hogy ez a hosszú idő problémamentes lesz.

A belépéskor mindkét oldalról megelőlegezett bizalom azt jelenti, hogy mindkét fél feltételezi, hogy a későbbi problémák felmerülésekor képesek lesznek egymással nyíltan leülni megbeszélni azokat. Ha ezt már a kezdéskor mindenki felteszi magában, akkor nem lesz baj, hogy 8 évre válasszunk osztálytanítót.

Útmutató a neveléshez – négy pontban:

- A megismerés soha fel nem adása

- Bátorság ahhoz, hogy feladjuk, milyennek kellene lennie
- Erő ahhoz, hogy hagyjuk, ő maga oldja meg a problémáit

Ha a fenti hármat sikerül megvalósítani:

- Azt az érzést távol tartani, hogy milyen nagyszerű szülő, tanár stb. vagyok.

Nekem nagy élményt jelentett, hogy a újra hallhattam Ottót, és úgy gondolom, a többi résztvevő is jó érzésekkel tért haza este.

E beszámoló megírásához felhasználtam Májér Margit óvónő és Gazda Bernadett szülő jegyzeteit is.

*Hrabéczy Eszter
Meseház Waldorf Óvoda - Szada*

GYMNASZIUMI ÉLET

A PROJEKT EPOCHÁRÓL

...kívülről

Az igazat megvallva minden évben nagy küzdelmet vívunk magunkkal mi, regis tanárok: meg tudjuk-e, meg akarjuk-e tartani a projekt-epochát? Lesz-e elég pénz-paripa- fegyver, lesz-e ötlet-muníció, energia, lendület a kivitelezéshez. Aztán valahogy mindig akad ez is, az is.

Kicsit olyan ez a helyzet, mintha minden évben a tanárok is előállnának egy-egy éves munkával. Keresnünk kell egy témát, amiben vagy nagyon profik vagyunk, vagy kellőképpen érdekel bennünket, hogy a kíváncsiságunk a fiatalokat is magával ragadja. Aztán gyúrunk kell, szűkíteni, megnézni a lehetőségeket, mennyit is tudunk ebből megvalósítani, beleszuszakolni 8-10 napba.

Így aztán persze előjön itt is mindenféle gond: túl nagy, túl általános a téma, csak kapkodásnak vagy felszínesnek tűnik a kivitelezése. Esetleg utolsó pillanatban lemondják a meghívott előadók, vagy az időjárás nem elég kegyes a szervezőkhöz. A szervezés finisére elfogy a tanár energiája, vagy az időből csúszik ki. Néha a diákok úgy érzik, nem azt kapták, amit a cím ígért.

De valahogy a „gyerekbetegségek” ellenére mindig azzal zárul a visszatekintésünk, hogy összességében érdemes volt. Olyan témák, éppen aktuális problémák – akár világméretűek – kerülnek itt elő, amiket nehezen szuszakolnánk bele a kiszabott tananyagba. Fantasztikus az is, ahogy a különböző osztályokból, évfolyamok-

ról egy csapatba kerülnek a fiatalok. Egy teljesen más, szokatlan szerepben látják a tanáraikat is, sokszor kilépve a – még a Waldorf-iskoláknak a hagyományostól eltérő – tanár-diák viszonylatából is. Megtápasztalhatják egy témának a tantárgyakon túlmutató feldolgozását, és nem utolsósorban rengeteg izgalmas felnőttel tudnak ilyenkor találkozni.

...és belülről

Csendes, gyermekkori hétfő esték... A tv-ben nem volt adás, az esti mese mégis ilyenkor volt a legvarázslatosabb. A más-kor ijesztő árnyak édesapám hangján megszólaló mesefigurákká szelődültek a cserépkályha melletti falon. Kezei árnyékával tucatnyi állatot, manót varázsszóval, vicces történetekkel összefűzve a csapatot.

Buga Emővel egy árnyszínházas projektet álmodtunk még meg a nyáron. Ehhez megtaláltuk az Indonéziából származó wayang színház leghitelesebb magyar tolmácsolóját, Dus Polett színháztörténészt, aki eredeti hazájában tanulmányozta, élte meg ezt a színházi formát.

Polett két napot töltött velünk, a projekt elején ötletekkel, technikákkal, eredeti bá-bok bemutatásával segítve, a végén pedig az utolsó simításokat megadva a darabunknak. Mert a végére sikerült egy saját előadást is létrehoznunk. Ehhez Sebastiao Salgado fekete-fehér természetfotókiállításán szívtunk magunkba inspirációt. Másnap a kiállítás képeire visszautalva

kiválasztottunk olyan alapértékeket, amiket fontosnak tartunk, mint például az igazság, az emlékek-álmok megélése, az egyén és a szürke tömeg szembenállása. Ezek köré a fogalmak köré a fiatalok saját novellát, verseket, zenéket, képeket tettek, amiket összegyűrtünk. Végül saját készítésű bábokat, saját testünket, kezdetleges vásznat és néhány lámpát felhasználva, kis zenekarunk egzotikus hangeffektjeivel és zenéjével kísérve bemutattuk a darabot. Persze, jó lett volna még napokig gyakorolni, kísérletezni, átbeszélni a háttérrel adó gondolatokat, írásokat, jó lett volna még Polett tanácsait hallgatni, még sok időt a bábok, díszletek művés kidolgozásával tölteni. De így is mély és sokat adó volt a két hét.

Rám nagy hatással voltak az őszinte és bátor beszélgetések és az az alázat, figyelem, ahogy a darabon ez a tizenöt ember együtt dolgozott. És újra megtapasztalhattam, mennyire megéri bátran belevágni valami ismeretlen, de nagyon vonzó dologba.

Buth Viktória

Kishős-projekt

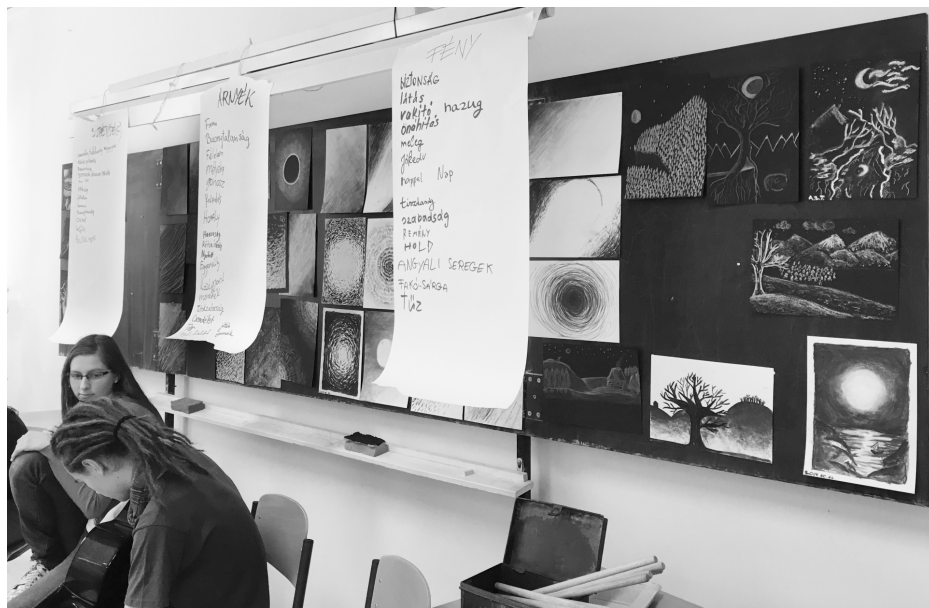
Azért jelentkeztem erre a projektre, mert mindig is szerettem segíteni a rászoruló embereken, és érdekelt, hogy hogyan tehetnék értük még többet. Mit tehetek én, gimnáziumba járó tizenéves gyerek.

Megtudtam, hogy többet tehetek, mint gondoltam. Hiszen minden segítség segítség, akármilyen kicsinek is tűnik az én szememben; a másik embernek lehet életmentő is akár.

Miket is csináltunk ebben a két hétben? Szerveztünk ételosztást. Megkértük a regisseket, hogy hozzanak magukkal plusz egy szendvicset, amiket aztán mi, Kishősök szétosztottunk a hajléktalanok között.

Aztán elmentünk egy szervezethez, amelyik menekülteknek segít a beilleszkedésben; itt gyerekekkel játszottunk. Volt olyan gyerek, aki már öt éve nem jár iskolába, mert folyton úton van, és olyan is, aki emiatt még sohasem járt iskolába. Így nem volt könnyű dolgunk, de minden gyerkőc nagyon aranyos volt, és jól játszottunk közösen.

Meglátogattuk a Nem Adom Fel Kávézót, ahol az ott dolgozó, különféle fogyatékkal élő emberekkel beszélgettünk a munkájukról.

Volt egy nap, amikor kisebb csoportokban szinte végig kint voltunk Újpest utcáin, és teszteltük az embereket. Mi ketten voltunk: Kata (ő a kilencedikbe jár) egy félreeső helyről kamerázott, én pedig akcióba lendültem. Sétálgattam az utcán, majd egyszer csak összeestem. Ennek az volt a lényege, hogy megnézzük: mennyire segítőkészek az emberek és milyen hamar mennek oda segíteni, ha ilyet látnak. Amikor összeestem, egyből odasietett egy bácsi, és segített felállni. Viszont amikor ugyanezt a metró/villamos-aluljáró lépcsőjén csináltam, akkor majdnem nyolc percig kellett ott feküdnöm. Két villamosnyi ember sétált el mellettem, volt, aki nagy ívben kikerült, volt, aki megállt mellettem bábmészködve, de nyolc percig senki nem jött oda segíteni. Aztán, amikor már majdnem föladtuk, odajött egy néni, aki mondta is, hogy nem tudja, hogyan lehet elsétálni egy ilyen eset mellett.

Sok mindent csináltunk még, összességében minden tetszett. Abból is sokat tanultam, amikor előadásokat hallgattunk a témában, bár szívesen mentem volna még többet emberek közé. Jövőre is szívesen vennék részt ezen a projekten, jó kis csapat volt. Zárásként hozzátenném még a jelmondatunkat: „Kicsi a hős, de erős!”

Begala Borbála, 11. b

(A projektet Philip Zimbardo szociálpszichológus "hétköznapi hősök" kísérletei inspirálták. Borinak és néhány társának ez nem csak egy alkalmi megmozdulás volt, azóta is voltak már ételt osztani, és ezt tervezik a jövőben is rendszeresen megismételni.)

The blues and the abstract truth

A projektet Szabó Gergő vezette, Villi Angélával.

Gergő hozzáértően, és kritikusan lépett a vezetői pozícióba. Mindenkit arra ösztönzött, hogy maximumot hozza ki magából. Angéla pedig a tőle megszokott módon bátorított minket a munkában.

Beültünk a terembe, a sok zene szerető!

Volt hozzáértő, volt aki csak most ismerkedt a stílussal. Bemutatkoztunk, és máris csapatként dolgoztunk. Hallgattunk régit, és újat, a Bluestól a jazzig mindent. Mindenki hozott számokat, Elemeztünk! Mindennap tanultunk valamit: Történelmet, zenealapokat (Blues és Jazz), és, közösen dolgozni. Én az énekes szekciót erősítettem. Amíg az egyik teremben a hangszerek dolgoztak, addig mi a hangunkat, mint hangszert tanulmányoztuk.

Beénekeltünk, lélegeztünk. Az első héten három számot tanultunk meg. Teljesen szabadjára engedték, improvizáltunk rá, és feloldottuk a feszültséget, amit az az izgalom okozott, hogy egyedül kell énekelni. A zenészek a másik teremben ugyan így. De itt még nem érett meg teljesen a zene!

Voltunk a Budapesti jazz bárban, ahol nagyon jó zenészeket hallottunk improvizálni, és ez a koncert szerintem mindenkit motívált a további munkában.

Nagyon érzékeny stílus a jazz, olyan mint egy festmény amit egy nagyon finom vászonra festenek! Eleinte nehezemre esett hallgatni, de mindig át estem egy másik oldalra, ahol már megértettem, és belekerültem a csodába! Borzasztóan kifejező!

A gödöllői művházban a projektünk vezetője Szabó Gergő játszott a triójával, és egy vendég szaxofonossal! Építő volt látni, hogy mennyire szeretik, amit csinálnak, és hogy a zene másik oldalán hozzáértő fiatalok játszanak.

A második héten a csoportunkat három részre osztottuk, három együttesre. Itt kezdődött az igazi munka. Felépíteni a számot, megtalálni a legjobb hangzást. Nagyon élveztem a munkát, az izgalmakat, a felelősséget!

Eljött az előadás napja. Pillanatoknak tűnt amíg a három együttes fellépett! Egyik

percben még izgalommal tele várakozni, és aztán már tapsol a közönség.

A nap további részében ürességet éreztem; Hiányzott az a sok energia, amit a munkába közösen tettünk bele.

De nem lett vége a varázslatnak!

Rengeteg sokat kaptam ettől a két héttől. Tapasztaltam, és megéltem!

Belekóstoltam!

Kőhalmi Adél, 11. c.

Fogyatékkal élni

A gimiben most tartották a projektet, ami alatt a 9-12. évfolyamos diákok kis csoportokban különböző témaköröket tanulmányoztak. Én a Fogyatékkal élni című projektbe jelentkeztem, és jutottam. Megismerktünk egy paralimpikonnal, két szülővel (egyikük tanít a gimiben), akiknek autista fiuk van, vendégül láthattunk egy jelnyelvi tolmácsot, több terápiás és egy vakvezető kutyát a kiképzőjükkel együtt. Számomra ez utóbbi volt a legemlékezetesebb program, mert itt vehettünk legaktívabban részt.

Voltunk egy kávézóban, amelyet fogyatékkal élő emberek üzemeltetnek, ők szolgálnak fel, és – az erre kialakított játékszabályokban – játszanak is a vendégekkel, akik többnyire szintén sérült személyek. Itt ismertük meg azt a kerekesszékes lányt, aki az állatkertbe is elkísért bennünket, de sajnos – persze érthető módon – vele csak az akadálymentes részeket néztük végig.

Az egészsből az tetszett a legjobban, amikor megnézhattuk a kerekesszékes kosárlabdaedzést, sőt kipróbálhattuk a speciális „kosaras-széket” is. Megtapasztalhattuk, mennyire más készségekre van szükségük az ülve végigküzdött meccsekhez, amiket egyébként ugyanolyan pályán játszanak, mint az épek. A projekt végén még volt egy összefoglaló-féleség, amikor több sérült

ember is eljött hozzánk, s őszintén, tabuk nélkül beszéltek a problémáikról.

Szerintem egészében véve nagyon jó volt, én legalábbis élveztem ezt a két hetet.

Rábel Luca, 9. c

A vizek világa

Volt egyszer régen egy tiszta patak, ami az idők folyamán egy koszos csatornavízzé lett...

Hát, kezddhetném így a projektem leírását, de akkor arra gondolnál, hogy én valami meseíró projektben voltam. Szóval valahogy másképp lesz az eleje. Mondjuk így:

Mennyi vizet fogyaszt el a családod egy nap alatt?

De ez sem jó, mert így valami környezetvédős projektre tippelnél. Talán inkább így:

Voltunk a projekten barlangászni, meg kirándulni...

Így se jó, ez inkább a sportos projekt leírása. Akkor még ez lehet:

A mikrózott vízzel locsolt csírák nem nőttek meg, hanem elrohadtak, míg a forralt vízzel öntözöttek szép nagyok lettek...

Sehogy nem jó ez. Ez inkább kémia-epochának tűnik. Tegyük egy utolsó próbát:

Egy híd alatt hajléktalan „lakásokat” találunk, az egyik lakóval még találkoztunk is...

Feladom, mert ez meg a kis hősös projektre hasonlít.

Valójában az összes lehetőségben van egy kis igazság (kivéve a meseíróban, mert ahhoz se nekem, se a projektnek semmi közünk, de anélkül nem tudtam volna elkezdeni), mert ezek mind szerepeltek valamilyen formában a sokrétű projektünkben, ami egyébként a vizekről szólt (de, gondolom, ezt már kitaláltad, vagy elolvastad a címet). Mondjuk, a hajléktalanos rész nem

szerepelt az eredeti tervben, csak a patakot követve meg akartuk nézni, hogy lesz egyre tisztább a víz, de hát így még sokfelébb lett a projektünk.

S hogy pontosan miket is csináltunk (bár úgyse tudok mindent leírni)?

Hát, voltunk szennyvíztisztító-telepen, kirándulni, barlangászni, hallgattunk előadásokat (több-kevesebb figyelemmel) a vízről, az iskola környéki patakokat figyeltük (meg egymást, hogy senki ne tűnjön el, s így végül teljes létszámú maradt a csapat, bár sokan próbálkoztak, és a gimisek már ügyesebbek, mint az általános iskolások, de a tanáraik is), meg szemetet szedtünk a patakok környékéről. Találkoztunk ugye hajléktalanokkal, átmásztunk egy hosszú csatornacsövön, amiben koszos patakvíz folydogált, még termálfürdőbe is volt lehetőség elmenni és természetesen a kísérletezés se maradt ki...

Tehát ebből is látszik, elég változatos volt a projekt. És – bár én eredetileg nem erre a projektre szerettem volna kerülni – most már valószínű újra erre mennék, ha lehetne ismét választani (persze ez nem a jövő évre vonatkozik).

Most sok mindent felsoroltam, amit a projekten csináltunk, de egy érdekes élménnyel szeretném lezárni, ami számomra tényleg azt bizonyítja, amivel ez alatt a két hét alatt foglalkoztunk, vagyis hogy a víz mennyire központi szerepet tölt be az ember életében:

Egyik nap lehetőségem volt részt venni egy másik projekten, a tudatos öltözködésen. Ha ránézel a projekt címére, akkor nem sok kapcsolatot látsz a vizes projekt és e között. És mégis: itt is a víz szennyezése (is) volt a téma azon a napon, amit én ott töltöttem. Persze kicsit más módon kapcsolódott az övékhez, mint a miénkhez, de megvolt abban a projektben is.

Kiss Nóri, 9. c

KÖZÖSSÉGI ÉLET

A Waldorf-iskola jelene és jövője Zukunftsfähigkeit der Waldorfpädagogik

– Tobias Richter előadása a Regionális Gimnáziumban –

A Göllner Mária Regionális Gimnázium november 13-án tartotta születésnapj ünnepségét, melynek keretében Tobias Richter tartott előadást a megjelent tanároknak, szülőknak, vendégeknek. A nemzetközileg elismert Waldorf-pedagógus jelenleg a kremsi Donau Egyetem Waldorf-pedagógiai képzésén oktat, sok írását olvashatjuk a Waldorf-pedagógia módszertanáról és didaktikájáról és a Waldorf-tantervről. Az általa összeállított tanterv máig alapját képezi a magyarországi Waldorf-iskolák tantervének, de Ausztriában és Németországban is sok iskola ez alapján végzi tanító tevékenységét.

Ritka pillanat, hogy tapasztalatait, gondolatait egy előadás keretében élvezhetik az érdeklődők Magyarországon, így szeretnénk a Dióhéj hasábjain is közzétenni ennek tartalmát. Ez azonban nem pótolja magával ragadó, eleven, humorral teli egyéniségének élményét, ugyanakkor azt is látjuk, hogy a beszélt nyelv – amit a tolmácsolás minduntalan megszakit – és egyben a német nyelv kompaktságának, plasztikusságának átalakítása írott szöveggé nem mindennapi kihívás elé állítja a cikkírókat. De szívből reméljük, hogy a tartalom így is érthetővé és élvezetessé vált olvasóink számára.

Kedves Kollégák!

Vagy van Önök között néhány normális ember is? Akkor azokhoz fogok most fordulni. Kicsit megdöbbenem, amikor Kulcsár Gábor elmondta, hogy mennyi tanár lesz a hallgatóság soraiban, erre nem készültem fel. Hogyan okozunk egy előadás során a hallgatónak a legnagyobb örömet? Ha gyorsan véget ér. Egy hosszú, nagy nap áll mögöttetek. Nagyon megérintett a születésnap ünnepségetek, csodálatos volt. Ha visszamegyek Bécsbe, sokat fogok erről mesélni.

A téma, amiről ma beszélni fogok, a Waldorf-pedagógiának az életképessége a jövőben. Egy olyan pedagógiánál, ami lassan 100 éves lesz, ez tényleg egy fontos kérdés. Mindaz, ami pedagógiánknak köszönhetően létrejött, vajon korszerű-e még, válaszol-e a kor kérdéseire?

Vagy inkább csak egy „múzeum-pedagógia”?

Akinek vannak képei 50 évvel ezelőtti gyermekekről, nagyon is érti ezt a valós kérdést: mi az, ami jövőbemutató a Waldorf-pedagógiában?

Ha rátekinünk egy kicsi gyermekre, hogy hogyan is kezdi életét és hogyan jelenik meg a világban, nagyon sok megnyilvánulása arról árulkodik – például a hangja, a tekintete, a mozgása –, hogy nagyon nagy örömmel tekint a jövő elé.

Biztos erre többen is csóválják a fejüket, mert sok másfajta gyerek is van, akiknél inkább félelmeket, visszahúzódottságot érzékelünk. Pont ez a két jellemvonás nem illik valahogy a kisgyermeki léthez. Segíteni szeretnénk egy ilyen gyermeknek, hogy nyitott legyen, nyíltan előre tudjon tekinteni, táncolni tudjon, szabadon tudjon mozogni, nevehessen és nyugodtan lehessen hangos. Mert hogy ezek mind olyan tapasztalatok, amelyeket megélhetünk olyan gyerekeknél, akik optimista módon akarnak a jövő felé lépni.

Ha saját magunkat nézzük, részben inkább azok közé tartozunk, akiknek olyan kérdéseik vannak, hogy „mi gátol meg téged abban, hogy nyitott, optimista legyél”? Nekünk sokkal nagyobb kérdéseink vannak, mint egy egészséges gyermeknek, aki optimista módon tekint a jövő elébe.

Ez itt egy felső tagozat, ez egészen más helyzet. De ha olyan gyerekekre gondoltok, akik óvodába járnak, vagy épp az első osztályt kezdik az iskolában, akkor nagyon sok olyan gyermekkel találkozhatunk, akikre nem igaz, amit itt leírtam, azaz hogy nagy optimizmussal fordulnának a jövő felé.

40 évvel ezelőtt a médiakutató Neil Postman írt egy könyvet, melynek címe „A gyermekkor eltűnése”. Számára tulajdonképpen ez azt jelentette, hogy a jövőhöz szükséges képesség tűnik el. Nagyon sok tényező játszik abban közre, hogy a nyitottság, a kíváncsiság, a bizalom a jövővel kapcsolatban nem marad meg bennünk. Tanárként mindegy, hogy melyik életkort

tanítjuk, megélhetjük újra és újra azt a kérdést magunkban, hogy egyáltalán lépést tudunk-e tartani ezzel a tempóval, amivel napjainkban szembesülünk, naprakészek vagyunk-e abban, amikkel a fiatalok foglalkoznak. Egyre gyorsabban zajlik minden, és egyre több az egyidejűség ezekben a folyamatokban.

Ha azt olvassuk, hogy lezuhant egy repülő vagy egy nagy vonatbaleset történt, és a végén az áll, hogy emberi mulasztásból fakadt, akkor megkönnyebbülünk. Az ember mindenképpen rosszabb, mint a gép. Nem tud olyan gyorsan, olyan sokrétűen cselekedni, mint a gép.

Ennek az évnek az elején egy híres nevelő, oktatáskutató azt írta, hogy a legjobb tanár sem tudja olyan jól fejleszteni a gyereket, mint egy számítógép, mint egy robot. Azt lehet mondani, hogy az ember helyére a gép lép, és nem is a maga tempójával, hanem képes azt a tempót felvenni, azt az individuális tempót, amire az adott diáknak szüksége van. Nem is kérdés számunkra, hogy azáltal, hogy a gép képes felvenni az adott diák individuális tanulási tempóját, maga a fejlesztés nagyon hatékonyra válik. Így viszont mindenki saját magára van utalva, nem létezik már az „együtt”.

Milyen nagyszerű ünnepet élhettünk át az imént! Mennyire fontos, hogy érzékeljük a diákok egymást, hogy a másik mit tud bemutatni és mi mindenre képes! Teljesen megszűnik a másinak mint személynek az érzékelése. S ezzel hiányzik valami, amit nevezhetünk kapcsolódási térnek vagy a felelősségvállalás terének. Mindig csak az egyes elemek között van kommunikáció, és az az illúzió áll fenn, mintha a gép kommunikálna velünk. Hogy tényleg az-e a megoldása a jövővel kapcsolatos képességünk megtartásának, hogy legyen egy egészen speciális tanulási programunk – ezzel kapcsolatban maguk a kutatók döntöttek saját magukra vonatkozóan másképpen: az Apple, a Hewlett Packard

és a Yahoo csúcsmérnökei a saját gyermekeiket a Szilícium-völgyben egy kis Waldorf-iskolába járatják.

2011-ben – ami ugye már hat éve volt – a New York Times címlapján jelent meg ez a

probléma, a címe: „A Szilícium-völgyben egy iskola számítógépek nélkül”. Azok, akik kifejlesztik ezeket a programokat a jövővel kapcsolatos képességet illetően, azok fontosnak tartják, hogy a saját gyermekük euritmiázzon, énekeljen, kössön és fessen. Magában a cikkben azt olvashattuk, hogy a számítógép megakadályozza a kreatív gondolkodást, a mozgást, az emberi interakciókat és a figyelem fenntartásának képességét. Ezekből az okokból kifolyólag a gyermekeiket Waldorf-iskolába küldik. Ez hat éve volt és azóta elég sok tanulmány készült mindazon területeken, amiket itt felsoroltunk.

Ma útközben ide, Budapest felé olvastam egy cikket a Spiegel újságban a gyermekeknél megjelenő újfajta betegségről. Bizonyos gyerekeknél figyelemzavar áll fenn, elhízhatnak, mert nagyon keveset mozognak és különböző konzoloknak a rabszolgái. Egy sereg pedagógus áll tehetetlenül, hogy nem tudják már elérni a gyerekeket. Ha megvizsgáljuk egy kicsit, hogy mi ösztönöz bennünket arra, hogy megőrizzük a gyermekekben a nyitottságot a jövőre vonatkozóan, akkor közelebb kerülünk annak a kérdésnek a megválaszolásához, hogy hogyan lehet a Waldorf-pedagógiában ezt a képességet fenntartani.

Négy területet emeltem ki az imént említett New York Times-cikk megállapításai-ból.

Ahhoz, hogy a jövőre irányuló képesség megszülessen, és hogy a jövőből érkező, kiszámíthatatlan, különleges, a megszokottól eltérő kihívásokra reagálni tudjunk, négy kulcs-fogalmat emeltem ki. Négy és nem több dolog. Önök mit javasolnak?

Egy kis ideig csend lett a teremben.

Minden javaslat helyes!

Erre egy felszólaló azt mondja: az egyik a játék, a másik a művészetek. Mire az előadó nagy lendülettel helyesel. Győzött! – mondja erre Tobias Richter.

Újabb hozzászólás: kíváncsiság. Feltétlenül! – érkezik a válasz.

Egy másik jelentkező mondja: kreativitás. Igen, nagyon erősen összefügg a játékkal és a művészetekkel, és a kíváncsiság is!

Újabb javaslat: ritmus. Igen, nagyon lényeges! Amilyen mértékben képes vagyok ritmusban élni, annyira maradok egészséges, és van erőm, hogy éljem az életemet. Nagyon fontos ez is!

Újabb vélemény a hallgatók közül: valódi tapasztalatok. Az előadó viccelve integet, és búcsúzni készül, valószínűleg jelölje annak, hogy itt rá már nincs is szükség, olyan jókat mond a hallgatóság. Igen, nagyon fontosak a valódi, igazi, primér tapasztalatok.

Újabb hozzászólás: finom érzékelésnek az állandó fejlesztése, amivel a jövőt le tudjuk tapogatni. Igen! Ez egy kicsit összefügg a ritmussal: el kell tudnom engedni a dolgokat, meg kell tanulnom, hogy valamit a teljességében is érzékelni tudjak. Bizonyos dolgoktól el kell tudnunk válni, hogy éberek lehessünk. Ebben egy művészeti ág nagyon segít, láthattuk az előbb, és ez nem más, mint az euritmia.

Épp egy hétvégi szemináriumról érkeztem ma Bécsből, a tanárképzésről, ahol volt egy izgalmas modul a tanítás dramaturgiájáról. Egy zenésszel és egy euritmistával dolgoztam együtt, aki Mozarttól kiválasztott egy szonátát, és különböző mozgásokat, formákat keresett a hallgatókkal együtt, ami legjobban illik ehhez a zenéhez. Bizonyos formáknál feltette a kérdést, hogy az „orrom után”; menjek-e, lefelé tartott fejjel, és így járjam le a formát, vagy

felemelt fejjel, felnézve (frontálisnak nevezzük ezt az euritmiában, aki látott már

euritmiaelőadást, tudja, hogy mire gondol az előadó – a szerk.), és így egészen mást látok. Az egyik diák majdnem megbolondult ennél a feladatnál. A lábaival úgy próbált járni frontálisan haladva, amit akkor csinál az ember, ha az „orrom után megy”. Ezzel azt szeretném kifejezni, hogy ha ki akarom fejleszteni magamban az érzékelést azzal szemben, ami közeledik felém, letapogatva azt, akkor egészen másképp kell mozognom, nem mehetek az „orrom után”. Az euritmia nagyban segít ebben; más művészetek is, de az euritmia különösen. Köszönöm nagyon ezt a hozzászólást.

Újabb hozzászólás: Divergens gondolkodás. – Nagyon fontos, és az is, hogy örömmünket leljük benne, és ne problémaként éljük meg.

Humor – hangzik egy újabb válasz a hallgatóságból. A humor összefügg a ritmussal, a játékkal. Ennél is vissza kell lépnem egy kicsit, sok mindenben összefügg a kreativitással is. Ha maga az öröm elvész, ha nincs már humor, akkor be kell zárni az iskolát! Semmi sem lehet olyan szörnyű, hogy ne lehessen örülni valaminek. Ugyanakkor tudjuk, hogy olykor mennyire nehéz ez.

Kedves Kollégák, láthattuk, hogy nagyon könnyen találunk ehhez a témához a tanításból példákat. Az elhangzottakból négyet kiragadnék, és pár szempontot fűznék hozzá. Nagy téma a kreativitás, a játék és a művészet, a sokszínűségben való öröm (akár a gondolkodásban is). Akkor tudunk e felé haladni a diákokkal, ha az eredményt tekintve nyitottak vagyunk, és nem hajtjuk őket, hogy „még 5 perc, meg kell hogy legyen az eredmény, ha törik, ha szakad!” Iskoláznunk kell magunkat, hogy az eredményt tekintve nyitottak legyünk, és izgalommal figyeljük azt, hogy vajon mi lesz ennek a vége. Ez nem azt jelenti, hogy felkészület-

lenül menjen be a tanár az órára, hanem kíváncsinak kell lennie, hogy amit bevisz, abból mit fognak a diákok kihozni. A legtöbb esetben – ha nem is mindig – valami sokkal jobb szokott a végén kisülni, mint amit előre elgondoltunk. Az a kérdés, hogy hogyan sikerült mindazt, amit a diákoktól hallottunk, általuk megéltünk, felfogni, megragadni és ebből egy következő lépést kialakítani.

Nagyon egyszerű példa és sokan ismerik az alsó tagozatról, hogy hogyan lehet a számolást gyakorolni a gyerekekkel. Az egyik, ugye – fölösleges most ezt részletesen kibontani, elég, ha most csak röviden megemlítem –, hogy $5 + 7$ az ... Ugye, csak egyetlen egy jó válasz létezik?

Viszont, ha az eredményt nyitottnak tekintjük: mi az a 12, hogy jön ez ki? Ekkor hihetetlen sok válasz lehetséges, és csak örülni lehet, hogy a sok-sok gyerek a különböző lehetőségeihez mérten rakja hozzá a maga részét.

Vagy nyelvtant tanítunk, mindegy, hogy anyanyelvet vagy idegen nyelvet, például a feltételes módot. Németül – és itt egy kedves mozdulatot tesz a kezeivel – a lehetőség formájának is hívják ezt. Itt elképzelhető az is, hogy a diákokkal megpróbáljuk kideríteni, mi is a különlegessége ennek a nyelvtani formának. Mindenki ír 30-40 példát, majd ezekhez a példákhoz megpróbálunk találni egy gesztust (és itt több gesztust is bemutat a kezeivel). Ezt el lehet játszani, vagy akár le is lehet rajzolni. A következő napon aztán néhány diák egy halom rajzzal érkezik: „Mondja meg, tanár úr, stimmelnek ezek?“. Ki lehet ezeket rakni, állítani az osztályteremben, lassan már mindenki profi abban, hogy mi az, ami stimmel, mi az, ami kevésbé, ki lehet válogatni. Elképzelhető, hogy több mint egy órát fog tartani, és öt kép marad a több százból. És akkor az egyik megszólal, hogy „hú, ez nagyon nehéz melő!“ Ki nyer, a feltételes mód vagy én?

Így lehetne folytatni, és további példákat találni ahhoz, hogy a diákokat hogyan ösztönözzük arra, hogy ők maga alakítsanak, fejlesszen ki, hozzon létre ilyen tanulási tartalmakat.

Nemrégiben a merani Waldorf-iskolában jártam. Sétáltam az utcán az iskola felé, és gyerekek mellett haladtam el, akik saját maguk készítette képregényüket árulták. Elég drágák voltak, de vettem párat tőlük. Aztán bementem az iskolába és mutat-
tam, hogy nézzétek, mit találtam útközben. Erre mondta az egyik tanár, hogy „Ezek az én diákjaim. Tudod, hogy miért csinálják ezt? Az egyik kislány nagyon szeretne egy lovat, 10 éves. Az édesanyja azt mondta, hogy járhat lovagolni, de a kislány mondta, hogy nem, egy saját lovat szeretne. Tudod milyen drága egy ló? – és megmondta a kislánynak, mennyi. Ó, hát megkeresem rá a pénzt! – mondta a kislány, és elkezdett képregényeket rajzolgatni.“ Szép példa ez arra, hogy a gyerekek hogyan próbálnak megoldani egy problémát a saját lehetőségeiken belül. Szerencsére a kislány szülei

nem mondták, hogy ne csinálja, hanem „Persze, nagyszerű, kitűnő ötlet!” Én nagyon remélem, hogy sikerül a lánynak elérnie, amit szeretne.

Ha egy pedagógia ösztönzi és egyben megköveteli, örömet leli abban, hogy nyitottak, kíváncsiak legyenek a tanárok arra, hogy mi az, ami kikívánczik a diákokból, akkor már sokat nyertünk.

A második terület, ami szintén felillant itt az imént, az az életteli teliség, elevenség. Amikor Rudolf Steiner az első Waldorf-tanárokat készítette fel, a szeminárium végén azt mondta, hogy egy valamilyen soha nem lehet egy tanár: nem lehet pedáns. A pedánsok számára más foglalkozások léteznek, ilyen ember ne legyen tanár! Mikor ezt a témát érintette Steiner, akkor nagyon feldúltta vált, és azt mondta, hogy ez nem morális, tanárként életteli telinek kell lenni. Ezzel a motívummal kezdi utána megnyitó beszédét, amikor az iskola alapítása történt, hogy „élővé váló tudomány, élővé váló művészet és élővé váló vallás – ez legyen a mi iskolánk!”. Azt ismerjük magunkról, hogy ha valami életteli telivé válik számunkra, akkor szükségünk van időre, hogy foglalkozni tudjunk ezzel. Szükséges, hogy létrejöjjön egyfajta rezonancia. A diákoknak újra és újra ezt kellene megélniük, hogy „ez az én témám, ez összefügg velem”. És hála Istennek, velem egyszer előfordult, hogy az óra után elbúcsúztunk, és azt mondta egy diák: „nagyon szépen köszönöm, hogy a mai órát csak nekem tartotta”.

Szükségünk van időre az elmélyüléshez, és ez összefügg a ritmussal. Ez azt jelenti, hogy elmélyülök egy témában, alszom rá egyet, majd újra felébredek. Erről a kapcsolódásról, mely az elmélyülésen keresztül vezet, szól az epochális oktatás, ezért vannak a csodás projektek, amikkel hosszabb időn keresztül dolgoznak a diákok. Mindez a belső elevenséget segíti és támogatja.

Az elevenséghez erősen hozzátartozik, hogy valamivel összekapcsolódjunk. Ha nem sikerül, akkor idegessé válunk, aminek semmi köze már az elevenséghez. Példa arra, hogy a Waldorf-iskolában a diákok lehetőleg minél többet saját maguk csináljanak, hogy saját maguk hozzák létre a tankönyveiket, ők írják meg, vagy például – úgy hallottam, itt is működik –, hogy az éves munkájukat maguk kötik könyvbe. Sokkal egyszerűbb lenne, ha megvennének egy könyvet és ebbe írnának; elég fárasztó, amit ezzel csinálnak. Hihetetlen sok példa és ötlet van arra, hogy mi mindent lehet a diákoknak saját maguknak létrehozniuk.

Ehhez a véleményem szerint fontos dologhoz szeretnék két dolgot elmesélni. Az egyik a francia filozófusról, Jacques Lusseyranról szól, aki vak volt, és a háború alatt koncentrációs táborban volt, és ott egy nagyon megrázó élményben volt része. Azt figyelte meg, hogy azok az emberek, akik a koncentrációs táborban nagyon erősen ragaszkodtak, kapaszkodtak a tár-

sadalmi pozíciójukhoz – például akiknek nehezükre esett, hogy le van borotválva a fejük –, nem éltek túl négy hétnél tovább a megpróbáltatásokat. Viszont akik az énjüket valahol máshol keresték, azoknak volt esélye a túlélésre. Filozófiai módszerekkel vizsgálta meg az én az individualitás szerepét. Arra jutott, hogy ennek az „én”-nek saját törvényszerűségei vannak. Vannak bizonyos növekedési feltételei és kizárólag azokból a mozgásokból táplálkoznak, amit saját maga tesz meg. Olyanok, amiket helyette csinál meg valaki más, azok nem hogy nem segítenek neki, hanem ellenkezőleg, gyengítik őt.

Nagyon sok lehetőség áll rendelkezésünkre az iskolában, akár az én gyengítésében vagy erősítésében, azaz hogy nyitottak lehessünk a jövővel szemben. Egy természettudományos órán kialakíthatom úgy is a folyamatot, hogy a diákok maguk ismerjék fel a törvényszerűségeket, de csinálhatom úgy is, hogy a törvényszerűségeket felírom a táblára és a kísérletek csak szemléltetik ezeket.

A másik példa egy neurológustól, Manfred Spitzertől származik. Azt vizsgálja – és ez lett élete legfontosabb témája –, hogy mi történik, amikor nagyon intenzíven dolgozunk okostelefonokkal és a különböző elektronikus kütyűkkel. Aki a világot csak egy klikkeléssel keresztül ragadja meg, egyértelműen rosszabbá válik. Méghozzá sokkal lassabbá válik, hogy elgondolkodjon a dolgokról. A klikkelés semmi más, mint a mutató egy aktusa, és nincs benne az, hogy tevőlegesen részt vegyen egy folyamatban. Ez is összefügg a korábban említett kreativitással.

Ami nekem még nagyon fontos a jövőt illető képességek kapcsolatban, az az autonómia és ezzel nem az autarkia gondolkodom, amikor is csak saját magamra hagyatkozom pl. a táplálkozásomat saját magam állítom össze, nincs szükségem másra. Az autonómia azt jelenti, hogy én

magam döntök, szabad vagyok, és nem másától várom, hogy döntsön helyettem. Az autonómia kérdése erősen összefügg azzal, amit korábban az „én”-nel próbáltam szemléltetni.

Az a kérdés, hogy: Ki vagy te? Mit akarsz? Mire vagy képes? A pedagógusok számára ez a kérdés arra mutat, hogy milyen lehetőségek rejlenek egy emberben. Nem a hiányosságaira vagyunk kíváncsiak, hanem hogy „Mire vagy képes? Mit tudsz? Mutasd meg nekem!”;

Tegnap volt egy műsor a rádióban a Waldorf-pedagógiáról, és az újságíró az azt mondta, hogy mint egy iránytű, melynek a közepén ott van egy mutató, úgy tekintenek a diákra a Waldorf-iskolában. E felé szeretnénk mi, Waldorf-tanárok orientálódni, ez a mi iránytűnk. Ez nem mindig könnyű.

Talán látták a Rhythm Is It! c. megérintő filmet, Sir Simon Rattle-lel, amely egy óriási zenés táncprojektről szól és Berlinben zajlott, a youtube-on is meg lehet nézni (gyorsan befejezem az előadást és utána megnézhetitek. Ebben a filmben sok mindent lehet látni, többek között azt is, hogy a koreográfus hogyan dolgozik szociálisan hátrányos helyzetből érkező, problémás fiatalokkal. Sokszor nincs kedvük az egészhez, bohóckodnak, zavarják a próbát stb. Aztán a koreográfus egy ponton hihetetlen szigorúan és hangosan kiabál, aminek hatására a fiatalok teljesen megszeppennek és visszahúzódnak. Erre jönnek a tanárok, szociálpedagógusok és elkezdnek vitatkozni a koreográfussal, hogy ez így nem megy, nem lehet így beszélni ezekkel a fiatalokkal, óvatosan, finoman kell velük bánni. Hihetetlen radikális ez a koreográfus: „Csak azért vagyok ilyen velük, mert nagyon értékelem őket. Amit mutatnak nekem, az mind egy kalap, el sem jutnak a saját lehetőségeikhez! Csak azért vagyok ilyen velük, mert szeretném, ha eljutnának a saját potenciáljukhoz, akkor tudnak csak

igazán szabaddá válni!” Lehet látni aztán a végén, hogy ez mennyire sikerült nekik. A filmben van egy rész, ahol az öltözőjükben láthatjuk a fiatalokat a nagyszabású, nyilvános előadás után, ahogy egy nagyot tapsolnak: „Nyertünk!”, Azaz eljutottam saját magamhoz – ami az autonómia egyfajta kifejeződése –, nem vagyok már a játékszere valaminek.

Az utolsó témánk pedig a felelősségvállalás: szeretnék felelősséget vállalni az iránt, amit én gondolok, amit én teszek. Ez nagyon erősen érint minket, tanárokat, hogyan tudunk mi hitelesen példát mutatni a diákok felé. Egy izlandi oktatáskutató, John Heti írt egy nagyszabású neveléstudományos tanulmányt, melynek címe: „Látható tanulás”. Hihetetlen sok, több ezer adatból leszűrte, hogy mi az, ami döntő fontosságú ismérve egy jó tanárnak. A saját tanítását a diákok perspektívájából vizsgálta. Nem arról van szó, hogy a diákok zavartak engem, hanem úristen, mennyire vacakul tanítottam, hogy ez történt! John Hetinek teljesen egyértelmű, hogy egy jó tanítási órát, egy jó iskolát csak arra lehet alapozni, hogyha jó a viszony a tanár és a diákok között. Egy olyan tartást élnek meg a diákok, hogy szükség van rád, akarunk téged! Ugyanúgy, ahogy az élet vár rád, az élet akar téged. És itt sok mindent tudnék még mesélni és Ti talán még jobban tudjátok a tapasztalataitokból, hogyan lehet olyan feladatok elé állítani a fiatalokat, hogy hasonlókat megéljenek.

Befejezésül szeretném az előadást összefoglalni. Azzal a képpel kezdtem, hogy egy kisgyerek optimista módon tekint a jövő elé. S ebből kifolyólag adódik a kérdés, hogy hogyan tudjuk ezt a jövőbe vetett nyitottságot és a bizalmat fenntartani és ápolni a tanítás, a gyermekekkel való találkozás során. Ha ez sikerül nekünk újra és újra, akkor erre Steiner azt mondaná, hogy a teljes embert sikerült megszólítanunk. S ez a teljes ember születőben, kialakulófélben van még az iskolás időszak alatt, mi

csak kísérhetjük a fejlődését, még nincs készen, időről időre megújul, így nem látható még. Ezért a Waldorf-pedagógiát én úgy értelmezem, hogy hozzájárul ahhoz, hogy a tanítás által megszülessen ez az ember, a kreatív, étellel telített (eleven), felelősséget vállaló, autonóm ember. Ez kezdettől fogva nem látható még. De a Waldorf-pedagógia ezen a kutató úton van, keresi ezt a jövőbeli embert.

Rudolf Steiner a pedagógiáját egy sérült gyermekkel való tapasztalataiból fejlesztette ki. Erről a fiúról, Otto Spechtről kimondták a tanárok, pszichológusok, pszichiáterek és a szülők is, hogy nem fejleszhető, nem tanítható. Vízfejű volt, és a szülők megkérték Steinert – aki éppen az egyetemre járt –, hogy nem tudna-e vigyázni rá, elvinni sétálni, megetetni egy kis fizetségért. Steiner aztán azt írja az Életutam c. művében, hogy az a benyomásom, hogy ebben a beteg testben egy hihetetlenül egészséges szellem lakozik, és azt kell keresnem, arra kell figyelnem, hogy ez hogyan tudna megszületni”. Ez egy jövőbe mutató gesztus: mi a te lehetőség (potenciál)? Azt vette észre, hogy ez a fiú maximum 15 percig tud éber lenni, odafigyelni a tanításra. Steiner azt kereste, hogy mire van lehetőség, minek kell történnie ebben a 15 percben. Ez a 15 perc négy óra előkészületet jelentett számára – rengeteg kreativitás, sok étellel-telítettség, nagymértékű felelősségvállalás annak érdekében, hogy hozzásegítse ezt a gyermeket az autonómiájához. Önök tudják, hogy hogyan folytatódott ez a történet: viszonylag rövid idő után a fiú már gimnáziumba járt, majd orvostanhallgató lett aztán az első világháborúban elesett.

Erre gondolok, amikor egy pedagógiának a jövőre való, a jövőt érzékelő képességéről beszélek.

*Az előadást lejegyezte Juhos Krisztina,
az eredetivel összevetette és átdolgozta
Kecskés Judit*

A Dióhéj őszi számában kezdtük az iskolában nemrégiben alakult (vagy újjáalakult) munkacsoportok bemutatását, ezúttal a gazdasági és jogi munkacsoporttal ismerkedhettek meg közelebbről.

A GAZDASÁGI ÉS JOGI MUNKACSOPORT (GJMCS) bemutatkozása

Pár szóban szeretném bemutatni egyesületünk Gazdasági és Jogi Munkacsoportját és biztatni mindenkit - előtanulmányaitól függetlenül -, hogy bátran csatlakozzon hozzánk. Úgy gondolom, hogy aki képes megtervezni egy család heti bevásárlását előre, tisztában van a családja pénzügyi bevételeivel és kiadásaival, van egy kis szociális érzékenysége és a Waldorf-szellemiség sem áll tőle távol, az gond nélkül megértheti az Egyesület gazdasági kérdéseit, és a folyamatos részvétel mellett tud felelős döntést hozni.

A GJMCS egyik legnagyobb éves feladata az iskola és az óvoda által beterjesztett éves költségvetés megvizsgálása és véleményezése. Évente egyszer az iskola és az óvoda is elküldi, hogy a következő évre milyen összegre lesz szüksége a megfelelő működéshez. Ezt nézi át a munkacsoport, és amennyiben kérdései vannak, egyeztet a megfelelő emberekkel. Szerencsére nagyon jól előkészített anyagot kapunk

minden évben, úgyhogy az áttekintés nem problémás.

Az Egyesület pénzügyi kérdésekben köteles a GJMCS véleményét kikérni, így évközi feladataink az iskola és az Egyesület további kiadásaihoz és bevételeihez kapcsolódnak. Csak akkor találkozunk, amikor kérdés merül fel és megbeszélésre van szükség valamilyen témában: ilyen volt például a tornasátor ügye, a légkondicionálók beszerzése, napközi finanszírozása.

Döntéseinket konszenzus alapján hozzuk, eddig nem volt szükség szavazásra. Üléseinkről publikus jegyzőkönyv készül, amihez bárki hozzáférhet.

Bátorítok mindenkit, hogy amennyiben érdeklő a szülők által befizetett összegek sorsa, van ennek kapcsán bármilyen ötlete, elképzelése, keressen meg személyesen vagy emailben, és amennyiben van kedve, csatlakozzon hozzánk.

Szentmarjay Tibor
email@szentmarjaytibor.hu

6. osztályosok munkái

ÉLETMÓD

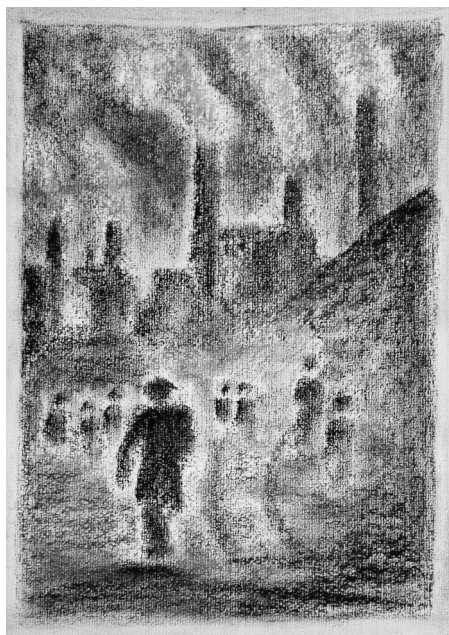
KÖNYVAJÁNLÓ

Egy kis füzetecskét ajánlok most mindannyiunk figyelmébe: A tényeken túli oktatáspolitiká ellen címmel. A szerzője Dr. Manfred Spitzer, majd' hatvanéves úriember, hat gyermek édesapja, az Ulmi Egyetem Pszichiátriai Klinikájának orvosigazgatója, tudományos előadó, ideggyógyászattal kapcsolatos folyóirat főszerkesztője, cikkei később könyvvé szerkesztve ki is adta.

Az előszó írója, Both Mari igen fontos és aktuális kérdéseket feszeget mindjárt az elején: tiltsuk-e gyerekeinket a számítógéptől, tv-től, okostelefonok használatától? Káros-e használni ezeket? Vannak-e erre vonatkozó kutatások? Ha vannak olyan kutatási eredmények, amelyek azt bizonyítják, hogy ezek károsak a fejlődésben lévő gyermekekre, akkor miért nem hallunk, olvasunk ezekről? Kiknek fűződik érdekük az ilyen eredmények elhallgatásához? Van-e felelősségünk gyermekeink testi-lelki- szellemi fejlődésében? Van-e felelősségünk a következő évszázadok, évezredek alakulásában? Ezekre a kérdésekre akkor találjuk meg a helyes válaszokat, ha őszintén, az igazságot keresve nézünk a dolgok mélyére. A mindennapok újabb és újabb betegségeket, torzulásokat hoznak elsősorban gyermekeink körében. Tényleg tehetetlenek vagyunk? Megérett az idő, hogy tegyünk valamit, mielőtt gyermekeink, a jövő generációja, s általuk itt, a Földön minden eltorzulna. Van-e út, s ha igen, megtalálható-e, amelyen haladva az ember képes egészségesen benne maradni a jelen korban? A válaszok megtalálásához nagy segítséget nyújt Dr. Spitzer. Ő mint pszichiátriai professzor tudományos vizs-

gálatok alapján azt mondja: a fiatal embereknek a hozzájuk hasonlókkal, a megértő és szerető felnőttekkel és a természettel való kapcsolatra van szükségük. A digitális információtechnikával nem kell érintkezniük, mert ezek bizonyíthatóan

- károsítják a fiatalok testi-lelki- szellemi, valamint szociális fejlődését,
- figyelemzavarokat, félelmeket, depressziót okoznak,
- fokozzák az agresszivitást,
- befolyásolják az önálló akarat kialakulását, az empátiaképességet, ezzel a társadalmi együttélésünk alapjait.

György Pál Ildikó, osztálytanító műve

Ezek a kockázatok és mellékhatások annál határozottabban jelennek meg, minél fiatalabbak a velük kapcsolatba kerülő fiatal emberek.

És most nézzük meg, milyen eredményei mutatkoznak meg az oktatás területén ezeknek az eszközöknek! Az első és legfontosabb, ami kiderült, hogy az állítólagos pozitív hatások nem voltak bizonyíthatók. Azok a gyerekek és fiatalok, akik szabadidejüket a digitális technikával töltik, rosszabbak az iskolában, rosszabbak az iskolai eredményeik.

És milyen hatása van a digitális média használatának az oktatási intézményekben? Csökkent tanuláshoz, figyelemzavarhoz vezet. Az így szerzett információt csak rövidebb ideig képesek megőrizni, felületességre csábítanak.

Összehasonlították, mi történik, ha a hallott tananyagot billentyűzettel, vagy kézzel jegyzetelték. A megőrzési képesség jobbnak bizonyult a kézzel jegyzeteléskor.

Azokban az országokban, ahol nagy összegeket fordítottak az oktatás digitalizációjára, az eredmények azt mutatták, hogy az iskolákban a technológia többet árt, mint használ.

Nagy-London területén 90 iskolában bevezették a mobiltelefon tilalmát. Az eredmény: javult a tanulók teljesítménye. Az USA-ban ellentétes kísérletet végeztek: 17 éves tanulóknak, akiknek még nem volt mobiljuk, iPhone-t ajándékoztak. Az eredmény: teljesítmény-csökkenés.

És most néhány kutatási eredmény a számítógépes játékok hatásáról:

- nem javítják a figyelmet, inkább figyelemzavarhoz vezetnek;
- fokozódik az impulzivitás;
- a mindennapi életben a döntési és teljesítőképesség csökken.

Nagyon fontos kérdés még, hogy a digitális eszközök hogyan hatnak az empátia

és az akarat fejlődésére. Az empátiát úgy tanulják az emberek, ahogy a járást, a beszédet: más emberekkel szerzett tapasztalatokból. A képernyőn nem lehet aktívan gyakorolni a beleérzést. Már évekkel ezelőtt kimutatták, hogy a fiatalok annál kevesebb együttérzést tanúsítanak szüleik és barátaik iránt, minél nagyobb a napi médiafogyasztásuk.

Az akarat kialakítását is tanuljuk: először kigondoljuk, mit kell most tennünk, aztán ezt átültetjük a saját cselekvésünkbe. Lehet egy gondolatom, és azt meg tudom valósítani. Az okostelefon szabotálja ezt a folyamatot: az embernek nincs ideje, hogy maga alakítson ki egy gondolatot, mert naponta több mint kétszázszor nézi meg az okostelefont, és az megmondja, hogy mit tegyen.

Ha szeretne egy gondolatot megvalósítani, az okostelefon állandóan megzavarja, elvonja a figyelmét. „Nem ismerek mást, ami jobban gyilkolná az akarat kialakítását, mint az okostelefon” - vallja dr. Spitzer. És folytatja: „Szögezzük le, hogy a digitális média és az okostelefonok károsítják a fiatal emberek egészségét, egészséges fejlődését, akadályozzák az akarat kialakítását és az empátiára való képességet.

Látható, hogy az iskolák digitalizálásával sokkal több forog kockán, mint a tantervek teljesítése. Az oktatásért felelős politikusok többsége a következő nemzedék elbuktatásán fáradozik.”

Ezt a digitális felhajtást, ami egyre erőteljesebben nyomul előre, profitérdekek mozgatják (Apple, Google, Microsoft, Facebook, Amazon). Nézzük tétlenül? Kiszolgáltatjuk a gyermekeinket a profitérdekeknek? Ezt akarjuk?

Súlyos gondolatok ezek. Engedjétek, hogy dolgozzanak Bennetek!

Tari Henriette

ÚJABB SÜTEMÉNYEK

Új kipróbált sütirecepteket szeretnék megosztani, ami a közelgő ünnephez, a Karácsonyhoz fog kapcsolódni egy picit.

- Dallmann Júlia, 8. osztály -

FAHÉJAS-ALMÁS MUFFIN

Ezt a receptet igazából én kombináltam össze. Egy sima muffin tésztához adtam hozzá fahéjat és almát.

Hozzávalók:

250 g vaj
4 tojás
250 g cukor
250 g liszt
1 kávéskanál sütőpor
csipet só
fahéj (ízlés szerint)
egy-két alma

Előmelegítjük a sütőt 180 fokra.

Olvasszuk meg a vajat mikróban vagy egy kis lábasban, tegyük félre hűlni és addig egy másik tálban verjük habosra a tojásokat a cukorral. Keverjük össze a lisztet és a sütőport, majd több részletben szitáljuk

hozzá a tojásos keverékhez, vigyázva arra, hogy ne legyen csomós. Utána adjuk hozzá az olvasztott vajat és jól keverjük el. Végül adjuk hozzá a fahéjat is. Hámozzuk meg az almákat és vágjuk szeletekre.

Én szilikonos formákat használtam a sütéshez, de természetesen lehet muffinpárt vagy bármi más muffinsütéshez alkalmas dolgot használni. Töltsük meg a formákat kb. a feléig, majd rakjuk bele az almaszeleteket. Utána rakjunk a tetejére is a tésztából és mehet is be a sütőbe 20-25 percre.

MARCIPÁN SZARVASKÁK

Ezt a receptet a kisgyerekeknek ajánlom. Nagyon egyszerű és cuki lesz!

Hozzávalók:

fehér sima marcipán
cukrozatlan kakaópor
sós kisperec

Azért nem írok mennyiséget, mert mindenki annyiból csinálhatja, amennyiből szeretné.

A lényeg, hogy a marcipánt megszínezzük egy kis kakaóporral. Ne színezzétek be az egészet, hagyjatok az orrának is egy kis simát.

Ezután jöhet is a formázás: egy henger test, gömb fej, négy kis mancs, majd végül a perec-agancsok és a kis orra. Én a szemét egy kis dekortollal csináltam, amit a tescóban is lehet kapni.

PUDINGOS ALMATORTA

Ezt a receptet igazából maradék islertésztából, almából és vaníliapudingból készítettem el.

1. Isler tészta elkészítése

Én ennek a mennyiségnek kb. a felét használtam, mert egy kisebb tortát készítettem, de nem tudom pontosan, mennyit is, ezért leírom az egészet.

Hozzávalók:

300 g liszt
100 g porcukor
200 g vaj
1 tojás sárgája

A lisztet összekeverjük a porcukorral, majd belemorzsoljuk a vajat. Végül hozzáadjuk a tojássárgáját és tésztává gyúrjuk, majd fél órára a hűtőbe rakjuk. Miután kivettük, egy kivajazott csatos tortaformába belenyomkodjuk, majd kb. 15 percig sütjük 170 fokon, míg meg nem pirul. Miközben sül a tészta, elkészíthetjük az almát.

2. Alma elkészítése

Hozzávalók:

kb. 500 g alma
100 g barna cukor
30 g vaj
1 citrom leve
fahéj (elhagyható, de így finomabb!)
vaníliás puding

Az alma elkészítésére szükségünk van egy serpenyőre. Meghámozzuk és kockára vágjuk az almát, majd félre rakjuk. Először megolvasztjuk a vajat a serpenyőben, utána hozzáadjuk a barnacukrot és a citrom levét is. Várunk pár percet, ha nem elég folyós vagy szirupos, nyugodtan használjatok egy kis vizet, én is ezt tettem. Miután elkészült a szirup-szerűségünk, hozzáadjuk az almát és a fahéjat. Majd elkeverjük, rakjunk rá egy fedőt és pároljuk kb. 5 percig.

3. Puding elkészítése

Egy sima porból készült pudingot főztem. Fontos, hogy rögtön adjuk hozzá az almát, ne várjunk, míg megdermed! Ha elkészült az almás-pudingos keverék, már csak rá kell önteni az isler tésztára és mehet is a sütőbe 45 percre!

Remélem, sokan kipróbáljátok majd a recepteket :)!

HÁRSFA

Kislevelű hárs és nagylevelű hárs

(*Tília cordata* és *Tília platyphyllos*)

Téli időszakban szinte nélkülözhetetlen gyógynövényünk a hárs, melyet bizonyára mindenki ismer.

Történet, leírás

A Tília nemzetség több faja egész Európában, így hazánkban is elterjedt, hegyvidéki lomberdőkben gyakori, parkokban, fasorokban - többek között virágzásukkor jellegzetes, kellemes illata miatt – gyakran ültetett fa. A hársfát a gyógyászatban a középkor óta használják, napjainkban is népszerű, számos gyógyszerkönyvben megtalálható gyógynövény.

A hársfa nyomai már kb. 40 millió évvel ezelőtti leletekben fellelhetők. Sokáig, több mint ezer évig is él. Magyarországon a legidősebb hársfa több mint 700 éves. Szív alakú leveleihez sok legenda fűződik. Például egy, a halálon túl is egymáshoz ragaszkodó szerelmespár hársfává és tölgyfává változva borul össze az út fölött.

A hársfák általános jellemzői, hogy lombhullató, magas növéssű, terebélyes koronájú fák. A virágzati tengelyen található egy hártvány murvalevél.

A kislevelű hárs 25-30 m magas fa, levele 5-8 cm hosszú, szív alakú (innen ered a faj neve: *cordata* = szív alakú), általában június második felében virágzik. A nagylevelű hárs 35-40 m magas fa, a levelei 8-12 cm hosszúak, széles tojásdad alakúak. Virágai június elején nyílnak.

Különbség a két hárs között, hogy a kislevelű hárs levéllemeze felül sötétzöld, a fonákon kékeszöld, a nagylevelű levele pedig mindkét oldalon élénkzöld. További különbség, hogy a kislevelű hárs fonákján az ér-

zugokban rozsdavörös szakállas szőröcskék találhatók, a nagylevelű hársnál pedig a fonákon fehér vagy sárga szőröcskéket találunk.

Fontos, hogy e két fajt meg tudjuk különböztetni az ezüst hárstól, amely nem használható gyógynövényként. Az ezüst hársnak meredeken felfelé álló ágai vannak. Leveleinek fonákja csillagszőröktől ezüstösen nemezes, de az érzugokban nem szakállas. Virágzata kevesebb, és majdnem függőlegesen lecsüngő. A kislevelű és a nagylevelű hárs virágaiban 5 szíromlevél található, míg az ezüsthárs virágaiban kb. 10. Június végén, július elején virágzik, tehát kicsit később, mint a másik kettő.

Gyűjtése, hatóanyagai

A hársfajok virágát a középső virágok nyílásakor gyűjtjük a murvalevelekkel együtt májusban-júniusban, még teljes nyílás előtt. A már későn gyűjtött virág száradás közben elhullajtja szirmait, de az sem jó, ha túl sok bimbó van a szárított virágok között. A virágokat a murvalevéllel együtt óvatosan tegyük egy kosárba, majd otthon terítsük szét vékonyan huzatos, árnyékos, meleg helyen. A virág szedésekor vigyázni kell a fák épségére. Szárítás előtt a növény más részeit (levél, ágdarab) válogassuk ki a friss virágzatból. Mindig tiszta helyről gyűjtsük a gyógynövényeket!

A hársfavirágzat tartalmaz többek között flavonoidokat, illóolajat, nyálkát, cserzőanyagokat.

Gyógyhatásai, felhasználása

A hársfavirág enyhén görcsoldó, nyugtató, gyulladáscsökkentő és fájdalomcsillapító hatással bír. Megfázásos betegségek, száraz köhögés enyhítésére alkalmazható. Teája nyálkataralma miatt mérsékli a torokfájást és a köhögési ingert. Virágából forrázással készítünk teát. 2,5–3 dl vízhez egy csapott evőkanál teafüvet tegyünk. Nátha esetén ebből igyunk naponta legalább 2-3 csészével. Ha izzasztás céljából isszuk, forrón, ágyban fekvéssel kell inni. (Szívbetegnek ezt ne tegyék!) Köhögés csillapítására langyosan, mézzel ízesítve fogyasszuk. Sokáig azonban nem szabad inni, mert szívproblémát okozhat. Inhalálhatunk is a teájával, ezzel is csökkenthetjük a megfázásos tüneteket.

Álmatlanság ellen lefekvés előtt igyunk meg egy csészével, amelybe csak egy fél evőkanál teafüvet tegyünk. Egy negyednyi mennyiségben keverhetünk hozzá komlótozót is az altató hatás növelése érdekében. Esetleg kiegészíthetjük citromfűvel, levendulával is. Nyugtató fürdőt is készíthetünk belőle úgy, hogy néhány liter hársfateát adunk a fürdővízhez.

Kórházi megfigyelések szerint a hársfavirágteával kezelt influenzás gyerekek szövdményektől mentesen és gyorsabban gyógyultak, mint azok, akik antibiotikumot kaptak.

Népi gyógymód légúti betegségekre

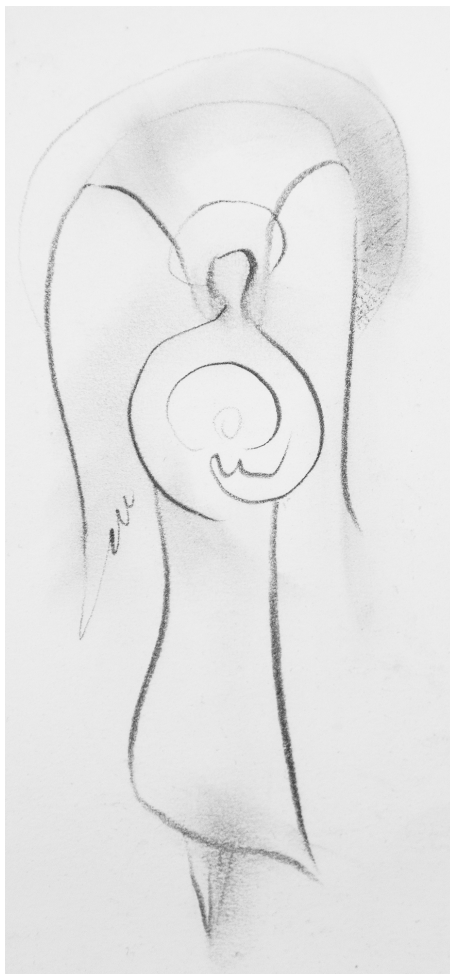
2 evőkanál cukrot karamellizáljunk, majd engedjük fel 1,5 liter vízzel. Jó puhára főzzünk meg benne egy nagy fej hagymát, majd ebbe tegyünk egy-egy kávéskanál kakukkfűvet, hársfavirágot és lándzsás útifüvet. 10 percig főzzük. Ezalatt jól kioldódnak a hatóanyagok. Leszűrés után fogyasszuk langyosan.

Izzasztó teakeverék

bodzavirág 20 gr
hársfavirág 20 gr
kamillavirágzat 20 gr

Adagolás: 2-3 teáskanálnyi keveréket 2,5 dl forró vízzel leöntünk, 10 percig áztatjuk, leszűrjük, és forrón, egyszerre megisszuk.

Pesei Rozália

Kőhalmi Ákos műve

KITEKINTŐ

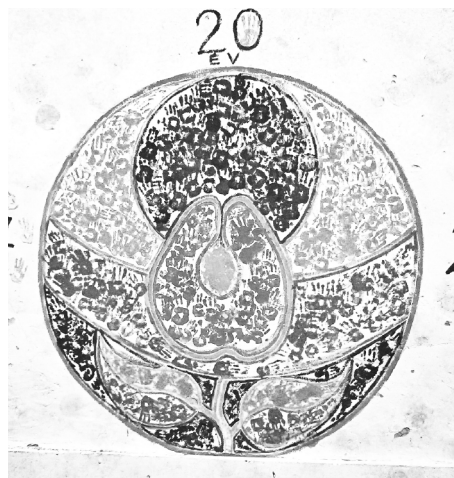
WALDORF ISKOLAI KÖRKÉP

Korábbi írásainkból talán már kiderült, hogy azt a szemléletet szeretnénk az olvasók felé közvetíteni, hogy a Waldorf-közösség valójában egy nagy család. Rengeteg szál köt össze bennünket, hasonlóak az értékeink, céljaink, problémáink, ugyanazon az úton járunk. És ahogy a biológiai családban is, a hasonlóság mellett itt is felfedezhetjük a sokszínűség gazdagító erejét.

Amberger Hedviggel az elmúlt tavasszal, a Magyar Waldorf-szülők Szövetségének szervezése kapcsán ismerkedtem meg, és megütötte a fületem, amikor azt mondta, náluk harmónia van. Kíváncsi lettem, hogy vezetett az út idáig, mit jelent ez a mindennapokban. És bár lánya az idei évtől már a Regibe jár, megkértem Hédit, meséljen, milyen volt szülőnek lenni a sashalmi iskolában.

“Minél többet adunk, a sokszorosával gyarapszunk”

8 nagyon szép tanév után, ez év júniusában elkészítettünk kislánnyal a Sashalmi Waldorf-iskolától, úgyhogy beszámolóm inkább a megtett út bemutatása, illetve visszatekintés. Már csak azért is, mert iskolánk az idén ünnepelte 20 éves fennállását.

Ebből az alkalomból a Családi Nap keretében készítettük el tenyérlenyomatokból az iskola logóját gyönyörű, színes faliképként. Egy nagyszerű pillanat nagyszerű alkotása, amelyben szó szerint mindannyiunk keze munkája benne van.

Az a pillanat, amikor az iskola jól működve és harmóniában és egységben (tanárok, szülők, fenntartó) lezár egy korszakot, megérve arra, hogy a stabil, megnövekedett tanulói létszám kihívásaként az iskolabővítéssel új életszakaszba léphessen. Visszatekintve a mennyiségi és minőségi változások folyamatára, szinte organikus egésszé áll össze az út. Először idekerülő elsős szülőként a legkülső körről figyeltem az iskola életét, aztán az idők és megismerés útján tovább haladva - akár az adventi spirálon - szülőként egyre tovább és beljebb és beljebb lépve az iskolai létbe, egészen középig, a Szülői Szék munkájának irányításáig a 8. évrre.

Az idők messzeségében, még a történelem előtti időkben iskolánk is átesett a szokásosnak tekinthető „melyik kiskecske az erősebb” versenyen, ami a létrehozó szülők és a tanárok csatája pedagógiai, hatásköri kérdésekben. Ennek következtében új alapítványi kuratórium jött létre, osztálytanítók távoztak, osztályok fogytak le néhány főre. Az akkor normálnak számító 20 fő helyett volt 5 fős osztálylétszám is. Innen indult a fejlődés.

Amikor idekerültünk, akkor az iskola gazdaságilag nagy nehézségekkel küzdött, bizony, sokszor aggódtunk azon, hogy be tudjuk-e fejezni az adott évet, és meg tudjuk-e kezdeni a következőt.

Az új kuratórium hosszú, kitartó munkával felszámolta a tetemes összegekre rúgó tandíj-kinnlévőségeket, igyekezett javítani a korábbi, nagyvonalú szociális gondolkodás következtében létrejövő fizetési aránytalanságokon, jobb lett a fizetési fegyelem. Az osztályokra leosztott fenntartási összegek lassacskán kezdtek összejönni a kényelmetlen, kínkeserves szeptember eleji nyilvános vállalásos körök alkalmával.

Noha pénzügyileg indokolt volt, és elméletileg így volt „waldorfos”, nem tartozik a szép emlékeim közé. Aztán lassanként magunk mögött tudtuk azt az időszakot, amikor lasszóval kellett fogni a gyerekeket, egyre nagyobb lett az érdeklődés, sőt, túljelentkezés alakult ki, így hamarosan szelídebb megoldás született.

Az iskola irányába megnövekedett érdeklődés azért - valljuk be - nem teljesen a Waldorf-pedagógia eredménye, érzékelhetően jelen van benne az államiból való menekülés. A szülők igyekeznek megtalálni elérhető áron azt az iskolát, amely képes kibontakoztatni a gyermekeket.

Mi voltunk az utolsó nagyjából 20 fővel induló osztály. Egyre több lett a gyerek, megjelentek a 30 fős osztályok. Kialakult egy stabil szociális és fejlesztési alap. A létszám fokozatos növekedése előrevetítette az iskolabővítés szükségességét. Hiszen a kezdeti kb. 160 gyerekről fokozatosan növekedve 2017-re eljutottunk a „csúcsra járatott” közel 240 főig. Ezt fizikailag is le kell követni, elkerülhetetlen a bővítés, műszáji építeni.

Néhány év tervezés, előkészítés, hivatali engedélyeztetés és főleg a pénzügyi feltételek megteremtése után - kis csúszással ugyan, de - a végéhez közeledik az építkezés. Minden osztálynak megfelelő méretű, nagy tanterme lesz, több kisebb szaktanteremmel, valamint olyan tornacsarnok-aula is épül, amely a közösségi események számára szolgál helyszínül.

Mindenki beletette magát, a szülőkből álló munkacsoportok és a kuratórium is. Tanáraink szép gesztusként, új oldalukat megmutatva emlékezetes és nagysikerű jótékonsági fellépést adtak, hozzájárulva ezzel az építkezés költségeihez. Hamarosan sor kerül a második „felvonásra” is, melyet válaszul a szülői közösség szervez.

Eközben az iskola szülői élete is folyamatosan változott. Voltak jól működő osztályok összehangolt szülői közösséggel és voltak kevésbé együtt gondolkodó és tevékenykedni tudó közösségek. Ahogy ez már csak lenni szokott.

Minden osztálynak volt aktív magja, és többnyire ugyanazokkal az arcokkal lehetett találkozni mind a kertészkedés, mind a bazári szervezések, lebonyolítások alkalmával. De megszületett az igény az osztályok összekapcsolására, megkezdődhetett az osztályok közötti munka. 4 éve, osztályonként 2 fővel, 1-1 fő tanár és kuratóriumi taggal megalakult a Szülői Szék intézménye.

Itt az első időszak egymásnak feszülő, izgalmas vitáit lassanként felváltotta a megbeszélésen alapuló megoldáskeresés, ami eleinte a hétköznapi élet kisebb-nagyobb zavarainak rendezése után a nagyobb feladatok felismerése irányába mozdulhatott el.

Igaz, hogy a pedagógiai munka terén kevesebb összezördülés alakult ki tanárok-szülők között, azonban a beleszólás hiánya a szülők részéről sok esetben inkább egy kívülről, pusztán szolgáltatást igénybevevő szemléletből fakadt. Észrevehetően meggyöngyült a közösségi erő. Izgalmasnak tűnő előadók, előadások és programok érdekes módon nem mozdítottak meg nagyobb hallgatóságot.

Továbbá a létszám növekedésével (egyidejűleg az okos szerkentyűk térhódításával) feltűnt, hogy a szülők kevésbé tájékozottak az iskolai Waldorf-élet, a minimális szellemi háttér kérdéseiben.

Ennek érdekében született meg egyik oldalról az Antro Klub kezdeményezés, mely egy havi rendszerességgel tartott sütizős, teázós, bothmerezős, beszélgetős, társasozós együttlét volt a tanári kollégium és a szülők között, ahol mindig más és más tanár bontott ki közérthetően, játékosan egy-egy antropológiai témát. Noha a hozott témák nagyon érdekesek voltak, és igazán kellemes péntek esteket töltöttünk együtt, az induló előadások 25-30 fős közönsége év végére sajnos alig néhány tagra apadt.

A másik kezdeményezés szintén az alapoktól indult. Hagyománnyá tettük az újonnan belépő, elsős szülők köszöntését az első, szeptemberi szülői esten. Szülői Szék tagok süti mellett néhány mondatban mesélnek az iskolai Waldorf-életéről, a szociális közösségről, a Waldorf-szülőségről. Hiszen a Virágkapun történő belépéssel nemcsak gyermekeink válnak Waldorf-diákokká, hanem magunk is elindulhatunk az igazi Waldorf-szülővé válás útján.

Rengeteg csodás, hangulatos, bensőséges Waldorf-ünnepet élhetünk meg: mozgalmas Mihály-napok, lámpásos, sütőtök

illatú Márton-napok, felemelő adventi keretek, a szülők által előadott izgalmas Paracelsusi és Vízkereszt-i játékok, az emlékeztető János-napi tűzgrások.

Nagyon szép emlékem az utolsó tavaszköszöntő rendezvény, a korábban említett Családi Nap, melynek megszületését szintén hosszú hónapok vívódásai előzték meg. Markáns váltást, ellenpontot szeretünk volna megvalósítani a nyitott vásár- és bevételcentrikus adventi bazárokhöz képest.

Ezúttal leginkább a magunk örömére szeretünk volna egy ziszgő-nyüzgő, játékos tavaszi forgatagot, saját műsorokkal, játékokkal, kézműves-állomásokkal, közös énekléssel, zenéléssel vásárlási kötelezettség nélkül, a kieső bevétel helyett jelképes árú belépővel.

Az elképzeléseket sikerült maradéktalanul megvalósítani. Ez alkalomból készült a tenyérlenyomatos kép is, amely - ugyan

csak főpróba volt - nagyon a szívemhez nőtt.

Az akkori udvari falból ugyanis az aula fala lett az építkezés során, így a kép már szellemi magasságokba lépett.

És rengeteget dolgoztunk is eközben: teremfestések, felújítások, pakolások, kertészkedések, bazárszervezések, sütisütések, szendvicskészítések, melyek közben talán sokszor elfogyott az energiánk, talán a pokolba is kívántuk az erőnkön felülinek tűnő erőfeszítéseket, így visszatekintve azonban látni, hogy így alakultak ki sokszoros szállal az elköteleződés eltéphetetlen fonalai.

Megtapasztaltuk, hogy ha kinyitjuk és beletesszük magunkat, minél többet adunk, a sokszorosával gyarapszunk közben.

Végtelenül örülök ennek a 8 év ajándékának.

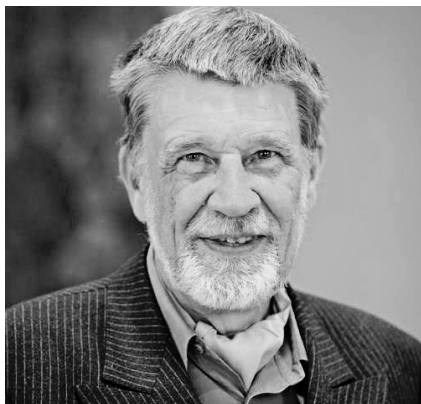
Az interjút készítette: Skarka Cecília

A GRÖBENZELLI WALDORF-ISKOLA MÉG TALÁN EGYEDÜLÁLLÓ SIKERÉNEK TITKÁT FÜRKÉSZTEM

November végén részt vehettem egy találkón, amely rendszeresen megrendezésre kerül Karl-Dieter Bodack és felesége Irmhilt asszony házában, a németországi Gröbenzellben, München mellett, ahol csodálatos, számomra már-már megvilágosító élményben részesülhettem.

Dr. Karl-Dieter Bodack professzor személye nem ismeretlen a szociális hármastagozódás iránt érdeklődők körében Magyarországon sem. A vele való együttműködésünknek többéves múltja van már, mely a Gödöllői Waldorf Iskolában indult, majd a Regionális Gimnáziumban folytatódott.

Ez alkalommal a nemzetközi munka mellett időt szakítottunk arra is, hogy ellátogassunk az általa és más, egykori, most már szintén idős Waldorf-szülők által 35 éve alapított Waldorf-iskolájukba az adventi bazárra.

A bazár nagyon jó hangulatú volt, de annál még sokkal nagyobb élmény volt számomra, amikor házigazdánk az odavezető úton, majd további kérésemre a következő napokban elmesélte iskolájuk történetét...

Az iskola azért csodálatos, mert 35 éve szinte konfliktusok nélkül, igen jó anyagi és egyéb lehetőségek mellett tud működni, tanárainak és munkatársainak magas fizetést adva. A gyerekek sokat tudnak külföldre utazni, és se a tanárok, se a vezetőség, se a szülők nincsenek túlterhelve, pedig a szülők számára még csak egy minimális hozzájárulási díj sincs kikötve.

Teljesen anonim módon, önkéntes vállalkás alapján fizetnek a gyermekeik iskolába járatásáért, és az iskolából csak egyetlen egy ember tudja, hogy mennyit. Aki ismeri más Waldorf-intézmények működését, annak ezt hallani is már kisebb csodaszámba megy.

Hogyan lehetséges ez? Ő azt állítja, hogy a Rudolf Steiner-féle hármastagozódás által, amit hosszú előkészítő munkát követően már a kezdet kezdetén bevezettek az iskolájukba, és azóta is ez alapján élnek a hétköznapijaikat.

Miért sikerült nekik ilyen jól, és miért nem sikerül ez máshol? Talán Karl-Dieter Bodack egy korábbi, az Antropozófia c. újság számára erről írt cikkéből most megtudhatjuk: megjelent: Antropozófia világszerte c. újságban, 4. szám / 16. (Anthroposophie weltweit Nr. 4/16.)

A szociális hármastagozódás megnöveli a produktivitást

Évtizedek óta egymás után jönnek létre kezdeményezések, intézmények és vállalatok antropozófiai impulzusból. Legtöbbször a jó teljesítmények ellenére szociális problémák

merülnek fel, mint a munkából adódó túlterheltség, a nem elegendő fizetés és hosszan tartó konfliktushelyzetek. A gröbenzelli Rudolf Steiner Waldorf-iskola (Rudolf-Steiner-Schule Gröbenzell) megmutatja, hogyan lehet segítség a „szociális organizmus hármassá tagozódása”.

Iskolák összehasonlítása	Steiner Iskola Gröbenzell	ennek megfelelő állami iskola
Tanulók	430	380
Tanárok	38 állás	38 állás
Iskolaigazgatás	6 állás	5 állás
az állami támogatás évente	2 453 000 Euro	2 166 000 Euro
tanulókra bontva havonta/fejenként	475 Euro	475 Euro
a szülői hozzájárulások évente	1 252 000 Euro	889 000 Euro
tanulókként havonta	242 Euro	190 Euro
a fizetések a szociális kiadásokkal együtt évente	2 690 000 Euro	2 220 000 Euro
átlagos havi fizetés állásonként a 20% szociális kiadások levonása után	4075 Euro	3411 Euro

Ezek az adatok az épület fenntartására fordított kiadások, a cafeteria és a napközi nélküli értendők.

Mivel Németországban a szabad iskolának az állami támogatás teszi ki bevételei legnagyobb részét, felmerül a kérdés, hogy miből fakadnak, hol vannak azok az okok, melyek különbségeket eredményeznek a szabad iskolák anyagi helyzetében. Vajon ezek az okok – épp a „szabad szellemi élet” iskolában – egy akadályozott, igen gyakran „amputált” szellemi életben rejlenek? Ez (a szellemi élet) akkor nem tud kibontakozni, ha benne csak kevesek hatnak, kevesek működnek közre és sokak ki vannak zárva vagy magukat kizárva érzik.

Vajon ez a kevesek kezében összpontosuló, koncentrált vezetésem múlik? Mert ezzel mások képességeinek potenciálja és tapasztalatai ignorálva lesznek, elégedetlenség keletkezik és végezetül konfliktusok is, melyek távol tartanak szülőket és gyerekeket, vagy elűzik őket az intézményekből.

A participáció motivációhoz vezet

A Gröbenzelli Waldorf-iskola (Németország) a 35 évvel ezelőtti alapítása óta igyekezett a „szociális hármassá tagozódást” bevezetni, és törekszik eszerint működni. Az iskola alapokmányát intenzív beszélgetőkörökben Rudolf Steiner művei alapján fejlesztették ki – azzal az előfeltétellel is, hogy: „Mindenki saját magát neveli, senki sem a másikat.”

Az iskola alapokmánya egy bejegyzett közhasznú egyesület külső jogi palástja alatt látja biztosítottnak, hogy mindenki, aki az iskola tagja, témák szerint felosztott „munkakörökben, -csoportokban” találjon egymásra. Ahogyan egy csoport az alapokmányban foglalt

követelményeknek eleget tesz – és ehhez tartozik többek között: egy definiált üzleti terület, egy ügyrend, minden ülés nyilvánossága -, azzal ez kör teljesíti és felel is a „hármastagozódás” három életterületének az ötletek kifejlesztésében, az ehhez kapcsolódó döntések meghozatalában és a döntések végigvitelében történő megvalósításáért is. Az elnökség minden üzleti területnek, mely ilyen csoportokhoz van kiosztva, csak „figyelő szerve”, tehát a körök munkaterületein belül döntéseket nem hozhat.

Jelenleg 14 munkacsoportban dolgoznak együtt szülők, tanárok, valamint néhány felsős tanuló, a felelősök száma így összesen 97 nevet foglal magába (a cikk óta már több mint 100 – a fordító megj.). Mindezekben a szociális folyamatokban sokrétű vita is zajlik és természetesen alkalmanként krízisek is előfordulnak: munkacsoportok oszlanak fel (ekkor ez a munkaterület visszaszáll az elnökségre), újak jönnek létre (ekkor az elnökség elveszti hatáskörét ezen a területen).

A közös felelősség a hibák iránti toleranciához vezet

Mindenki, aki tenni akar valamit, aktívan részt vehet tehát az iskola formálásában, beleadhatja magát és hatni tud a szellemi, jogi vagy a gazdasági területen annak érdekében, hogy az iskolával kapcsolatos minden individuális kompetenciát fel tudjunk tární, és emellett a lehető legnagyobb nyitottsággal teret tudjuk biztosítani az intenciók, ötletek és az innováció számára. Ezáltal magas egyéni motiváció és széleskörű tettekkészség ébred az összes résztvevőben.

A célok eléréséhez mindig is döntő volt és most is az, hogy legyen nyitott beszélgetésre való készség, megfelelő „kérdézési kultúra” és a hibák tolerálása, melyek által elősegíthetjük az iskolai közösség minden tagja számára a szellemi élet fejlődését. A jogi szférában transzparens szabályokat kell hozni és követni: pl. a gazdasági vezető szükséges iránymutatásai, ezek fontosak, de csak akkor helyénvalók, ha törvények, megállapodások vagy kötelező határozatok adják az alapját.

A gazdasági szféra sok igény kielégítését követeli. Egy „organizmushoz” hasonlatosan ennek a három funkcionális területnek állandóan szorosan és bensőségesen össze kell kapcsolódnia és egymással kölcsönhatásban kell formálódnia.

A folyamatok résztvevői megélik saját cselekvéseikben is a hibákat, és emiatt könnyebben tolerálják mások hibáit is. A konfliktusok elkerülhetőek, mert mindenkinek joga van a csoportok ülésein részt venni és ott meglátásait, észrevételeit és kritikáit megfogalmazni. Egy évtizedek óta létező döntőbizottságot egyedül egyszer, 2015-ben hívtak segítségül.

Kooperáció és segítség

A „szociális hármastagozódásnak” ez a „holonisztikus” kialakítása már az alapításnál előállt, mert a külső környezetben áthidalhatatlannak tűnő akadályok bukkantak fel: Bajorország szövetségi állama csak a 4. osztályig akarta támogatni az iskolát és megtiltotta a gröbenzelli iskolaépületbe való beköltözést. A szülőknek pedig nem volt az iskola felépítéséhez sem saját vagyonuk, sem szponzorok vagy alapítványok, akik segíthettek volna ezt a tervet megvalósítani.

Ma pedig 430 gyermek jár az iskolába, több mint 50 tanár tanít itt (teljes vagy részmunkaidőben), 14 további munkatárs (többnyire részmunkaidőben) dolgozik az iskoláért és 9, az iskolába integrált kézműves műhely van. Társulási formában van még egy támogatói egyesület, egy kulturális egyesület és egy zeneiskola is. Az iskola az UNESCO projektiskolájaként elismert.

Ha egy ilyenfajta fejlődés a mindennapi gyakorlatban végbemegy, a közös együttműködésből krisztusi-mihályi erők ébrednek. Sikerül legyőzni a külső ellenállást, kialakul a kooperáció, segítséget kapunk ajándékba: pl. az iskola kap egy csodálatos telket igen csekély áron, az első iskolaépületet is ajándékba kapja, a bajor szövetségi államtól megkapja a törvényi üzemi és építési hozzájárulást, és magas szülői befizetéseket tudhat magáénak úgy, hogy a szülők egy eljárás keretében szabadon állapítják meg az általuk adományozott iskolapénz mértékét. Így aztán magasabb fizetéseket tud biztosítani a legtöbb tanárnak és munkatársnak, és jobb szociális juttatásokat tud adni még az összehasonlításban szereplő ugyanolyan állami iskoláknál is (lásd ábra).

Karl-Dieter Bodack, Gröbenzell (Németország)

(a cikket fordította: Kiss Bernadett Andrea és Forgács Erzsébet)

Prof. Karl-Dieter Bodack (1938 -) német mérnök, designer, antropozófus. Essenben, Ulmban, Stuttgartban és Berkeley-ben (USA) tanult gépészmérnökséget, design, közgazdaságtant, szociális tudományokat és kibernetikát. Közel 30 évig dolgozott kezdetben fejlesztő mérnökként, majd 1970-1995 között magas vezető beosztásban a Deutsche Bahn-nál (német állami vasút). A gröbenzelli Waldorf-iskola egyik alapító szülője. Tanácsadója iniciatíváknak, iskoláknak és cégeknek az innovatív szociális megformálás fejlesztésének témakörében, a coburgi főiskolán egy integratív szakirány megalapítója, számos vasúttal és szociális témában írt cikk és könyv írója.

Karl-Dieter Bodack vendégünk lesz 2018 márciusában (márc. 15-18.) és előadást, valamint beszélgetéseket tart a szociális organizmus hármastagozódásáról és annak gyakorlatban történő megvalósításáról a saját iskolájukban és a német vasútnál megélt tapasztalatai alapján.

Nemcsak Waldorf-iskoláknak és -óvodáknak lesz érdekes, hanem a cégeknél, vállalatoknál dolgozók számára is inspiráló erőt adhat a vele való személyes találkozás.

Kiss Bernadett

Ó jőjj, ó jőjj ---
népi gyűjtés

ó jőjj, ó jőjj, üd-vő-zi-tő!

Be-tel-je-sült már az i-dő.

Törd át az ég zárt aj-ta-ját,

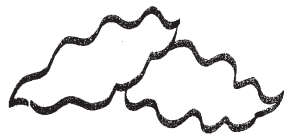
vár a vi-lág söt-vány-ra rád.

2. Megnyílt az ég harmatozva.

Megráltónkat hogy lehozza:

ég felhői, nyíljakok szét,

hozva Jákob fejedelmét!

3. Föld, virulj ki, völgyön-halmon

viruló zöld hadd fakadjon;

nyílj ki, földnek szép Virága:

Dávid házának Királya!

4. Ó fényes Nap, ó szép Csillag,

téged vágyunk mi látni csak:

kelj fel Napunk, fényességed

űzze el a sötétséget!

Monostori Judit munkája, Balla Vera illusztrációja

KARÁCSONYI KOSZORÚ MÁRIÁVAL ÉS A KIS JÉZUSSAL

Egy szép karácsonyi koszorút szeretnék bemutatni nektek, ami nagyon megtetszett nekem. Nem volt nehéz elkészíteni, és a vele való munka örömet adott, ezért azt gondolom bárki bátran hozzáláthat, lehet akár egy adventi békés délután családi kézműveskedése is, s szerintem ajándéknak is kiváló.

Nem kell hozzá túl sok minden, csupán egy egyszerű szalmakoszorú, némi színes mesegyapjú, aranycérna és csillagok.

Elsőként Mária alakját készítettem el, majd a KisJézust. A koszorú bevonásához használt sötétkék mesegyapjú kiválasztott részére tűnemezeléssel erősítettem oda Mária köpenyét, majd bevontam az egész alapot. A koszorút Mária koronájának tizenkét csillagjával és a Nap sugaraival díszítettem, hiszen a Jézussal földre érkező szeretet felkelő Napként ragyog mindannyiunkra!

Áldott, szép karácsonyt kívánok!

Rábel Nagy Ágnes

DIÓHÉJ

A Weöres Sándor Oktatási Kulturális
és Szabadidős Egyesület kiadványa

Megjelenik 120 példányban

Honlap: www.waldorf-godollo.hu

Facebook: Gödöllői Waldorf Hírek

Főszerkesztő: Fábian Zsuzsa

Szerkesztők: Forgács Erzsébet, Kecskés Judit,

Fülöp Hajnalka, Kuntz Orsolya, Skarka Cecília,

Rábel Nagy Ágnes és Skoda Mercédesz

Tördelő: Skoda Mercédesz

Lektor: Petricsák Judit

A borítón Geertgen Tot Sin Jans

Mária a gyermekkel című műve látható